

INNEHÅLL

	Sid
1. INLEDNING	
1.1 BAKGRUND, SYFTE OCH UPPFÖLJNING	1
1.2 SAMMANFATTNING	2
1.3 MEDVERKANDE	3
2. BESKRIVNING	
2.1 JORDBRUK OCH RIKVERKSAMHET	
2.1.1 ALLMÄN BESKRIVNING	4
2.1.2 RIDVERKSAMHET	5
2.1.3 GÅRDSBESKRIVNINGAR	6
2.2 SKOGSBRUK	
2.2.1 ALLMÄN BESKRIVNING	70
2.2.2 SKOGSOMRÅDESBESKRIVNINGAR	72
2.3 ÖVRIGA INTRESSEN	
2.3.1 NATURVÅRD	107
2.3.2 KULTURMILJÖVÅRD	110
2.3.3 FRILUFTSLIV	113
3. REKOMMENDATIONER OCH STÖD	
3.1 JORDBRUK OCH RIDVERKSAMHET	
3.1.1 JORDBRUKSMARK	115
3.1.2 RIDVERKSAMHET	121
3.2 SKOGSBRUK	
3.2.1 <u>SKOGSMARK</u>	123
4. KARTBILAGOR	
4.1 JORDBRUKSMARK SAMT RIDANLÄGGNINGAR	
4.2 SKOGSBRUK	
4.3 NATURVÅRD	
4.4 KULTURMILJÖVÅRD	
4.5 FRILUFTSLIV	
5. BILAGA LAGSTIFTNING	
5.1 Lag om skötsel av jordbruksmark	
5.2 Skogsvårdslagen	

Kommunstyrelsens	den		§	Blad	
Kommunstyrelsen	den	17 oktober 1994	§ 172	Blad	251
Kommunfullmäktige	den	31 oktober 1994	§ 179	Blad	253

Dnr KS kka 94/675.230

Förslag till jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun samt direktiv för arbetet med en åtgärdsplan
(Bilagor)

Byggnadsnämnden har 1994-09-15, § 296, hemställt att kommunfullmäktige godkänner ett förslag till jord- och skogsbruksprogram och därigenom tar ställning för i programmet föreslagna långsiktiga mål. Dessa mål framgår av nämndens bifogade protokoll.

Byggnadsnämnden har även hemställt att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att låta upprätta en åtgärdsplan som uppföljning av jord- och skogsbruksprogrammet. Stadsbyggnadskontoret har till kommunstyrelsens kansli överlämnat ett förslag till direktiv för arbetet med åtgärdsplanen. Kansliet har inget att erinra mot varken förslaget till jord- och skogsbruksprogram eller förslaget till direktiv för arbetet med åtgärdsplanen. Frågan om finansieringen av de beräknade kostnaderna för att ta fram åtgärdsplanen bör beredas i höstens budgetarbete.

Kommunstyrelsens kansli förslag till kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna bifogat förslag till jord- och skogsbruksprogram,

att som mål för driften av kommunens jordbruk ha följande inriktning:

- Styra mot ett uthålligt s k ekologiskt jordbruk.
- Bevara, men även där så är möjligt, utveckla jordbrukslandskapets värden avseende naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen.
- Förvalta jordbruksegendomarna så att en för jordbruksföretagen långsiktig utveckling och överlevnad säkras.

att som mål för ridverksamheten i kommunen ha följande inriktning:

A. V. ...

1994-11-07 - *M. Gustavsson*

Kommunstyrelsens	den		§	Blad
Kommunstyrelsen	den	17 oktober 1994	§ 172	Blad 252
Kommunfullmäktige	den	31 oktober 1994	§ 179	Blad 254

Dnr KS kka 94/675.230

- Fortsatt ridverksamhet i organiserad och ordnad form i Segeltorp, Gladö, Sundby och Ågesta.
- Se positivt på begränsad ridverksamhet i anslutning till och som en del av befintliga jordbruksföretag och gårdar.
- Verka för att lösa problem som uppstår genom ridning inom intensivt utnyttjade friluftsområden.

att som mål för driften av kommunens skogsmark sikta mot ett mångbruk tjänande tre syften:

- Tillgodose behovet av promenad- och strövvänlig skog.
- Bevara, men också söka utveckla den biologiska mångfalden i skogsekosystemen.
- Förvalta skogstillgångarna så att en hög och varaktig tillväxt bibehålls, som kan ge en rimlig ekonomisk avkastning.

att uppdra åt kommunstyrelsen att upprätta en åtgärdsplan som uppföljning av jord- och skogbruksprogrammet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

att, under förutsättning av att kommunfullmäktige fattar ovanstående beslut, fastställa bifogat förslag från stadsbyggnadskontoret som direktiv för arbetet med en åtgärdsplan, samt

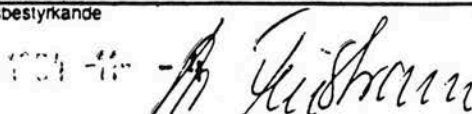
att uppdra åt planerings- och personalutskottet att i sitt förslag till budget för 1995 även föreslå lämplig finansiering av de beräknade kostnaderna för att ta fram åtgärdsplanen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Enligt kommunstyrelsens kanslis förslag

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

att bifalla kommunstyrelsens kanslis förslag

Kommunstyrelsens	den		§	Blad	
Kommunstyrelsen	den	17 oktober 1994	§ 172	Blad	253
Kommunfullmäktige	den	31 oktober 1994	§ 179	Blad	255

Dnr KS kka 94/675.230

Rolf Carlsson för den socialdemokratiska gruppen, Serefxan Ciziri (v) och Håkan Apelkrona (mp) anmäler gemensam protokollsanteckning (bilaga).

Vid kommunfullmäktiges handläggning av ärendet uppstår överläggning.

Valter Samuelsson (hp) yrkar att följande tillägg görs till de långsiktiga målen i planen nämligen att bevara, men även där så är möjligt utveckla skogsmarkens värden avseende friluftslivet och kulturmiljön samt som tillägg till jord- och skogsbruksplanen skriva in att markberedning inte skall göras på kommunens skogsmarker.

Bengt Eliasson (s) yrkar med instämmande av Artur Wadman (c) bifall till kommunstyrelsens förslag.

Siv Vikström Grahn (nyd) yrkar i första hand att ärendet återremitteras till kommunstyrelsen för förnyad beredning och i andra hand avslag på kommunstyrelsens förslag.

Anders Palm (mp) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag samt yrkar även bifall till Valter Samuelssons (hp) tilläggsförslag.

Sedan överläggningen förklarats avslutad ställer ordföranden först propositioner efter varandra om bifall till och avslag på Siv Vikström Grahns (nyd) återremissyrkande och finner därvid att kommunfullmäktige avslagit yrkandet.

Härefter ställer ordföranden propositioner efter varandra om bifall till kommunstyrelsens förslag och till Siv Vikström Grahns (nyd) avslagsyrkande och finner därvid att kommunfullmäktige bifallit kommunstyrelsens förslag.

Slutligen ställer ordföranden propositioner efter varandra om bifall till och avslag på Valter Samuelssons (hp) m fl förslag om tillägg till kommunstyrelsens förslag och finner därvid att kommunfullmäktige bifallit förslaget.

Kommunstyrelsens	den		§	Blad	
Kommunstyrelsen	den	17 oktober 1994	§ 172	Blad	253
Kommunfullmäktige	den	31 oktober 1994	§ 179	Blad	256

Dnr KS kka 94/675.230

Bengt Eliasson anmäler protokollsanteckning för Arbetarepartiet-Socialdemokraternas fullmäktige-grupp i enlighet med den protokollsanteckning som anmälts vid ärendets behandling vid kommunstyrelsenbilaga.
Artur Wadman instämmer för Centerpartiets fullmäktige-grupp i Bengt Eliassons protokollsanteckning.

Bilaga:

BN § 296 med bilagor, Sbk:s skrivelse 94-09-28

Delges:

BN, FSK, akten

AV. Lund

1994-10-31 - *A. Wadman*

SOCIALDEMOKRATERNA I HUDDINGE

Postadress: Box 1198, 141 24 Huddinge • Besöksadress: Kommunalvägen 26
Telefon 08-711 53 48 • Telefax 08-774 39 36 • Postgiro 17 38 08 - 7

Socialdemokraternas Kommunstyrelsegrupp

PROTOKOLLSANTECKNING

till ärende 9 i kommunstyrelsen 1994-10-17

Förslag till jord- och skogsbruksplan för Huddinge kommun samt direktiv för arbete med en åtgärdsplan

Socialdemokraterna ställer sig bakom förslagen i rubricerade ärende men vill samtidigt upprepa de synpunkter som vi tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna framfört i Byggnadsnämnden:

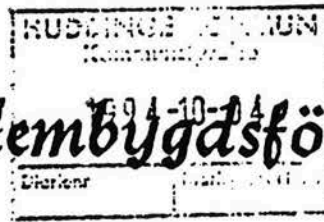
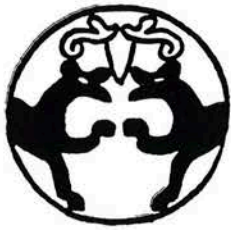
Vi anser det viktigt inför det kommande arbetet med åtgärdsprogram för jord- och skogsbruksplan att särskilt betona vissa frågor, för vilka tydliga lösningar skall anges.

- * tydligt sätta krav i avsikt att begränsa hästhållningen inom berörda områden och reglering av ridverksamheten genom t.ex. anläggande av ridstigar.
- * begränsa omfattningen av maximal storlek för sammanhängande ytor och förbud mot grov markberedning, typ hyggesharvning och dylikt.
- * noggrann uppmärksamhet på försumningsproblematiken och angivande av aktiva åtgärder för att komma tillrätta med problemen.
- * vidtagna kraftfulla åtgärder mot terrängkörning utanför särskilt anlagda terrängkörningsbanor.
- * upprätta särskilda skötselbilagor vid tecknande av arrendeavtal.

Vidare anser vi att det vid konflikt mellan ekonomiska lönsamhetskrav för skogsbruket och naturvårds- eller kulturvårdsintressen bör stor vikt fästas vid de senare.

För Socialdemokraterna i kommunstyrelsen

Rolf Carlsson
Gruppledare

Tillåt ingen hyggesharvning eller annan markberedning på kommunens skogsmark

Angående förslaget till jord- och skogsbruksplan för Huddinge kommun.

Huddinge har tillsammans med delar av Botkyrka och Haninge Stockholms läns äldsta kulturlandskap med stora mängder stenåldersboplatser. Bara i Huddinges del av Hanveden har hittills ca 50 stenåldersboplatser hittats, boplatser som troligen är ca 9000 år gamla. Hanvedenområdet inventeras på frivillig väg av privatpersoner och alla boplatser är inte på långt när lokaliserade.

Boplatserna förefaller vara olika till sin karaktär. En del är större, andra mindre, de har olika läge i terängen och olika typer av restprodukter efter redskapstillverkning. Vad de olika typerna av boplatser representerar är i dag oklart eftersom den arkeologiska forskningen om den äldsta stenåldern i östra Mellansverige ännu är i sin linda. Man kan i dag därför inte avgöra vilka boplatser som innehåller värdefull och vilka som innehåller mindre intressant information och inte bedöma vilka boplatser som kan vara viktigast att skydda.

Stenåldersboplatserna ligger i mager skogsmark, ofta i sandiga moränslänter mellan 55 till 85 m över havet. Marktillväxten har i dessa områden i allmänhet varit liten under årtusendenas lopp och på många håll ligger boplatslämningarna endast 5 till 10 cm under markytan.

Ett ovarsamt skogsbruk med markberedning som hyggesharvning, fläckberedning eller dylikt och med ovarsam virkesutkörning med körskador som följd får förödande konsekvenser för berörda boplatser hur "lätt" markberedningen än är. Vid markberedning rörs boplatslagren om och vänds delvis upp och ner och det vetenskapliga innehållet i den berörda boplatserna går för alltid förlorat.

Sannolikheten att vid markberedning skada en stenåldersboplatser är också hög eftersom boplatserna är många och ofta ligger i moränmark, sådan mark som brukar avverkas och ibland markbereddas (hällmarker får inte avverkas). Flera harvade boplatser har hittats. Ur vetenskaplig synpunkt har vi i dagens läge inte råd att "offra" några boplatser vilket blir följden om de förstörs utan vetenskaplig undersökning.

Metoden med hyggeshävning och fläckberedning är omdiskuterad inom skogsbruket. Mats Hagner, professor i skogsförnyelse, Skogsskötsel vid Sveriges Lantbruksuniversitetet i Umeå har med sin forskning visat att man kan få ett miljövänligare skogsbruk med ungefär samma tillväxt utan markberedning om man skyddar de nysatta plantorna med ett mekaniskt skydd som fibrer eller dylikt. Planteringen kan då ske tidigare än vid markberedning vilket kompenserar för en viss tillväxtfördröjning.

På Rikstens skogsmarker i Botkyrka markbereder man inte utan plantorna sätts i jorden med hjälp av handverktyg.

Naturskyddsföreningen, Friluftsförbundet och Hembygdsföreningen i Huddinge uppmanar kommunstyrelsen att i de långsiktiga målen beträffande skogsbruket lägga till en mening

- "Bevara, men även där så är möjligt utveckla skogsmarkens värden avseende friluftslivet och kulturmiljön".

och att i jord- och skogsbruksplanen skriva in

- "att markberedning inte skall göras på kommunens skogsmarker"

För
Naturskyddsföreningen
Friluftsförbundet
Hembygdsföreningen

Eva Wesslén

Sakkunniga: Agneta Åkerlund

Britta Kihlstedt

Dag Hammar

Roger Wikell

Mats Hagner

Doktorand, Äldsta stenålder i Östra Mellansverige,
Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet, Undersökningsverksamheten,
Stockholm

- " -

- " -

Professor i skogsförnyelse, Sv. Lantbruksuniversitet,
Umeå

SOCIALDEMOKRATERNA I HUDDINGE

Postadress: Box 1198, 141 24 Huddinge • Besöksadress: Kommunvädgen 26
Telefon 08-711 53 48 • Telefax 08-774 39 36 • Postgiro 17 38 08 - 7

Socialdemokraternas Kommunstyrelsegrupp

PROTOKOLLSANTECKNING

till ärende 9 i kommunstyrelsen 1994-10-17

Förslag till jord- och skogsbruksplan för Huddinge kommun samt direktiv för arbete med en åtgärdsplan

Socialdemokraterna ställer sig bakom förslagen i rubricerade ärende men vill samtidigt upprepa de synpunkter som vi tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna framfört i Byggnadsnämnden:

Vi anser det viktigt inför det kommande arbetet med åtgärdsprogram för jord- och skogsbruksplan att särskilt betona vissa frågor, för vilka tydliga lösningar skall anges.

- * tydligt sätta krav i avsikt att begränsa hästhållningen inom berörda områden och reglering av ridverksamheten genom t.ex. anläggande av ridstigar.
- * begränsa omfattningen av maximal storlek för sammanhängande ytor och förbud mot grov markberedning, typ hyggesharvning och dylikt.
- * noggrann uppmärksamhet på försurningsproblematiken och angivande av aktiva åtgärder för att komma tillrätta med problemen.
- * vidtaga kraftfulla åtgärder mot terrängkörning utanför särskilt anlagda terrängkörningsbanor.
- * upprätta särskilda skötselbilagor vid tecknande av arrendeavtal.

Vidare anser vi att det vid konflikt mellan ekonomiska lönsamhetskrav för skogsbruket och naturvårds- eller kulturvårdsintressen bör stor vikt fästas vid de senare.

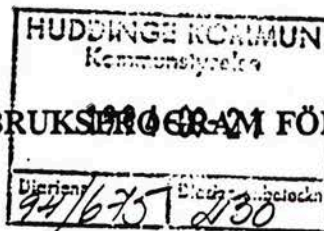
För Socialdemokraterna i kommunstyrelsen

Rolf Carlsson
Gruppledare

BN § 296

Dnr 1993.075/318

Sändlista:
KS**FÖRSLAG JORD- OCH SKOGSBRUKSPROGRAM FÖR HUDDINGE
KOMMUN.**
(1 bilaga)

Kommunfullmäktige beslöt i december 1990 i samband med antagande av Översiktsplan ÖP 90 för Huddinge kommun bland annat att upprätta ett Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge. Byggnadsnämnden är huvudman för arbetet med jord- och skogsbruksprogrammet.

Förslag Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun upprättades i december 1993 och kompletterades i januari 1994 av en projektgrupp inom Huddinge kommun i samarbete med Brunberg & Forshed Arkitektkontor AB t o m 1993-12-31 och därefter Perry Sörensen Arkitektkontor.

Byggnadsnämnden beslutade 1993-12-16, § 456, att samråd får ske över Förslag Jord- och skogsbruksprogram. Samrådet genomfördes 28 mars till 30 maj 1994. Remissvar med kommentar till inkomna synpunkter redovisas i Samrådsredogörelse 1994-09-02. Jord- och skogsbruksprogrammet har omdaterats till augusti 1994.

Stadsbyggnadskontoret har upprättat tjänstutlåtande 1994-09-05.

Byggnadsnämndens beslut

- 1 Byggnadsnämnden godkänner Förslag Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun, daterat augusti 1994.
- 2 Byggnadsnämnden hemställer att kommunfullmäktige godkänner Förslag Jord- och skogsbruksprogram och därigenom tar ställning för i programmet föreslagna långsiktiga mål:

att som mål för driften av kommunens jordbruk ha följande inriktning:

- Styra mot ett uthålligt s k ekologiskt jordbruk.
- Bevara, men även där så är möjligt, utveckla jordbrukslandskapets värden avseende på naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen.
- Förvalta jordbruksegendomarna så att en för jordbruksföretagen långsiktig utveckling och överlevnad säkras.

kth DS

Fortsättning BN § 296

att som mål för ridverksamheten i kommunen ha följande inriktning:

- Fortsatt ridverksamhet i organiserad och ordnad form i Segeltorp, Gladö, Sunby och Ågesta.
- Se positivt på begränsad ridverksamhet i anslutning till och som en del av befintliga jordbruksföretag och gårdar.
- Verka för att lösa problem som uppstår genom ridning inom intensivt utnyttjade friluftsområden.

att som mål för driften av kommunens skogsmark sikta mot ett mångbruk tjänande tre syften:

- Tillgodose behovet av promenad- och strövvänlig skog.
- Bevara, men också söka utveckla den biologiska mångfalden i skogsekosystemen.
- Förvalta skogstillgångarna så att en hög och varaktig tillväxt bibehålls, som kan ge en rimlig ekonomisk avkastning.

- 3 Byggnadsnämnden hemställer att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att låta upprätta en åtgärdsplan som uppföljning av jord- och skogsbruksprogrammet.

Per-Arne Hällqvist för s-gruppen anmäler protokollsanteckning.

Lars Olsson (v) och Håkan Apelkrona (mp) instämmer med s-gruppens protokollsanteckning.

Per-Arne Hällqvist

H

BYGGNADSNÄMNDEN 1994-09-15

Protokollsanteckning

FÖRSLAG TILL JORD- OCH SKOGSBRUKSPROGRAM.

Vi anser det viktigt inför kommande arbetet med åtgärdsprogram för jord- och skogsbruksplan att särskilt betona vissa frågor, för vilka tydliga lösningar skall anges.

- tydligt sätta krav i avsikt att begränsa hästhållningen innan området och reglera ridverksamheten genom t ex anläggandet av ridstigar
- begränsa omfattningen av kalhyggen genom angivandet av maximal storlek för sammanhängande ytor och förbud mot grov markberedning typ hyggesharvning och dylikt
- noggran uppmärksamhet på försurningsproblematiken och angivande av aktiva åtgärder för att komma tillrätta med problemen
- vidta kraftfulla åtgärder mot terrängkörning utanför särskilt anlagda terrängkörningsbanor
- upprätta särskilda skötselbilagor vid tecknande av arrendeavtal

Vidare anser vi att vid konflikt mellan ekonomiska lönsamhetskrav för skogsbruket och naturvårds- eller kulturvårdsintressen skall de senare ges förtur.

För(s)-gruppen i byggnadsnämnden - Per Arne Hällqvist

För (v) i byggnadsnämnden - Lars Olsson

För (mp) i byggnadsnämnden - Håkan Apelkrona

Hele U

5

C

S

S

O

TJÄNSTEUTLÅTANDE

1994-09-05

Dnr 1993.075/318

Byggnadsnämnden

Förslag Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun

Förslag till beslut

1. Byggnadsnämnden godkänner FÖRSLAG JORD- OCH SKOGSBRUKSPROGRAM för Huddinge kommun, daterat augusti 1994 att överlämnas till kommunstyrelsen för handläggning.
 2. Byggnadsnämnden hemställer att kommunfullmäktige godkänner FÖRSLAG JORD- OCH SKOGSBRUKSPROGRAM och därigenom tar ställning för i programmet föreslagna långsiktiga mål:
 - att som mål för driften av kommunens jordbruk ha följande inriktning:
 - Styra mot ett uthålligt s k ekologiskt jordbruk.
 - Bevara, men även där så är möjligt, utveckla jordbrukslandskapets värden avseende på naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen.
 - Förvalta jordbruksegendomarna så att en för jordbruksföretagen långsiktig utveckling och överlevnad säkras.
 - att som mål för ridverksamheten i kommunen ha följande inriktning:
 - Fortsatt ridverksamhet i organiserad och ordnad form i Segeltorp, Gladö, Sundby och Ågesta.
 - Se positivt på begränsad ridverksamhet i anslutning till och som en del av befintliga jordbruksföretag och gårdar.
 - Verka för att lösa problem som uppstår genom ridning inom intensivt utnyttjade friluftsområden.
 - att som mål för driften av kommunens skogsmark sikta mot ett mångbruk tjänande tre syften:
 - Tillgodose behovet av promenad- och strövvänlig skog.
 - Bevara, men också söka utveckla den biologiska mångfalden i skogsekosystemen.
 - Förvalta skogstillgångarna så att en hög och varaktig tillväxt bibehålls, som kan ge en rimlig ekonomisk avkastning.
 3. Byggnadsnämnden hemställer att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att låta upprätta en ÅTGÄRDSPLAN som uppföljning av jord- och skogsbruksprogrammet.
-

TJÄNSTEUTLÅTANDE 1994-09-05

Kommunfullmäktige beslöt i december 1990 i samband med antagande av Översiktsplan ÖP 90 för Huddinge kommun bland annat att upprätta ett Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge. Byggnadsnämnden är huvudman för arbetet med jord- och skogsbruksprogrammet.

Förslag Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun upprättades i december 1993 och kompletterades i januari 1994 av en projektgrupp inom Huddinge kommun i samarbete med Brunnsberg & Forshed Arkitektkontor AB t o m 1993-12-31 och därefter Perry Sörensen Arkitektkontor.

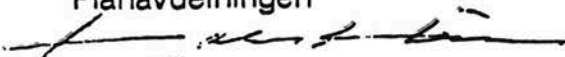
Byggnadsnämnden beslutade 1993-12-16, § 456, att samråd får ske över Förslag Jord- och skogsbruksprogram. Samrådet genomfördes 28 mars till 30 maj 1994. Remissvar med kommentar till inkomna synpunkter redovisas i Samrådsredogörelse 1994-09-02. Av redogörelsen framgår de justeringar som gjorts av jord- och skogsbruksprogrammet. Samrådet har resulterat i att beskrivningen som behandlar syftet m m har bearbetats/förtydligats liksom sammanfattningen i programmet. Därutöver har ändringar gjorts i de olika avsnitten och i bilagorna. Jord- och skogsbruksprogrammet har omdaterats till augusti 1994.

Inför byggnadsnämndens behandling 1994-09-15 av Jord- och skogsbruksprogrammet omfattar utskicket utöver tjänsteutlåtandet hela programhandlingen med kartbilagorna samt Samrådsredogörelsen.

Till samrådsredogörelsen har bifogats en särskild PM angående bedömning av sannolika kostnader/investeringsför genomförande av programmet i linje med angivna mål. Det bör i sammanhanget påpekas att det är först när Jord- och skogsbruksprogrammet följs upp med den åtgärdsplan som föreslås upprättas, som underlag finns för beslut om konkreta åtgärder beträffande jordbruksföretag, "naturvårdspeng" etc.

Jord- och skogsbruksprogrammet avses således efter godkännande i kommunfullmäktige följas upp av en åtgärdsplan som bland annat skall ange omfattning, kostnader och turordning samt på vilket sätt programmets mål och inriktning skall genomföras. Programmet som helhet inklusive förslag till åtgärder i rekommendationsavsnitt och beskrivningar är här utgångspunkten.

STADSBYGGNADSKONTORET
Planavdelningen

Lars Nilsson
planchef

JORD- OCH SKOGSBRUKSPROGRAM för Huddinge kommun

1. INLEDNING

Huddinge har ända fram till sen tid varit en jord- och skogsbruksbygd där flertalet haft sin huvudsakliga utkomst som dagsverkstorpäre och lantarbetare. Vid sekelskiftet var befolkningen inte större än 2000 personer. Idag är Huddinge en storstadskommun och länets tredje kommun i folkmängd med cirka 74.000 invånare. Bebyggelsen är i huvudsak samlad kring de större vägarna, tunnelbana och järnvägar. Landarealen uppgår till 140 km² varav cirka två tredjedelar i huvudsak är glest bebyggda eller obebyggda. De större sammanhängande skogsområdena är Gömmaren i norr och Ågesta/Hanveden i söder, där också den större delen av jordbruksmarken ligger.

1.1 BAKGRUND, SYFTE OCH UPPFÖLJNING

Föreliggande jord- och skogsbruksprogram är ett komplement till den av kommunfullmäktige antagna översiktsplanen (ÖP90) för Huddinge kommun. I ÖP90 har en avvägning gjorts mellan intressena att bygga och att bevara, dvs mellan de delar av Huddinge som har förutsättningar för bebyggelse och de som i stort bör bli obebyggda.

Inom ramen för fortsatt översiktlig planering avses bl a att ta fram rekommendationer och policy beträffande lovgivning för de ej planlagda områdena.

Jord- och skogsbruksmarken i Huddinge ligger enligt ÖP90 till dominerande del inom bevarandeområde enligt naturresurslagen NRL 2:6

6§ Mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas naturvärden eller med hänsyn till friluftslivet, skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av områden för friluftsliv i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturminnesvärden eller friluftslivet, skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Syftet med jord- och skogsbruksprogrammet är dels att öka kunskapen om den ej detaljplanelagda marken i kommunen, dels **att ange mål och inriktning för driften av kommunens jord- och skogsbruksmark** med hänsyn tagen till naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen, samt att se över inriktningen av den organiserade ridverksamheten i kommunen.

För Huddinge kommuns markinnehav avses nedan angivna långsiktiga mål vara styrande och för de övriga markägarna en ambitionsförklaring från kommunens sida och av vägledande karaktär.

Jord- och skogsbruksprogrammet avses efter godkännande i kommunfullmäktige KF, följas upp av en åtgärdsplan som bl a skall ange omfattning, kostnader och turordning samt på vilket sätt programmets mål och inriktning skall genomföras. Programmet som helhet inklusive förslag till åtgärder i rekommendationsavsnitt och beskrivningar är här utgångspunkten.

Därutöver utgör programmet sektorsunderlag för fysisk planering där hänsyn i ett tidigt skede kan tas till jord- och skogsbrukets intressen samt för ställningstaganden i enskilda ärenden som förändringar i markanvändningen, försäljning och förvärv mm.

1.2 SAMMANFATTNING

Huddinge kommun har relativt sett goda möjligheter att påverka jord- och skogsbruket, då kommunen är en stor markägare av jordbruks- och skogsmark. Styrmedlen är dock knappa inom den privatägda marken. Utrymme för kommunala initiativ finns här ändå. Kommunen har bland annat lagstadgad rätt att ta del i samråd i skogsbruksfrågor. Kommunen kan genom ett engagerat och kunnigt agerande nå respekt för sina synpunkter och därmed få inflytande. Föreliggande jord- och skogsbruksprogram är ett försök i den riktningen.

Programmet är, utöver att vara en dokumentation över Huddinges jord- och skogsbruksmark vid en viss tidpunkt och med angivande av de långsiktiga målen, också ett underlag och utgångspunkt för uppföljande åtgärdsplan.

Utredningen är upplagd med en inledande beskrivning av jordbruket, ridverksamheten samt skogsbruket. Dels en allmän beskrivning, men också en mer detaljerad gårds- och skogsområdesbeskrivning med utgångspunkt från respektive brukningsenhet. Även sektorsintressena naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv har tagits med och till vissa delar uppdaterats. Beskrivningarna följs av ett rekommendationsavsnitt där de långsiktiga målen för jord- och skogsbruket samt ridverksamheten i kommunen är som följer:

- att** som mål för driften av kommunens jordbruk ha följande inriktning:
- Styra mot ett uthålligt sk ekologiskt jordbruk.
 - Bevara, men även där så är möjligt, utveckla jordbrukslandskapets värden med avseende på naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen.
 - Förvalta jordbruksegendomarna så att en för jordbruksföretagen långsiktig utveckling och överlevnad säkras.
- att** som mål för ridverksamheten i kommunen ha följande inriktning:
- Fortsatt ridverksamhet i organiserad och ordnad form i Segeltorp, Gladö, Sundby och Ågesta.
 - Se positivt på begränsad ridverksamhet i anslutning till och som en del av befintliga jordbruksföretag och gårdar.
 - Verka för att lösa problem som uppstår genom ridning inom intensivt utnyttjade friluftsområden.
- att** som mål för driften av kommunens skogsmark sikta mot ett mångbruk tjänande tre syften.
- Tillgodose behovet av promenad- och strövvänlig skog.
 - Bevara, men också söka utveckla den biologiska mångfalden i skogsekosystemen.
 - Förvalta skogstillgångarna så att en hög och varaktig tillväxt bibehålls, som kan ge en rimlig ekonomisk avkastning.

Programmets rekommendationsavsnitt innehåller, utöver de långsiktiga målen som avses godkännas av KF, konstruktiva förslag på hur befintligt jord- och skogsbruk skall kunna fortleva parallellt med höga ambitioner avseende hänsynen till Huddinges höga natur, kulturmiljö- och friluftsvärden. Här kan nämnas att satsa på de större brukningsenheterna Balingsholm/Balingsta och Björksättra som starka jordbrukscentra inför framtiden och att anlita extern expertis för fördjupade analyser/kalkyler avseende bästa struktur för dessa samt att inrätta sk kommunal sk "Naturvårdspeng".

Som bilagor till utredningen har kartor upprättats för jordbruksmark samt ridanläggningar, skogsmark, naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv. Även aktuell lagstiftning för jord- och skogsbruk har bilagts.

1.3 MEDVERKANDE

Jord- och skogsbruksplanen har tagits fram av följande organisation.

Styrperson: Lars Nilsson, Stadsbyggnadskontoret.

Referensgrupp: Miljövårdsrådet i Huddinge

Projektgrupp: Perry Sörensen, (projektledare) Brunnberg & Forshed Arkitektkontor tom 19931231, därefter P Sörensen Arkitektkontor, Gunilla Silfversparre och Thomas Strid, Miljökontoret, Lars Heins, Fastighetskontoret och Hans Bergström, kommundelsförvaltningen i Stuvsta-Snättringe.

Kartproduktion: Kerstin Wörnåker och Ing Britt Branevig, Stadsbyggnadskontoret

2. BESKRIVNING

2.1 JORDBRUK OCH RIDVERKSAMHET

- kartbilaga 4:1

2.1.1 ALLMÄN BESKRIVNING JORDBRUK

Jordbruksmarken i Huddinge ligger med några få undantag inom de områden som i översiktsplanen ÖP 90 anges som bevarandeområde enligt NRL 2:6. Dessa områden har på så sätt definierats som betydelsefulla ur allmän synpunkt på grund av naturvärden, kulturvärden eller av hänsyn till friluftslivet och skall så långt möjligt bevaras mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- och kulturmiljön. Stora delar av jordbruksmarken ligger också inom område som har klassats som riksintresse för friluftslivet.

Fram till mitten av 50-talet var Huddinge en levande landsbygd med stora och små gårdar. Man bedrev ett aktivt jordbruk med mjölkbesättningar och svingårdar. På 60-talet kröp staden allt närmare och villabebyggelsen bredde ut sig. För jordbruket kom kravet på rationalisering och mindre gårdar lades ned. I många fall såldes åkrarnas matjord.

Markanvändningen i dag

Idag finns tre aktiva självbärande jordbruk i Huddinge som drivs på ett traditionellt sätt med åkerbruk och djurbesättningar. Två av gårdarna, Björksättra och Balingsholm bedriver mjölkproduktion och en, Stensättra bedriver smågrisuppfödning. På åkrarna odlas i huvudsak vall och spannmål men också oljeväxter, potatis och majs.

På övriga gårdar bygger verksamheten på hästhållning och odling av vall för bete och slåtter. På vissa gårdar kompletteras djurhållningen med nötkreatur och får för köttproduktion och/eller i naturvårdande syfte.

Omställd areal

Den omställda åkerarealen är mycket liten i Huddinge. Totalt har 46 ha anmälts för omställning. Balingsta gård har anmält 18,6 ha för omställning till extensivt bete. Stensättra gård som är den enda gård där man odlar spannmål i någon omfattning har anmält 27,5 ha. För närvarande har marken besåtts med gräs men det är osäker vad som kommer att odlas i framtiden.

Planerade förändringar

Större utbyggnadsprojekt som kommer att påverka/reducera jordbruksmarken är Haningeleden-Botkyrkaleden samt den framtida utbyggnaden i Glömsta-Vistaberg. Anläggs golfbana vid Sundby kommer detta också att påverka jordbruksmarken.

vid Charlottendal anges enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93 vara kulturmiljö av mycket stor betydelse.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Balingsholm ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse och är mycket frekventerat med många stigar och skidspår. Gården ligger inom riksintresse för det rörliga friluftslivet. Balingsholms arrende vid Gladö ligger inom strövzon dock inom promenadzon till fritidsbebyggelse i Gladö Kvarn och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Anslutningsleder till Sörmlandsleden passerar genom området. Sambandet mot friområdet vid Ormputten/Paradiset bedöms som viktigt. Direkt norr om ligger Sundby friluftsgård. Området ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Av djurmiljöskäl och arbetsmiljöskäl kommer det inom en snar framtid inte att vara möjligt att bedriva mjölkproduktion i den befintliga ladugården. Ett alternativ för ett fortsatt aktivt jordbruk på Balingsholm kan vara att en ny ladugård byggs. En aktuell ekonomisk kalkyl för en lösdriftsladugård för 60 mjölkkor finns. Medel för finansiering har ännu inte framtagits.

En utökning av djurbesättningen, som en ny ladugårdsbyggnad på grund av ekonomiska skäl troligen kräver förutsätter att brukningsenheten Balingsholm får tillgång till mer brukningsbar jordbruksmark än vad gården har idag.

Utbyggnaden av Haningeleden kommer dock att reducera jordbruksmarken för gården vid Gladö/Sundby. Även Björksättra påverkas av Haningeledens utbyggnad och nödvändig kompensation bedöms inte kunna ske inom något annat område än Gladö/Sundby. Vidare är arrendatorn på Sundby gård intresserad av att utöka arealen i Gladödalen.

Tas beslut om utbyggnad av golfbana vid Sundby, kommer troligen all jordbruksmark i området för Balingsholm att ianspråkta.

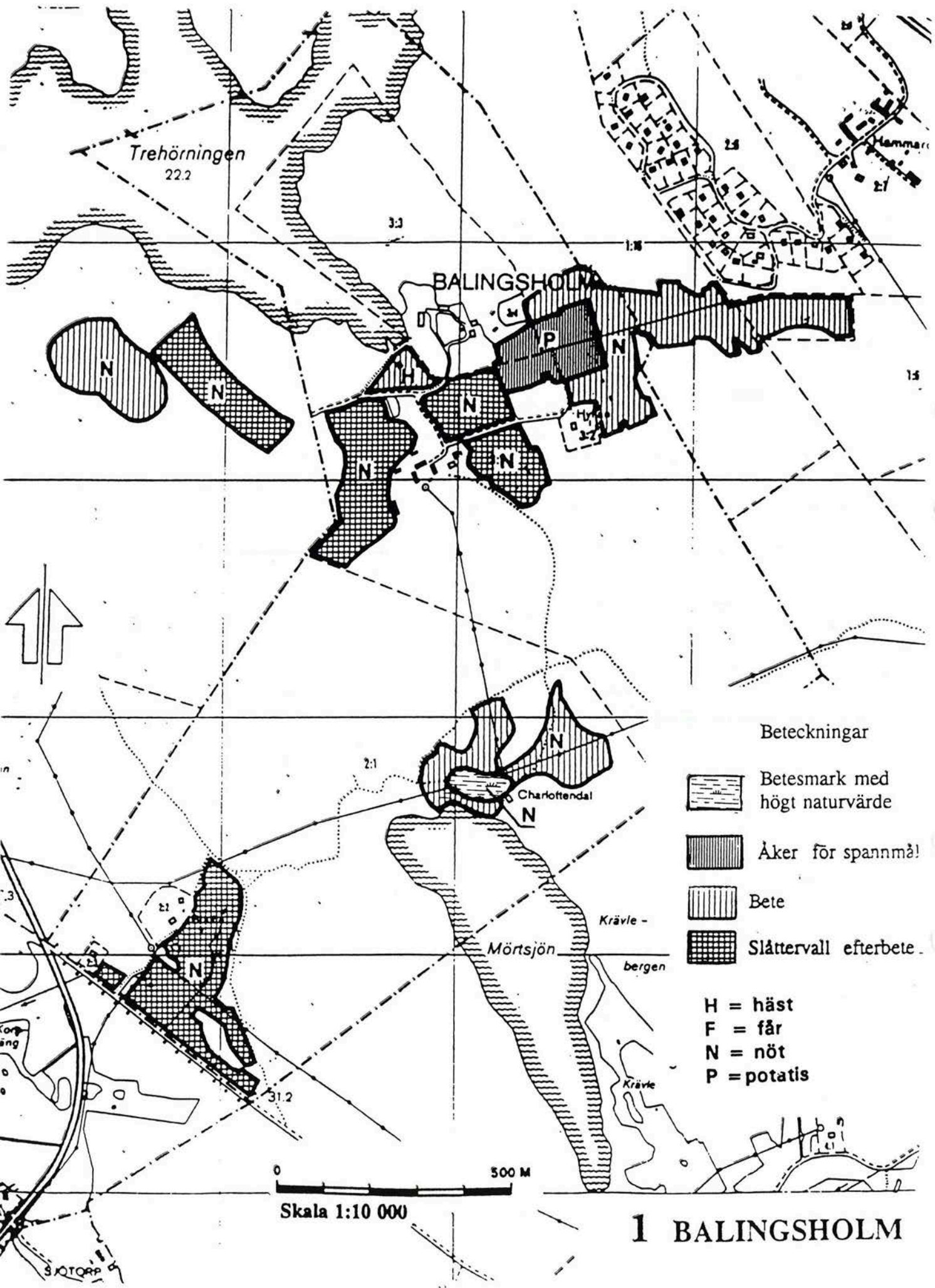
Om Balingsholm skall ha möjlighet att även i framtiden vara ett aktivt jordbruk, innebär det att beslut om golf vid Sundby måste avvakta intills dess fördjupade studier gjorts för den samlade jordbruksdriften i hela området. Det gäller i första hand Balingsholm, Balingsta och Sundby och Björksättra, men även Stensättra m fl kan bli aktuella i detta sammanhang.

Som nämnts ovan måste Balingsholm öka sina brukningsarealer för att kunna möta framtiden. Detta föreslås ske genom att Balingsholm i ett första skede får tillgång till delar av Balingsta som idag, som helhet sett, brukas relativt extensivt. Sedan 1990 har Balingsta 18 hektar omställd mark. På sikt, i ett senare skede, kan det bli aktuellt att slå samman Balingsholm och Balingsta till en brukningsenhet med centrum i Balingsholm. Alternativ till denna utveckling beskrivs under Balingsta gårdsbeskrivning.

För marken vid Gladö längs med det stora diket som mynnar i Orlången vid Ebbadal finns planer på att eventuellt anlägga någon typ av alternativ vattenrening.

Vid Balingsholm finns jordar som passar för viss grönsaksodling. Hit kan med fördel en verksamhet med naturenlig sk ekologisk odling av grönsaker lokaliseras i framtiden.

Gården planeras ingå i Orångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

Trehörningen
22.2

BALINGSHOLM

Hammar

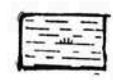
Charlottendal

Mörtsjön

Krävle -
bergen

Krävle

Beteckningar

Betesmark med
högt naturvärde

Åker för spannmål

Bete

Slättervall efterbete

- H = häst
- F = får
- N = nöt
- P = potatis

0 500 M

Skala 1:10 000

I BALINGSHOLM

SJÖTORP

2.1.2 ALLMÄN BESKRIVNING RIDVERKSAMHET

Det pågår ridverksamhet på många håll i Huddinge. Fem ridklubbar driver ridverksamhet vid egna anläggningar. Därutöver finns det många privata ägare till mindre fastigheter som har egna hästar och hyr ut stallplatser. Upp till tio hästar kan finnas på sådana ställen.

Allemansrätten omfattar i viss mån även ridning och ägare till enskild väg kan inte förbjuda ridning. Man rider på stigar, skogsvägar och vägar i de områden som ligger i närheten av stallen. I vissa fall kommer detta i konflikt med andra intressen eftersom mycket ridning sliter hårt på mark och vägar. Vid slitage på vägen kan ägaren vara berättigad till ersättning.

Organiserad ridning i skog och mark faller dock inte under allemansrätten, utan här krävs samråd med markägaren.

Ridklubbar i Huddinge

Ågesta Ridklubb; Ågesta gård och Ridskola, Ågesta gård (se vidare gårdsbeskrivning 22. Ågesta gård)

Sundby Ridklubb; Sundby Ridskola, Sundby gård (se vidare gårdsbeskrivning 20. Sundby gård)

Gladö Ridsällskap; Gladö Ridskola, Gladövägen (se vidare gårdsbeskrivning 6. Gladö Ridstall)

Juringe Ridsällskap; Juringe gård, Juringe Allé (se vidare gårdsbeskrivning 9. Juringe gård)

Huddinge Fältrittklubb; Bergavägen, Glömsta (se vidare "Små gårdar och ställen" Enliden sid 65

Farsta Ridskola ligger på Farstanäset i Stockholms stad alldeles vid gränsen till Huddinge. Området Svartvik i Huddinge kan därför beröras av ridverksamhet.

2.1.3 GÅRDSBESKRIVNINGAR

Angivna arealer är cirkaangivelser.

1. BALINGSHOLM BALINGSHOLM 2:1, 3:1, GLADÖ 1:3, ORLÅNGSJÖ 1:7, 1:16

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Huddinge kommun/ Balingsholms gård HB, R.Boman I.Andersson, Balingsholms gård 141 90 Huddinge

<u>Areal:</u> åker 72 ha (åker tillg. för gödselspridning 50 ha) betesmark utanför åker 10 ha (ogödslad betesmark 10 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall för slåtter och bete, spannmål, potatis
<u>Dominerande jordarter:</u> 40% mulljord, 60% leror	<u>Djur:</u> 33 mjölkkor med rekrytering, 2 hästar stallperiod 7-8 månader en minskning av djurantalet planeras om djurhållningen skall skall bedrivas i befintliga byggnader
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> har inte använts under 1991-1992

Balingsholm gård drivs som ett aktivt självbärande jordbruk med mjölkproduktion. Förutom åkermark och betesmark vid Balingsholm ingår arrendet av åkermarken vid Gladö och vid Bialite i brukningsenheten. Marken kring Charlottendal vid norra änden av Mörtsjön betas av Balingsholms djur. Tidigare har grönsaksodling bedrivits i relativt stor skala. Gårdens mulljord passar bra för sådana grödor.

Ekonomibyggnaderna och då särskilt ladugården är i dåligt skick. Av djurmiljöskäl och arbetsmiljöskäl kommer det om några år inte att vara möjligt att bedriva mjölkproduktion i den nuvarande ladugården.

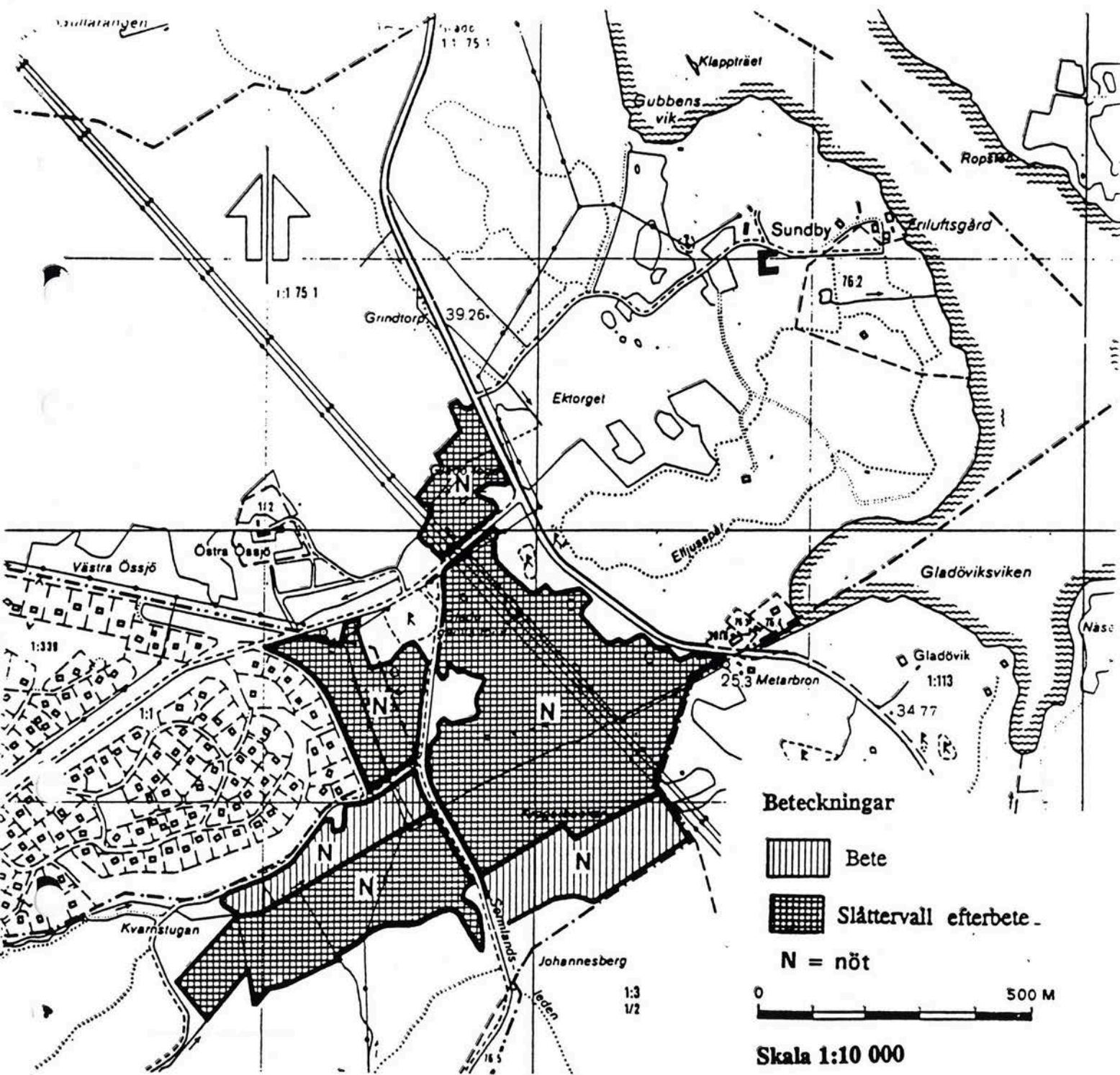
NATURVÅRD

Områdena runt Gladö har ett rikt djur och växtliv (se Fördjupad miljökonsekvensbeskrivning för golfbaneanläggning i Gladö/Sundby) och har klassats med högt naturvärde i Huddinge naturinventering 1989. Även markerna längs Balingsholms dalgång är värdefulla med en bred å som rinner mellan Trehörningen och Ågestasjön. Skogskanterna runt har ett stort ädellövinslag. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår Balingsholmsdalgången i ett område som utgör ett biologiskt kärnområde.

Norr om Mörtsjön har under 1992-93 en hagmark restaurerats och unga nötdjur betar nu markerna. Området har kvar rester av en rik hagmarksflora och har klass 4 i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering samt ingår i länsstyrelsens bevarandeprogramm för odlingslandskap med höga natur- och kulturvärden. Här finns förutsättningar för att en artrik flora kan breda ut sig. Även Charlottendal är klassat med högt naturvärde i Huddinge kommuns naturinventering 1989.

KULTURMILJÖVÅRD

Bebyggelsemiljön vid gården, omgivande kulturlandskap och jordbruksmarken vid Gladö, klassas som mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Betesmarkerna

1 BALINGSHOLM

2. BALINGSTA BALINGSTA 8:1

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Huddinge kommun/ Lars Lotelius, Balingsta gård, 141 90 Huddinge

<u>Areal:</u> åker 50 ha (extensivt bete på 19 ha omställd åker) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall för bete och slätter, spannmål, majs, jordgubbar
	<u>Djur:</u> 10 + 16 hästar
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Markkartering:</u> ja	<u>Stallgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används mot ogräs

Sedan ladugården brann ner vid slutet av 40- talet har markerna på Balingsta brukats relativt extensivt. Stora delar av markerna har på senare tid använts som hästbete och odling av slättervall. Omkring en fjärdedel av arealen har odlats mera intensivt med spannmål, majs och jordgubbar. Sedan 1990 är 18 hektar omställd mark och där växer vall som inte används. Avsaknaden av en ladugård har gjort att man hittills inte har hållit djur i någon större omfattning. Byggnaderna rustas upp efter hand och hålls i gott skick. Huvudbyggnaden är numera en friköpt fastighet.

NATURVÅRD

Balingstas marker är småskaliga med ett flertal landskapselement såsom kärrmarker, öppna diken, åkerholmar m m och därmed goda förutsättningar för ett rikt djur- och växtliv. Området är klassat med mycket högt naturvärde enligt Huddinge naturinventering 1989 och med med högt värde i länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte utgör området ett biologiskt kärnområde.

De gamla ädellövträden runt gården har en intressant lavflora med flera sällsynta arter. Ett stort videokärr ligger i mitten av området. Det är klassat i länsstyrelsens våtmarksinventering och har höga ornitologiska värden. Sedan några år tillbaka bedrivs ringmärkning av småfågel i kärret på höstarna.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapet har mycket högt värde och bebyggelsemiljön kring gården, Balingsta kvarn m fl, klassas som högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Området har föreslagits som regionalt intresse enligt Stockholmsregionens kulturhistoriska miljöer RTK 89. Enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93 anges kulturmiljön vara av mycket stor betydelse.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Balingsta ligger inom strövzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Flera leder/stigar passerar området ex från Lännavägen mot

Ågestasjön-Ågesta, som också är cykelled, skidspår mm. Gården ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Ett aktivt jordbruk och framför allt bete är den bästa förutsättningen för att det vackra odlingslandskapet kring Balingsta skall kunna behållas. Kommunen har som markägare att se till att de nödvändiga förutsättningarna finns. I dagsläget saknar gården lämpliga stallbyggnader för andra djurslag än hästar. Den nuvarande stallbyggnaden är i dåligt skick. Ett nytt stall med 16 boxplatser har byggts i en del av maskinhallen.

Om en ny ladugård byggs på Balingsholm kan det bli aktuellt att överföra en del av jordbruksmarken på Balingsta till Balingsholm. Detta hindrar inte att en viss hästhållning kan bedrivas även i framtiden på Balingsta. Med tanke på planerna på utvecklingen av Balingsholm bör dock inte jordbruksmarken låsas för hästhållning för längre tid än ett år i taget i arrendekontrakten.

Se vidare Balingsholms gårdsbeskrivning.

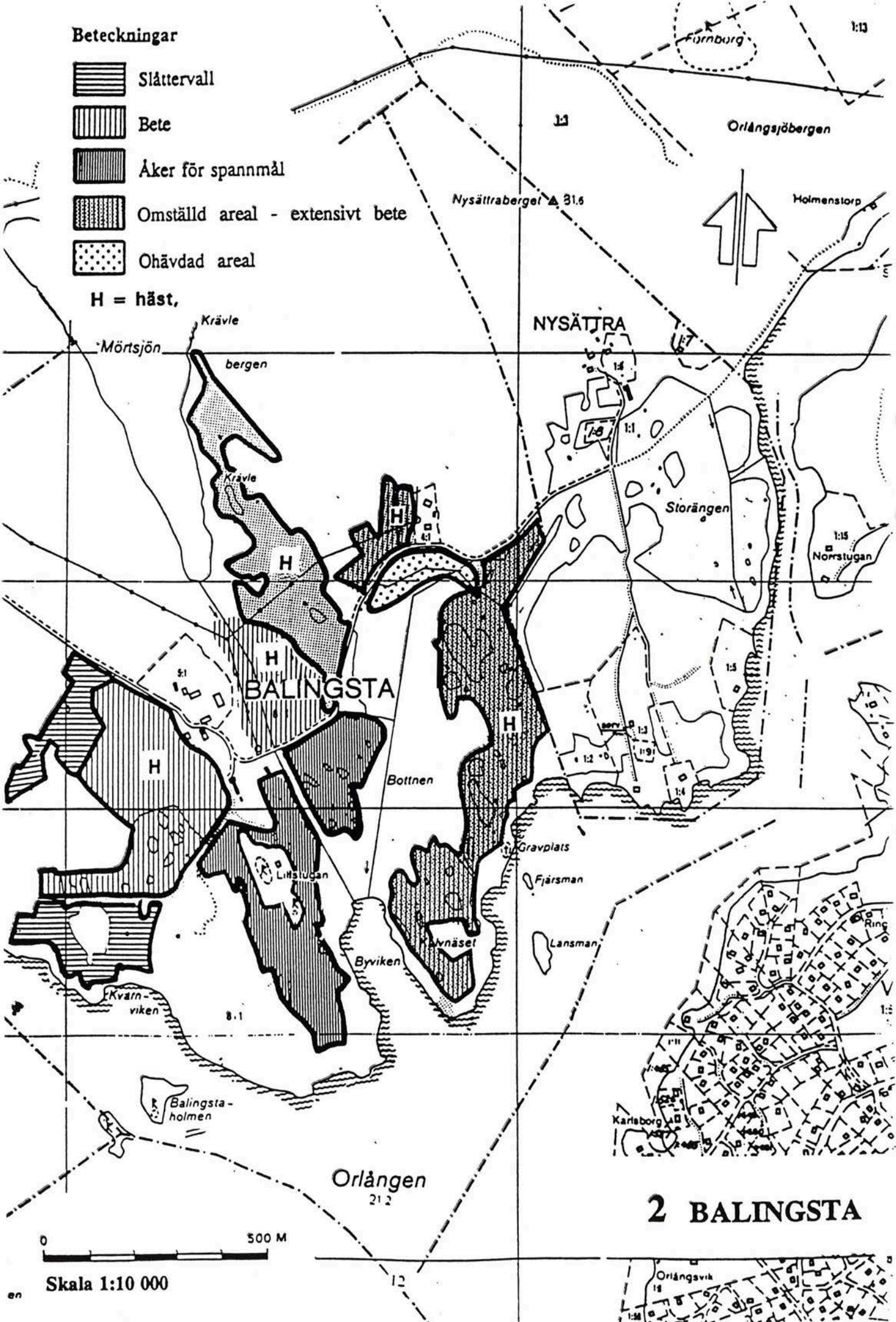
Ett alternativ till planerna att låta Balingsholm fortsätta som ett jordbruk med mjölkproduktion är att bygga upp Balingsta som ett aktivt jordbruk och förlägga mjölkproduktionen där. Stora delar av jordbruksmarken vid Balingsholm skulle då brukas av Balingsta. Detta skulle dock bli dyrare än Balingsholmsalternativet, eftersom Balingsta saknar en arrendatorsbostad som då måste byggas. Fördelarna ligger i att landskapet sköts mer intensivt och blir mer levande med betesdjur och att ett jordbruk med mjölkproduktion placeras strategiskt ur friluftslivets synvinkel. Även en driftsinriktning på köttproduktion (biffkor) bedöms som möjlig. Ett jordbruk på Balingsta skulle lämpa sig utmärkt som åskådningsjordbruk med öppen gårdsverksamhet.

Balingsta planeras ingå i Ornlångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

Beteckningar

- Slättervall
- Bete
- Åker för spannmål
- Omställd areal - extensivt bete
- Ohävdad areal

H = häst,

2 BALINGSTA

Skala 1:10 000

3. BJÖRKSÄTTRA BJÖRKSÄTTRA 1:2, LISSMA 4:53, 4:54

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Huddinge kommun/ Otto Larsen, Björksättra 142 91 Skogås

<u>Areal:</u> åker 50 ha (åker tillg. för gödselspridning 50 ha) betesmark utanför åker 6 ha (ogödslad betesmark 1 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall, betesvall, höstvetete, höstkorn, korn, havre
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 25 - 30 mjölkkor med rekrytering 7 månaders stallperiod
<u>Markkartering:</u> ja	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> ja	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används mot ogräs

Björksättra gård drivs som ett aktivt självbärande jordbruk. Mjölproduktion med 25-30 mjölkkor är basen och åkerbruket drivs med så små mängder konstgödsel och bekämpningsmedel som möjligt. Två markkartering har utförts och jorden är kalkad så att den nu håller ett bra pH värde.

NATURVÅRD

Flera hagmarker har restaurerats för nötbete. Det är fram för allt ek- och hasselskogar som öppnats upp. Detta är mycket positivt för att få tillbaka en hävdberoende hagmarksflora. Områdena runt Lasättraviken består bl a av strandbeten vilket gynnar ett rikt fågelliv. Området är klassat med högt naturvärde i Huddinge kommuns naturinventering 1989. Se även miljökonsekvensbeskrivning för golfbana i Gladö/Sundby.

KULTURMILJÖVÅRD

Större delen av brukningsenheten ligger inom Orlångens kulturlandskap som ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Även bebyggelsemiljön ges mycket högt värde.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Björksättra ligger huvudsakligen inom strövzon, dock till del inom promenadzon avseende Ekedals koloniområde. Området norr om Lännavägen anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. De viktigaste lederna är cykelled och gångväg utmed Lännavägen bl a för att nå Björksättrahalvön/Lasättraskogen, cykelled mot Paradiset/Riddartorpet. Gården ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Arrendator Otto Larsen driver idag ett väl fungerande jordbruk och har satsat resurser på att kunna göra så även i framtiden. Bland annat har två markkarteringar utförts, 1982 och 1989. Med ledning av resultaten har jorden kalkats och gödselplan upprättats.

Den befintliga ladugården är gammal och i dåligt skick. Med tanke på framtiden bör den gamla ladugården byggas om eller en ny ladugård uppföras. En plansilo och en urinbrunn är nyligen uppförda. Ekonomibyggnaden bör underhållas kontinuerligt.

Björksättra påverkas av Haningeledens utbyggnad och nödvändig kompensation bedöms inte kunna ske inom något annat område än Gladö/Sundby. Om beslut fattas om att lokalisera golf vid Sundby, kommer detta att påverka möjligheten till kompensation. Otto Larsen är också i övrigt intresserad av att utöka arealen.

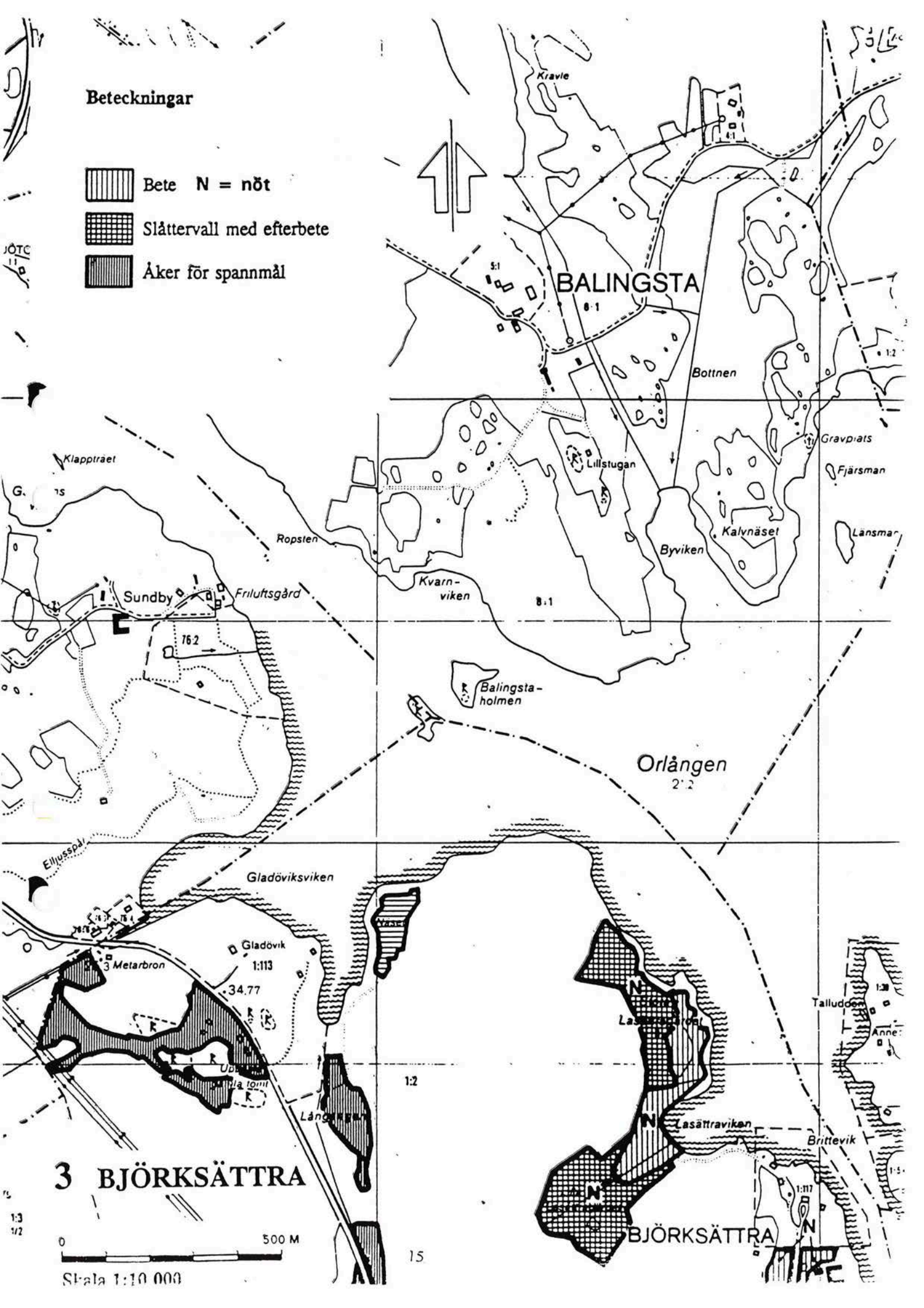
Otto Larsen planerar att bli leverantör av KRAV-klassificerad mjölk. Det innebär att han skulle driva ett jordbruk utan gifter och bekämpningsmedel dvs ett ekologiskt anpassat jordbruk. Kommunen bör aktivt uppmuntra ett sådant initiativ.

Tidigare har Otto Larsen haft så kallad "öppen gård" för besökande daghem och skolor. Björksättra var ett populärt utflyktsmål och besökare kom både från Huddinge kommun och Stockholm. En sådan verksamhet kräver resurser och arbete. På grund av att arbetsbelastningen blev för stor har den sortens verksamhet nu fått läggas ned. Om kommunen eller någon annan är beredd att stödja en "öppen-gårdsverksamhet" är Otto Larsen mycket intresserad av att ta emot besökare på gården igen.

Delar av gårdens jordbruksmark planeras ingå i Orlångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

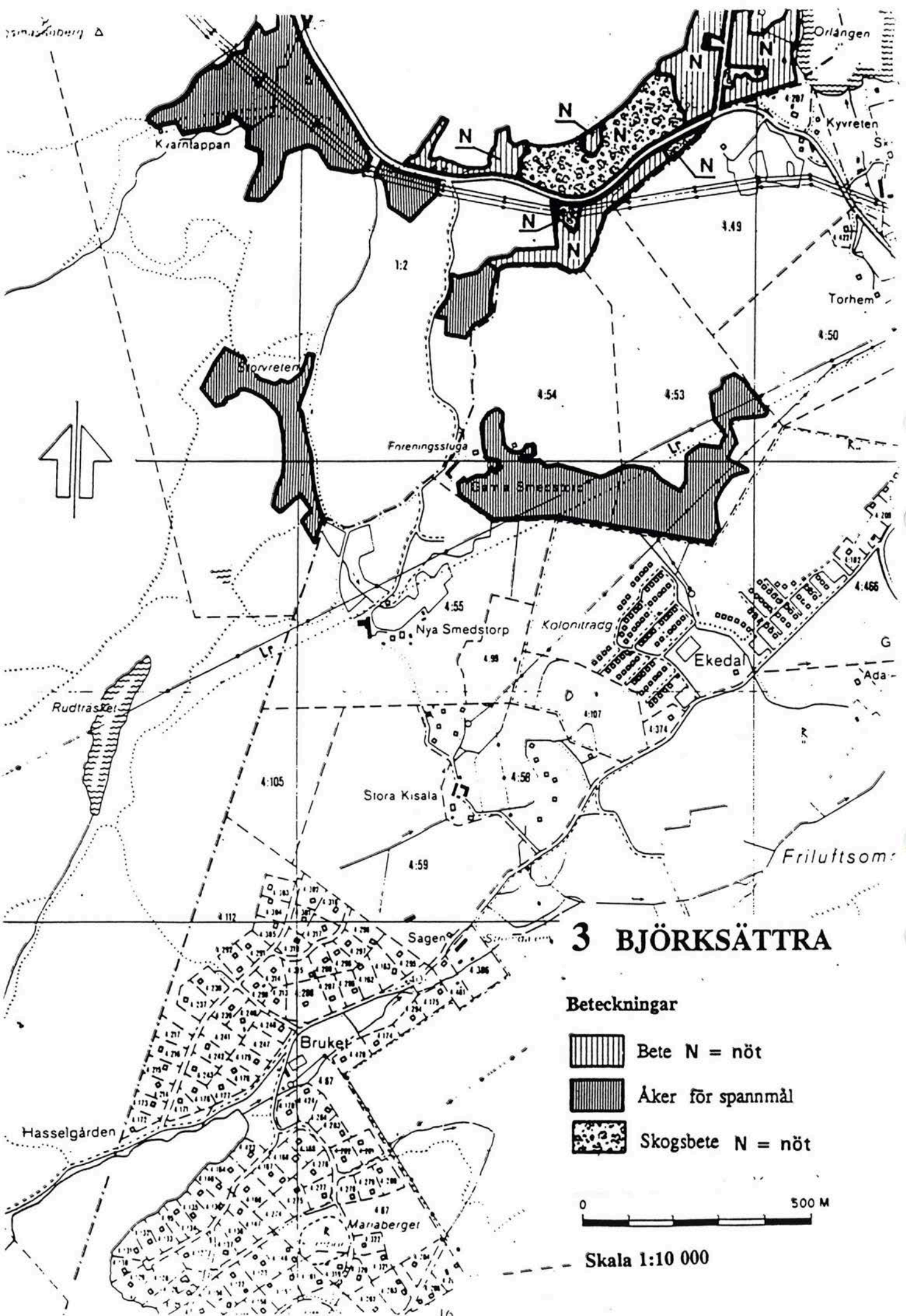
Beteckningar

- Bete N = nöt
- Slåttervall med efterbete
- Åker för spannmål

3 BJÖRKSÄTTRA

Skala 1:10 000

3 BJÖRKSÄTTRA

Beteckningar

- Bete N = nöt
- Åker för spannmål
- Skogsbete N = nöt

Skala 1:10 000

4. ELISEBERG LISSMA 4:13, del av LISSMA 4:14

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Margareta Andersson, Eliseberg 142 00 Trångsund, Huddinge kommun

<u>Areal:</u> åker 2 ha (åker tillg. för gödselspridning 1 ha) betesmark utanför åker 1 ha skog 6 ha	<u>Växtodling:</u> vall för bete och slätter
<u>Dominerande jordarter:</u>	<u>Djur:</u> 5 hästar 7 månaders stallperiod ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används där man skördar vallen
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Markerna på Eliseberg med arrendet Lissma 4:14 används som bete för hästar. På halva arealen odlas vall med efterbete övrig areal används som åretruntbete för hästarna. Arrendet Lissma 4:97 vid Lissmasjön har använts som fårbete av Eliseberg men hävdas inte längre. På 40-talet fanns en svinbesättning på gården. Under 60-talet såldes åkrarnas matjord. När den första etappen av Haningeleden byggdes förlorade gården en del jordbruksmark.

NATURVÅRD

Gården ligger i ett område som är klassat med mycket höga naturvärden i kommunens naturinventering från 1989. Beteshagarna nyttjas av rastande trastar, starar, ärlor, piplärkor m fl. Steglits häckar runt gården. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

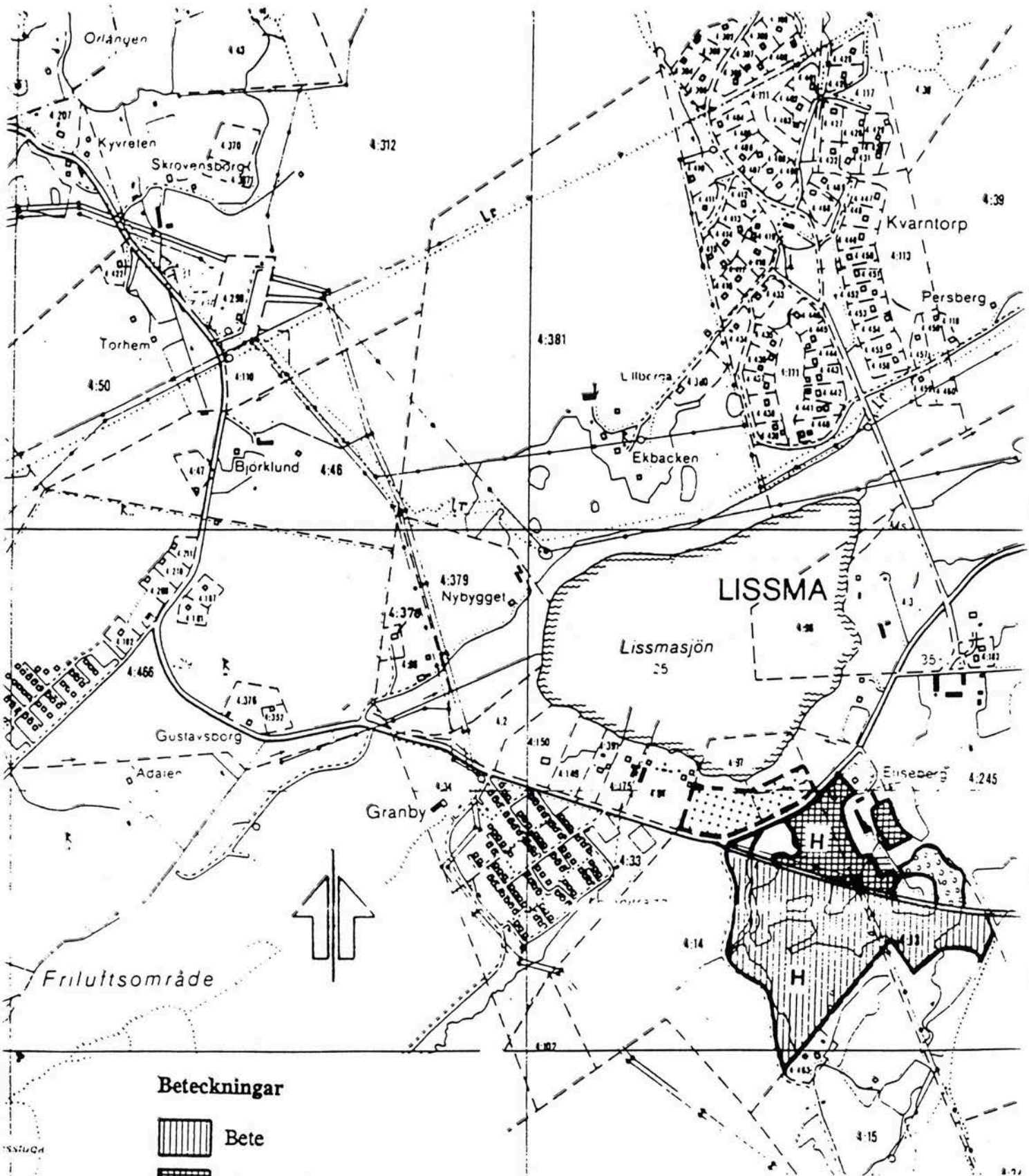
Kulturlandskapet ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Eliseberg ligger inom strövzon dock till delar inom promenadzon för Granby koloniområde och Kvarntorps stugområde. Anslutningsled från Ågesta till Sörmlandsleden, cykelled från Länna till Paradiset/Riddartorpet, skidspår passerar genom området. Gården ligger inom riksintresse för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Den mark som finns i triangeln som bildas mellan Lännavägen, Haningeleden och Elisebergs marker bör erbjudas som ersättning för den del av gårdens mark som togs i anspråk när den första etappen av Haningeleden byggdes.

Beteckningar

- Bete
- Slättervall efterbete
- Ohävdad. förslag till bete
- Rasthagar för hästar

H = häst

4 ELISEBERG

Skala 1:10 000

5. ERIKSBERGS GÅRD LISSMA 4:476

DATA OM GÅRDEN

Ägare: John Olovsson, Anders Olofsson, Eriksbergs gård 142 91 Skogås

<u>Areal:</u> åker 13 ha (åker tillg. för gödselspridning 8 ha) betesmark utanför åker 5 ha (ogödslad betesmark 1 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall, potatis
<u>Dominerande jordarter:</u> mulljord med inslag av sand längs skogskanterna	<u>Djur:</u> 7-8 hästar, 25 höns hästarna går ute på dagarna året om ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

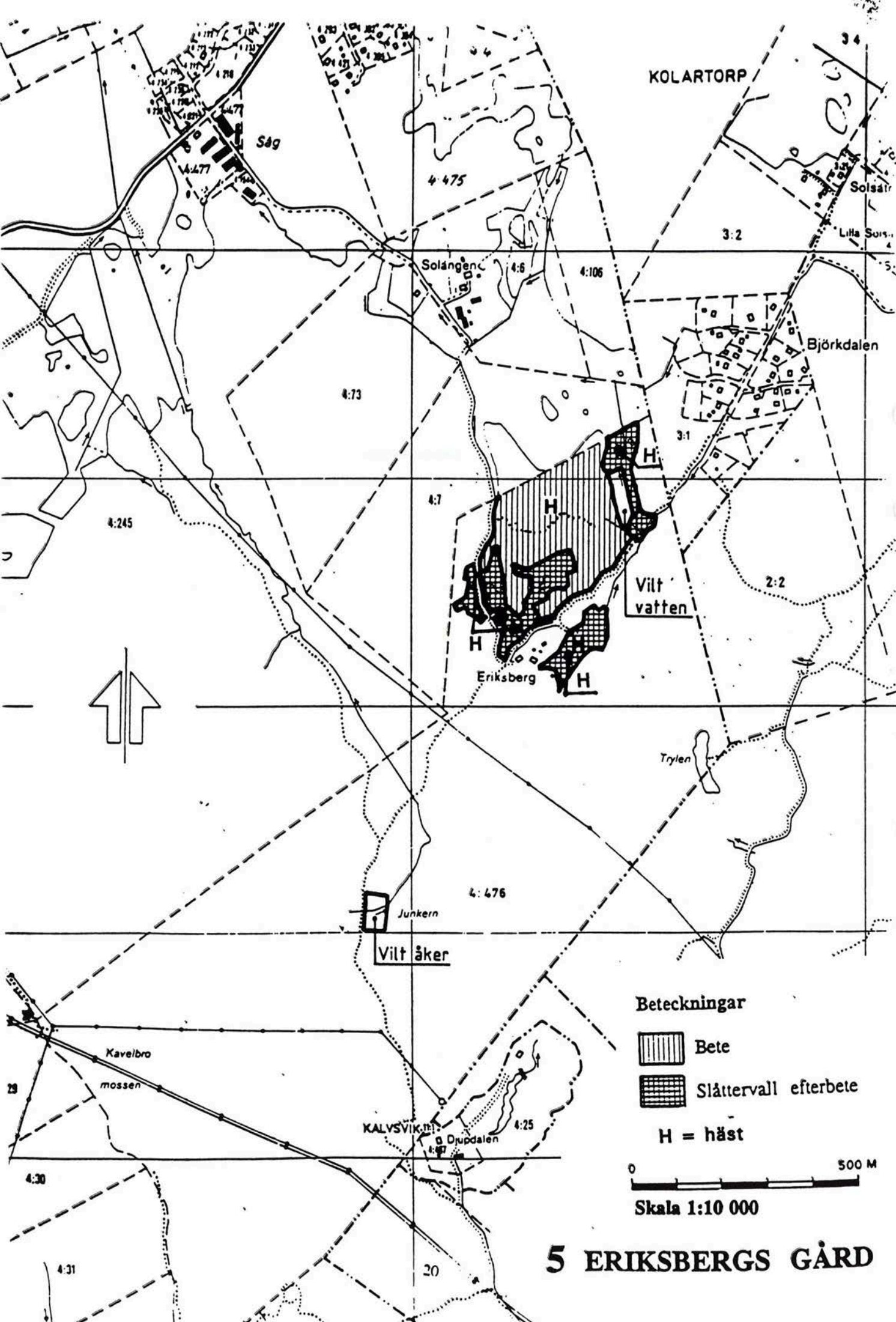
Markerna på Eriksbergs gård används till bete för hästar, odling av vall för vinterfoder till hästarna och husbehovsodling av potatis. Tidigare har man hållit nötkreatur för köttproduktion och får. För nuvarande arrenderar man också Solängens marker där man skördar vallen. Stallgödseln räcker inte till hela åkerarealen men används i potatisodlingen. Konstgödsel och bekämpningsmedel används inte.

NATURVÅRD

Ett viltvatten anlades 1992 vilket naturligtvis har ökat områdets naturvärde. Här rastar och häckar nu vadarfåglar och änder. I området finns sedan tidigare ett rikt djur och växtliv som är knutet till jordbrukslandskapet. Området är tämligen småskaligt och det finns goda förutsättningar att värdena skall bestå eller till och med öka. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i en spridningskorridor.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Eriksbergs gård ligger inom strövzon. Stig från Björkdalen i Haninge förbi det nyanlagda viltvattnet ansluter ner mot Sörmlandsleden. Gården ligger inom riksintresse för friluftslivet.

KOLARTORP

Såg

4:475

Solsåtr

3:2

Lilla Surs...

Solängen

4:6

4:106

Björkdalen

4:73

3:1

4:245

4:7

2:2

Vilt vatten

Eriksberg

Trylen

4:476

Junkern

Vilt åker

Kavelbro

mossen

KALVSVIK

Drupdalen

4:25

4:30

4:30

4:31

20

Beteckningar

Bete

Slättervall efterbete

H = häst

Skala 1:10 000

5 ERIKSBERGS GÅRD

6. GLADÖ RIDSTALL GLADÖ 1:3, 1:2, GLADÖKVARN 1:1

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Huddinge kommun/ Gladö Ridsällskap, Gladövägen, 141 91 Huddinge

<u>Areal:</u> åker 6 ha (åker tillg. för gödselspridning 6 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall till bete
	<u>Djur:</u> 19 - 20 hästar 7-8 månaders stallperiod, på vintern går hästarna ute under dagen ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Handelsgödsel:</u> kommer att användas
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Gladö Ridsällskap bedriver hästhållning och ridskoleverksamhet. Ridsällskapet äger byggnaderna och arrenderar den öppna marken på ovanstående fastigheter. De arrenderade markerna används som hästbete. Hittills har man inte använt konstgödsel men planerar att använda en del för att få ett bättre bete.

NATURVÅRD

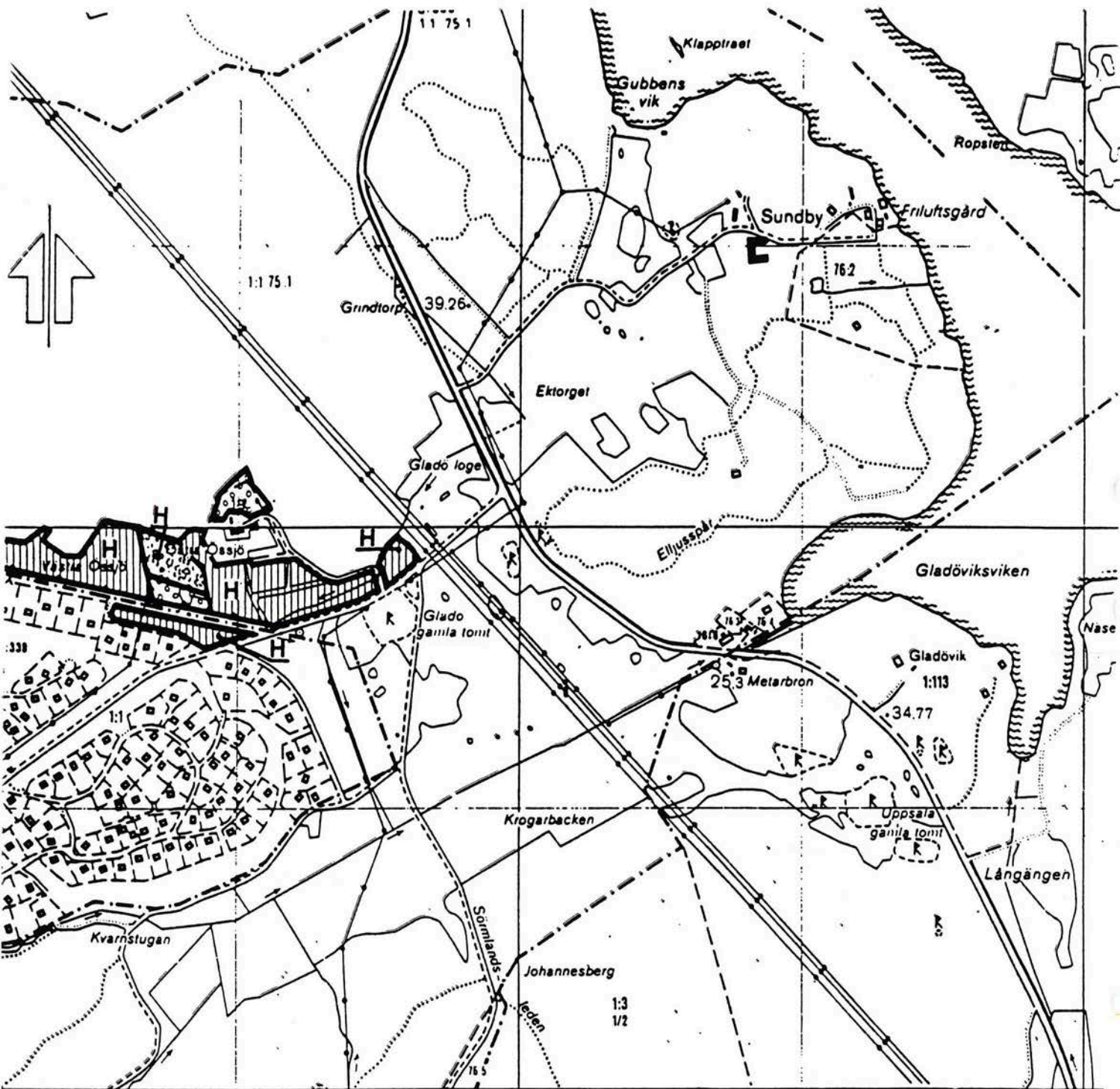
Hästbetena fungerar bra för att hålla markerna öppna och ger möjlighet för ett varierat växt- och djurliv. Under vår och höst rastar fåglar i hagarna, f f a trastar, starar, ärlor och piplärkor. Området ligger inom område som är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Gladö ridstall ligger inom promenadzon för fritidsbebyggelsen i Gladö Kvarn och anges till delar som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Anslutningsleder till Sörmlandsleden, gång- och skidstråk passerar gården. Nordost om ligger Sundby friluftsgård. Gården ligger inom riksintresse för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Möjlighet och behov finns att öka betesmarksarealen genom t ex borttagande av skogsridåer som vandrat ut på betesmarken.

Beteckningar

- Bete H= häst
- Rasthage för häst
- Skogsbete

Skala 1:10 000

6 GLADÖ RIDSTALL

7. GRÄSVRETENS GÅRD

GRÄSVRETEN 1:1, 1:10,
LISSMA 4:4, LÄNNA 45:1

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Huddinge kommun, Jan och Margareta Persson, Gräsvretens gård 142 00 Trångsund

<u>Areal:</u> åker 27 ha (åker tillg. för gödselspridning 3-5 ha) betesmark utanför åker 9 ha (ogödslad betesmark 9 ha) skog 0 ha	<u>Växtodling:</u> vall
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 20 vuxna nötkreatur för köttproduktion, 9 hästar 7 månaders stallperiod djurbesättningen kommer ev att förändras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används för ogräsbekämpning vid anläggning av vallen

Markerna på Gräsvretens gård används till bete för hästar och nötkreatur för köttproduktion. Dessutom odlas vall till vinterfoder. All spannmål för vinterfoder köps in. På 60-talet såldes åkrarnas matjorden vilket man nu försöker reparera med tillförsel av stora mängder stallgödsel. Konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel mot ogräs används. Byggnaderna är i mindre gott skick. Åker arealen skulle med intensivodling och tillförsel av större mängder konstgödsel kunna föda ca 35 kalvande kor. Fram till 1978 höll man en mjölkbesättning på gården.

NATURVÅRD

Vallarna i dalgången följer nedre delen av Lissmaån vilken är tämligen bred. I dalgången finns en del rovfågel, bl a tornfalk, ormvråk och brun kärrhök som jagar på de öppna fälten. Hagmarker öster om gården.

Gårdens södra delar är klassade med mycket höga naturvärden enligt Huddinge kommuns naturinventering 1989. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte utgör området en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapet i dalgången ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93 anges kulturmiljön vara av mycket stor betydelse.

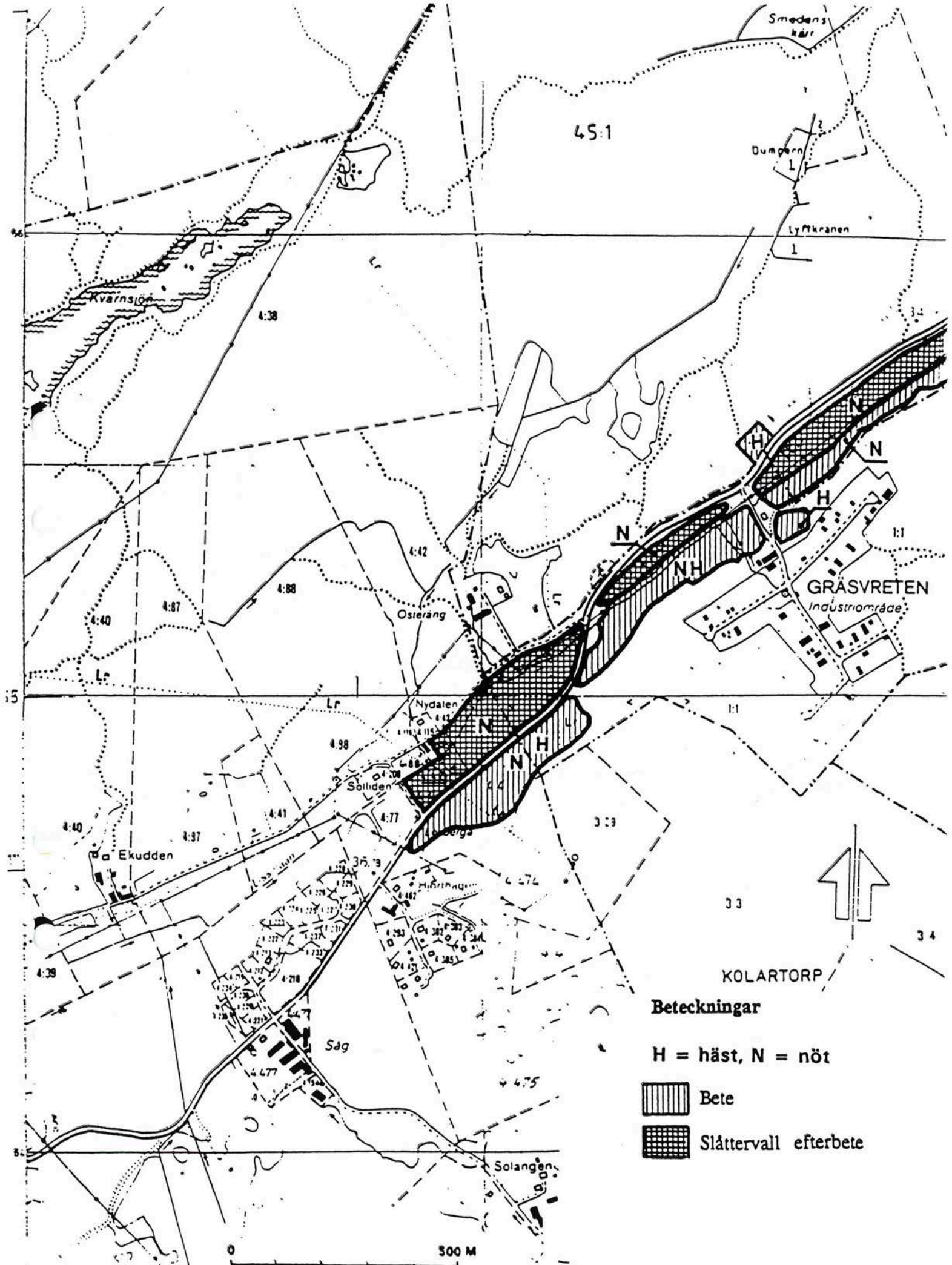
RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Gräsvretens gård ligger inom strövzon, mot Länna dock inom promenadzon. Cykelled Eliseberg-Länna passerar området. Södra delen ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

ÖP 90 redovisar vägreservat mellan Lännavägen och den framtida Vegastaden i Haninge. Detaljplaneabete pågår inom Gräsvretens upplagsområde med avsikt att se över verksamheterna bl a med avseende på vatten och avlopp.

Någon typ av fördröjning i Lissmaån bör anordnas med tanke på risken med läkage av miljöfariga ämnen från Gräsvretens upplagsområde samt för att åstadkomma reduktion av kväve och fosfor innan vattnet når Drevviken.

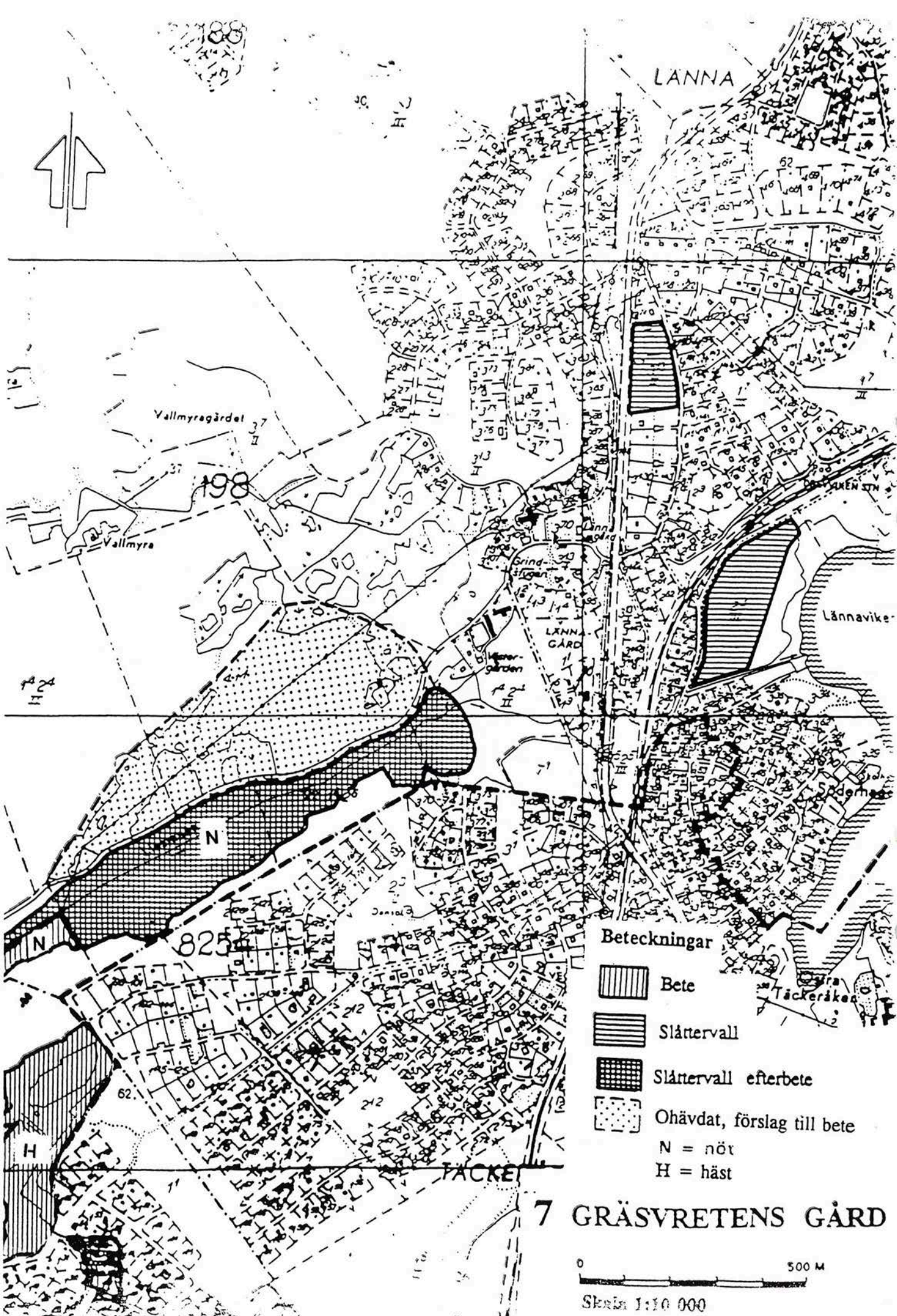

Skala 1:10 000

25

7 GRÄSVRETENS GÅRD

- Beteckningar**
- H = häst, N = nöt
 - Bete
 - Slättervall efterbete

LANNA

Vallmyragård

Vallmyra

Lännaviken

LÄNNA GÅRD

TÄCKERT

7 GRÄSVRETENS GÅRD

Beteckningar

- Bete
- Slåtervall
- Slåtervall efterbete
- Ohävdad, förslag till bete
- N = nöt
- H = häst

Skala 1:10 000

9. JURINGE GÅRD JURINGEGÅRDEN 1, KOLARTORP 1:1, 1:23, KRÅKVIK 2:2 MFL

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Huddinge kommun mfl./ Curt-Göran Wahlqvist, Juringe gård 141 70
Huddinge

<u>Areal:</u> åker 11 ha skog 0 ha	<u>Växtodling:</u> extensivodling av vall till slätter och bete
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 21 hästar 10-11 månaders stallperiod En viss utökning planeras om den nya anläggningen uppförs.
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Juringe Gårds byggnader har funnits på nuvarande plats sedan 1860. De sista korna försvann på 1960-talet. Nu bedriver man hästhållning och ridverksamhet. Privata hästägare hyr stallplats av Curt-Göran Wahlqvist som arrenderar byggnaderna och har nyttjanderättsavtal på marken. Verksamheten bedrivs i övrigt av föreningen Juringe Ridsällskap. Någon ridskoleverksamhet förekommer inte. De flesta av föreningens medlemmar bor i Huddinge och de som sköter hästarna är ungdomar som bor i närområdet. Besöksfrekvensen är 60-70 personer per dag varav 40-50 personer är Segeltorpsbor. Stallet är också ett populärt utflyktsmål för daghem etc.

Den mark man använder är området kring stallet, Brädgårdsängarna och Långängen. Området närmast stallet används som rasthagar och i vissmån som bete på sommaren när vädret är torrt. På Brädgårdsängarna och Långängen skördas vallen som hö. Vallodlingen bedrivs extensiv, varken stallgödsel eller handelsgödsel tillförs. Stallgödseln läggs i stuka på Långängen enligt muntligt avtal men används inte.

NATURVÅRD

De gräsytor som utnyttjas för höskörd ligger inom ett område som klassats med mycket högt naturvärde i Huddinge kommuns naturinventering från 1989. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i en spridningskorridor. Området kommer att ingå i Gömmarområdets naturvårdsområde.

KULTURMILJÖVÅRD

Juringe gård, Långängen m fl klassas som bebyggelsemiljö av mycket högt värde där själva gården givits högsta värde. Kulturlandskapet på Långängen har klassats som högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Kulturmiljöstudie 89 värderar kulturlandskapet vid Kolartorp som högsta värde och Fullersta kvarn som högt värde.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Juringe gård ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse och anges som värdefullt för det rörliga friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Anslutningsled rttill Sörmlandsleden och flertal stigar passerar området. Öster om ligger Källbrinks idrottsplats.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Planer finns nu på att flytta anläggningen och bygga ett nytt stall. Förslaget är att förlägga anläggningen till västra delen av Långängen. Verksamheten skall då i sin helhet bedrivas av Juringe Ridsällskap.

För att få vallfoder för hela vintern vill man då bedriva en mer intensiv vallodling på Långängen. Det innebär att man röjer i snipar och längs skogskanterna där markerna har vuxit igen och att man tillför stallgödsel och eventuellt handelsgödsel. Det kan då bli möjligt att ta två skördar per år. På Brädgårdsängarna planerar man att försätta den extensiva vallodlingen utan gödsel och med slätter en gång per år.

Juringe Ridsällskap vill också börja använda de öppna markerna kring Kolartorp, främst för vallodling. I dagens läge hävdas de inte och håller på att växa igen. Man är också för framtiden intresserad av markerna kring Fullersta kvarn.

Förutom i rasthagarna i närheten av stallet rider Juringe ridsällskaps medlemmar i skogen kring Gömmaren. Vid upprättandet av Gömmarområdets naturvårdsområde kommer särskilda ridstigar att klarläggas. Föreningen framför också behov av en kortare preparerad ridstig i närheten av stallet.

Långängen, Brädgårdsängarna, Kolartorp och Fullersta kvarn kommer att ingå i Gömmarområdets naturvårdsområde.

8. GULLARÄNGEN MYRÄNGEN 1:14-16

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Edvin Pettersson, Sjödalsvägen 16, 141 47 Huddinge/ Krister Agerstig, Pålvägen 15, 141 91 Huddinge

<u>Areal:</u> åker 2 ha betesmark utanför åker 6 ha skog 15 ha	<u>Växtodling:</u> vall för bete
<u>Dominerande jordarter:</u> mossjord	<u>Djur:</u> 7 hästar, 3 vildsvin, höns, ankor ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används inte
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Gullarängen marker används som beteshagar till hästar. Åkermarkerna längs Ågestavägen är våt och sumpig. Vallarna förnyas inte.

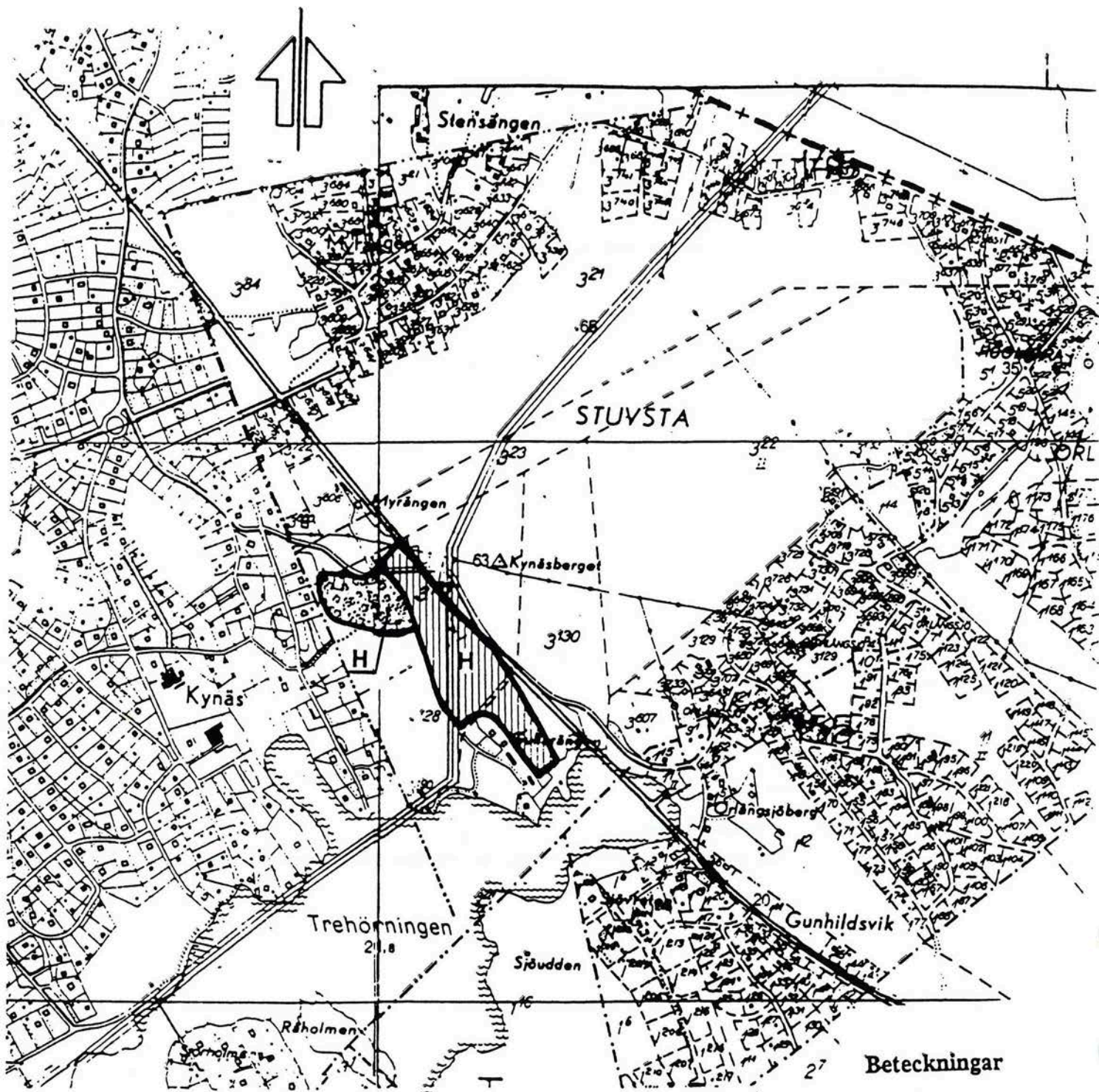
RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Gullarängen ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse. Sambandet Fagersjö-Balingsholm bedöms som viktig.

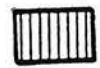

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

I ÖP 90 anges reservat för bussdepå som ersättning för befintlig SL-anläggning vid Kvarnbergsplan.

Med hänsyn till gårdens strategiska läge bör brukarna uppmuntras till att använda ur estetisk synpunkt godtagbara staket som hålls i gott skick.

Beteckningar

- Bete
- H = häst
- Skogsbete

Skala 1:10 000

8 GULLARÄNGEN

Beteckningar

- Slättervall
- Bete, H = häst,
- Rasthagar för hästar

9 JURINGE GÅRD

Skala 1:10 000

10. KASTELLET LÄNNA 45:1, LISSMA 4:41, 4:42, 4:87, 4:88

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Huddinge kommun/ Allan Boman, Kastellet 142 91 Trångsund

<u>Areal:</u> åker 22 ha (åker tillg. för gödselspridning 5 ha) betesmark utanför åker 12 ha (ogödslad betesmark 5 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall, havre, korn
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 22 vuxna nötkreatur av kötttras, 5 hästar 7 månaders stallperiod viss ökning av antalet hästar planeras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används inte
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Kastellets marker används till bete för nötkreatur avsedda för köttproduktion och ett litet antal hästar. Vall och en del spannmål odlas som vinterfoder till djuren. Normalt räcker det foder som har producerats på gården till djuren hela vintern. Konstgödsel används på hela åkerarealen. Gårdens byggnader är i bra skick. Ladugården har plats för 23 uppbundna vuxna nötkreatur. Gödselplattan är för liten och urinbrunn saknas. Nuvarande arrendatorn har brukat gården sedan 1982. Tidigare utsattes gårdens marker för ett hårt betestryck av hästar och får vilket har gett till resultat att en hagmarksflora har utvecklats. Idag drivs gården som ett deltidjordbruk eftersom arealen är för liten för att ett bärkraftig heltidsjordbruk skall kunna bedrivas bedrivas.

NATURVÅRD

Här finns en av Huddinges finaste hagmarker med en artrik flora (klass 4 i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering). Ytterligare en hagmark med intressant flora finns precis nordost om Gräsvretens infart. Den har varit utan hävd under lång tid men fr o m 1993 började man beta den med några islandshästar. Mitt emot Gräsvretens infart finns en fin torrängsflora med bl a den mycket sällsynta bergjohannesörten.

Gårdens marker närmast Lissmaån är klassade med mycket höga naturvärden i Huddinge kommuns naturinventering från 1989 och likaså i länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapets natur och kulturvärden. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i en spridningskorridor. Fuktängbetena hyser bl a häckande gulärta.

Den lilla hagmarken nordost Gräsvretens gård bör slyröjas.

Markerna närmast ån bör betas av nötdjur. De värdefulla hagmarkerna runt gården får ej gödslas om de höga naturvärdena skall bestå.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Kastellet ligger i stort sett inom strövzon och ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄDER M.M

För att Kassellets marker skall hålla öppna och behålla sina naturvärden är det viktigt att man kan hålla djur på gården. Ur miljöskyddssynpunkt är den gödselvårdsanläggning som finns idag inte tillräcklig. Gödselplattan är för liten och urinbrunn saknas. Bristerna bör åtgärdas.

Förslag finns på att utvidga betesmarken till områden i närheten som nu växer igen.

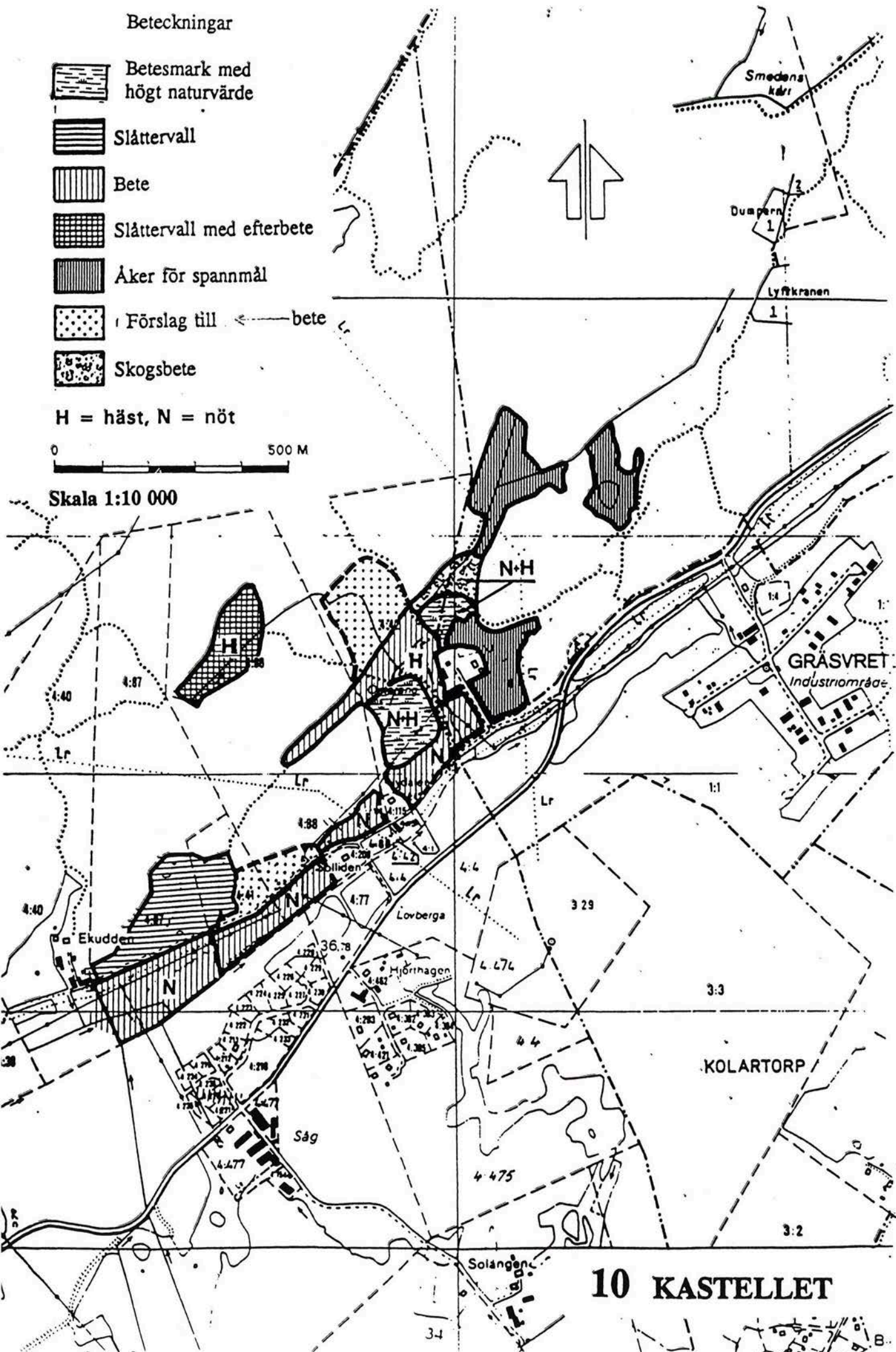
Beteckningar

- Betesmark med högt naturvärde
- Slåttervall
- Bete
- Slåttervall med efterbete
- Åker för spannmål
- Förslag till ← bete
- Skogsbete

H = häst, N = nöt

0 500 M

Skala 1:10 000

10 KASTELLET

Totalåtgång foder

Grovfoder: 112,3 ton ts

Spannmål: 58,8 ton

Bete: 18,5 ton ts

Arealåtgång alternativ 1

Växtföljden som rekommenderas till ekomjölkgårdar är:

Spannmål (insådd)

Vall 1

Vall 2

Vall 3

Spannmål

Vallen kommer i medeltal över de 3 åren att avkasta 4.500 kg ts/ha och då är medräknat att klövern har en långsam etablering och att vall 3 kan behöva halvträdas. Höstvetesådd innebär också att det bara blir en vallskörd i 3:e årsvallen. Vårsäden kommer att avkasta ungefär 2,7 ton/ha och höstvetete 3,2 ton/ha.

Arealbehovet blir: 26 ha vall

20 ha spannmål

13 ha beten (Vissa arealer kan skördas till grovfoder på försommaren)

Summa areal 59 ha

Alternativ 2

Nybyggnation av lösdriftsstell för 45 kor

Foderåtgång kor

Grovfoder: $3255 \times 45 = 146$ ton ts hö-ensilage

Spannmål: $1836 \times 45 = 82,7$ ton

Bete: $900 \times 45 = 40,5$ ton ts

Foderåtgång kvigor (35 % rekrytering)

Grovfoder 16 x 1840 = 29,4 ton hö-ensilage
Spannmål 16 x 550 = 8,2 ton
Bete 16 x 1100 = 17,6 ton ts

Totalåtgång foder

Grovfoder: 175,4 ton ts
Spannmål: 90,9 ton
Bete: 58,1 ton ts

Arealåtgång alternativ 2

Med samma förutsättningar som i alternativ 1 gällande odling och avkastning blir arealbehovet: 39 ha vall

31 ha spannmål

20 ha beten

6 ha träda (EU-krav för att erhålla spannmålsersättning).

Summa areal 96 ha

Åkerbetesarealen kan påverkas om det finns tillgång till naturliga beten. Detta gäller både för alternativ 1 och 2.

Nybyggnad av lösdriftsladugård

För att minska risken för läckage till sjön, möjliggöra utbyggnad och inte behöva kompromissa med utrymme bör en ny ladugård placeras uppe på höjden mellan ensilagesilo och väg.

Foderhantering

Otto vill även i framtiden utfodra med fullfoder. Fullfoderhantering medför mindre möjlighet till foderstyrning (en viss överutfodring sker), men kräver ingen datorisering.

Foderhanteringen bör göras rationell. Otto är van vid att arbeta mycket med foderberedning, men när en ny arrendator skall tillträda i framtiden krävs en rationell hantering. Lagringsfickor för ingredienserna till foderblandningen bör läggas i anslutning till den nya ladugården. Det är lättare att flytta foder till ungdjur och kalvar, eftersom de inte är så många och inte heller äter så mycket.

När en utökning av antalet kor görs kommer ytterligare lagringsutrymme för ensilage att behövas. Otto säger att de nuvarande plansilofacken räcker till ca 15 kor med rekrytering vardera. Ytterligare ett fack skulle alltså täcka ensilagebehovet för upp till 45 kor.

Visningsgård

Om gården skall användas som visningsgård bör planlösningen göras sådan att kontakt mellan besökare och djur minimeras p.g.a. smittriskan. Alternativt att endast del av ladugården görs till visningsavdelning.

En visningsgård kräver extra arbetsinsatser, samt att säkerheten är god. Inga besökare bör kunna komma i kontakt med utgödslingen när den är igång (inte ens av misstag). Gödsebrunnar skall vara täckta eller minst två meter höga.

Ombyggnad av gamla ladugården

All ombyggnad av ladugården förutsätter att den är gott skick vad gäller underhåll och hållfasthet. Den befintliga ladugården håller djurskyddslagens mått, men är mycket svår att mekanisera. En ombyggnad av ladugården blir dyr och kompromisser i lösningen måste göras, varför det inte är att rekommendera. I befintlig ladugård finns inte plats till flera mjölkkor, utan tillbyggnad. En ombyggnad av ladugården till annan produktion bör innefatta en förenkling och förbättring av foderhanteringen. Kraftfoder bör kunna lagras i någon del av ladugården.

Grisar skall ges möjlighet till utevistelse året om, om de är KRAV-godkända. Ladugården bör planeras så att grisar kan drivas ut och in enkelt.

Kommentarer och funderingar till ritningen

I ladugården bör ingången göras sådan att skobad och/eller stöveltvätt lätt kan sättas in. Utrymme för lagring av kross, för att förenkla foderhanteringen? Om inte skrapor installeras när skall utgödsling med traktor skötas? - Djuren måste hållas borta från gångarna för att traktorskrapning skall kunna göras, får alla djur plats i samlingsfällan? Hur skall korna drivas till mjölkningen sommartid? Förbi sjukboxarna? Planlösningen på lösdriften innebär "återvändsgränder", vilket inte är att rekommendera. Gruppindelning av korna kan göras, men svårigheter uppstår om alla grupper skall kunna mjölkas. Var skall Otto, bonden, gå ut och in till ladugården? - Genom mjölkrummet, eller via visningsgången?

BALINGSHOLM

För närvarande inryms mjölkorna i en äldre båsladugård tillsammans med kalvar. Rekryteringsdjuren är uppstallade i en annan byggnad. Den äldre båsladugården måste byggas om p g a att båspallarna inte håller måtten enligt djurskyddslagen (för kor över 650 kg 1,80 långa och 1,30 breda). Gångar, gödsel och foderbord är inte så breda att utrymmet kan tas därifrån.

Nybyggnation

En till- och nybyggnation är troligen nödvändig om antalet djur skall bibehållas, djurskyddslagen följas och arbetsmiljön hållas god. Det billigaste alternativet är troligen en kall ligghall. Ligghallen kan göras som djupströhall en billig

byggnad, men det krävs mycket halm. När bädden gödslas ut bör den läggas i stuka innan den sprids på åkern. En hall med foderliggbås eller liggbås kostar mera att bygga (inredningen) men är mindre arbetsam och halmkrävande. Såväl spaltgolv som skrapor kommer att ge flytgödsel. Då gården förnärvarande har fastgödsel behövs även en gödselbrunn byggas.

Mjölkning kan ske i den befintliga ladugården, den ena sidan om foderbordet kan användas som mjölkningsavdelning. Till ladugården drivs då djuren i omgångar binds upp, mjölkas varefter de drivs tillbaka ut igen. Efter mjölkning måste sedan såväl båsplatserna som drivningsgångar rengöras. Det kommer att bli arbets- och tidskrävande att sköta mjölkningen. Den befintliga ladugården kan även användas, till t ex kalvar, rekrytering samt sjuk- och kalvningsbox.

BALINGSTA

Häststallet på Balingsta är nybyggt och inrymmer 16 hästboxar, samt utrymme för foderlagring, sadelkammare och spolning etc. I anslutning till gården har nyligen en ridbana anlagts. För att skona terrängen i omgivningen kan ridstigar iordningställas i de områden där marken är känsligast samt där risken för upptrampning är stor. Ridstigarna förhindrar inte upptrampning, men koncentrerar dem.

Brandsektionering

Häststall skall vara brandisolerat ifrån utrymme med foder (skulle) och från maskiner (maskinhall). Brandskyddet skall hindra brand från att sprida sig TILL utrymmet med djur, under 60 minuter. Detta ställer även krav på att dörrar, portar och hönedkast är brandisolerade samt hålls stängda.

Lagring och spridning av gödsel

För häst krävs 8 månaders lagringskapacitet för gödsel i Huddinge kommun. Antalet hästar (som producerar gödsel) per hektar skall inte överstiga tre. Dvs stall med plats för 16 hästar behöver en gödselplatta som lagrar ca 155 m³ gödsel (t.ex. 1,5 meter högt på ca 150 m²). Gödselspridningsarealen skall vara minst 5,3 hektar.

Foder

Höskörden i området ligger på cirka 3 ton ts/hektar i första skörd och återväxten används till bete. Havreskörden kan beräknas till cirka 3 ton /hektar. En häst som tränas cirka en timme per dag behöver cirka 2 ton hö och 1 ton havre per år. Allt hö kan alltså odlas på 15 hektar, men större delen av havren behöver köpas in

Uppsala 1995-10-03

UTREDNING AV NYBYGGNADSFÖRSLAG PÅ HUDDINGE KOMMUNS ARRENDEGÅRD KASTELLET

Agronom Annika Sällvik

KASTELLET

Kommentarer och funderingar till ritning

För närvarande finns ca 10 köttdjurskor och en tjur i befintlig ladugård. För att kunna öka antalet djur och samtidigt minska arbetsbelastningen skall en ny lösdrift byggas. I den befintliga ladugården kommer dock fortfarande tjuren och eventuellt några ungdjur att finnas kvar.

Placering och vädersträck

I de flesta fall väljer man att placera den öppna långsidan mot syd eller väst, framför allt för att ta tillvara solinstrålningen. Enligt ritningen är öppningen placerad mot norr, enligt Allan Boman är detta eftersom det oftast blåser i från söder. Ytterligare en anledning kan vara för att den öppna långsidan skall ligga "mot" gården. Alternativa placeringar? (vriden 90°)

Djupströbädden

Enligt ritningen är hela hallen samma golvnivå. Detta gör att de alternativa användningar blir flera, men samtidigt att djupströbädden måste gödslas ut oftare. I de fall man anlägger en nedsänkt bädd blir "växhöjden" högre och utgödsling kan ske mindre ofta.

Grindarna mellan de olika boxarna måste göras så att de tål de tryck som såväl bädden som djuren ger.

Utgödsling av bädden kommer att ske från den skrapade gången, enligt ritningen. Detta medför att man måste svänga in i varje box. En bobcat eller motsvarande är att rekommendera, eftersom svängradien måste vara liten.

Allan Boman säger att djuren kommer att vistas på beten varje dag, varför utgödslingsarbetet kan ske utan att djuren är kvar i stallet, vilket är en fördel.

Gödsel mängder och lagring

Gödselmängder är svåra att uppskatta på grund av bädden till största delen kommer att bestå av halm. Man brukar räkna med att hälften av gödselen hamnar på den skrapade ytan och hälften i ströbädden. Den gödsel som hamnar på skrapgången är att betrakta som flytgödsel såvida inte halm från bädden skall tillsättas, då den blir som fastgödsel. För att kunna lagra gödselen på platta måste den vara fast. För att få gödselen fast kan kanten mellan bädd och skrapad gång göras så låg att korna tar med halm från bädden vid passage. Används andra strömedel är dessa ofta svårare att låta korna dra med sig.

Transport av gödsel från skrapad gång till gödselplatta med flytgödsel är svårt i skopa!

Vatten

Vattenkopparna bör placeras så att de EJ är åtkomliga för utgödslingstraktorn. Lämplig placering är därför kanske "i" väggen mellan skrapgång och ströbädd eller mellan foderkrubba och skrapgång. Vattenkopp i skrapgången medför dels risk för påkörning, dels blir arbetet svårare p g a flera hörn.

Eftersom byggnaden är oisolerad finns risk att vattnet fryser under den kalla årstiden. Risken kan minskas genom t ex cirkulerande vatten, elvattenkoppar etc. Viktigt är dock att om vattnet fryser skall det finnas möjlighet att tina de frysta ledningarna.

Utfodring

Utfodring av djuren kommer att ske med traktor och vagn eller motsvarande. För kunna styra fodergivan så att varje djur får lika mycket eller för att kunna ge något djur en större kraftfodergiva måste djuren kunna låsas fast. Det kan ske till exempel med hjälp av fånggrindar. Denna typ av grindar är dock mycket dyrare än ett enkelt foderstaket. Kostnaden för en viss överutfodring är lägre, men ständig.

Halm

Åtgången av halm i ströbäddar varierar kraftigt. Överslagsmässigt kan dock halmåtgången uppgå till ca 10 kg per ko och dag.

Halmen skall enligt Allan Boman till stor del köpas in, det är då viktigt att tillräckligt med halm kan köpas in till en rimlig kostnad.

Lagring av halm kan ske utomhus, men då uppstår större lagringsförluster och kvalitén förändras. Halmlagring under tak är att föredra. Det är en fördel arbetsmässigt om halmen kan lagras

Sjukbox

Tjuren och en del ungdjur kommer enligt Allan Boman att stå kvar i den gamla ladugården. I anslutning till detta är det även lämpligt att anordna en sjuk- och kalvbox som vid behov kan uppvärmas.

Kostnadskalkyl

Vad jag kan bedöma så har Urd använt Kostnadsdata, som ges ut av jordbruksverket. Den anses som tillförlitlig. Det förutsätts delad eller mycket delad entreprenad, om general entreprenad används brukat det bli några procent dyrare.

Omläggning till ekologisk odling

Förutsättningarna för omläggning till ekologisk odling är idag goda. Marknaden efterfrågar ekologiska produkter i mycket större volymer än vad som kan tas fram.

Dessutom kommer ett stöd att utgå till all areal som odlas ekologiskt.

Marknaden

ARLA har idag 75 ekomjolkproducenter och har under våren haft en värningskampanj för att få in fler. Det är idag endast vissa butiker i storstäderna som får ekomjölken och det finns utrymme för en ökad produktion. Merpriset till producenter på ekomjolk är 40 öre per liter i ARLA.

Den ekonomiska föreningen Ekokött som handhar marknadsföring och försäljning av ekologiskt kött över hela Sverige får be intresserade butiker att vänta, då tillgången på kött inte tillnärmelsevis kan tillgodose efterfrågan. Det som framför allt efterfrågas är ekologisk ungnöt och gris. Ekoköttproducenter får en merbetalning på 5-10 kr/kg jämfört med konventionella kollegor.

Förmedling av ekologisk spannmål sköts via ECOTRADE i Enköping och man har idag beställningar som är fyra gånger större än vad som kontrakterats inför 1995. Några exempel på garanterade priser till lantbrukaren 1995 är: höstvetete 1,54 kr/kg, malkorn 2,20 kr/kg och havre 1,45 kr/kg.

Även Saltå kvarn i Järna köper in ekologisk spannmål.

Även på ekologiska grönsaker är bristen stor och de svenska produkterna är oftast slut i början på året och det blir import av utländska ekogrönsaker från i första hand Holland.

Ekologiskt stöd

Stockholms län kommer till största delen att hamna i zon 2 med en ersättning på 1 600 kr/ha för ekologiskt odlad åkermark. Zon 1 erhåller 900 kr/ha. Undantaget från ekostöd är arealer som ligger i omställning eller uttagen areal (träda).

Dessutom tillkommer ett stöd för ekologisk djurhållning på 600 kr/ha för vall och bete på åkermark. Stödet utgår till moderdjur, det vill säga mjölkkor, dikor, tackor och getter och areal-kopplingen är 1 ko/ha.

Ersättningen till ett ha vall på en ekomjolkgård i zon 2 blir

2 200 kr.

Omläggningen

Vallgårdar

De bästa förutsättningarna att snabbt lägga om till ekologisk odling har valldominerade gårdar. Mjolk-, nöt- eller fårgårdar kan lägga om under gynnsamma förhållanden. Det viktiga på dessa gårdar är att så in nya vallar som blir baljväxtrika. Vall 1 på en ekologisk gård har ofta en rödklöverhalt på

mellan 70-80%. När baljväxthalten sjunkit till 40%, vanligen i 3:e årsvallen är det dags att bryta. Är klöverhalten för låg tär nämligen gräset i vallen på markens kväveförråd och den viktiga förfruktseffekten minskar. Övanstående gäller på fastmarksjordar. Vallar på mulljordar kan ha bara gräs och en längre ligg tid då kväveleve-

ransen från marken är stor.

En vanlig växtföljd på en ekologisk vallgård är:

Spannmål med insådd
Vall 1
Vall 2
Vall 3
Spannmål

På den ekologiska gården odlas oftast mer havre än korn till fodersäd eftersom kornet är mer beroende av tidig kvävetillförsel.

Vallavkastningen sjunker med 10-15% jämfört med konventionell odling och det åtgår något större betesarealer.

Spannmålsavkastningen ligger på ca 3 ton/ha ekologiskt om den tidigare var 4 ton/ha.

För en mjölkgård innebär detta att det åtgår större arealer/ko än tidigare.

Djurintensiva gårdar

På gårdar med slaktsvin eller höns blir förändringen större eftersom växtföljden måste innehålla minst 30% vall. Vallen är ett måste även på denna gårdstyp i ekologisk odling för att klara växtnäringsförsörjningen. En vall med hög baljväxtandel kan fixera 2-300 kg kväve som kommer till nytta i efterföljande grödor. Skillnaden i avkastning beror på hur mycket växtnäring som köps in via foder. Växtföljdsexempel på en ekogrisgård:

Spannmål med insådd
Vall 1
Spannmål
Ärter (grisar)
Spannmål med insådd
Vall 1 (grisar)
Spannmål

Ekologiska grisar ska ha tillgång till grovfoder även vintertid t ex i form av ensilage.

Ekogrisar får ej hållas i konventionellt boxsystem utan skall ha tillgång till utevistelse året om. Under växtsäsongen skall grisarna vara ute på vallbeten eller i skogsmark.

Spannmålsgården

Även för den rena spannmålsgården krävs att minst 40% av växtföljden utgörs av baljväxter. (Ärter är också baljväxter.) Detta har tidigare gjort att ekonomin för ekologiska spannmålsgårdar varit kärv. Men trädeskravet med ersättning

och det ekologiska stödet förändrar förutsättningarna för denna gårdstyp högst avsevärt. Den totala spannmålsproduktionen från gården halveras på grund av gröngödslingsvall och lägre avkastning men det uppvägs av lägre kostnader och de högre priserna på ekospannmål. När dessutom ekostödet läggs till blir odlingen verkligt intressant, inte bara praktiskt utan också ekonomiskt.

Detta är ett växtföljdsexempel på en ekologisk spannmålsgård:

Spannmål (insådd)
 Vall 1 (grönträda)
 Spannmål
 Ärter
 Spannmål (insådd)
 Vall 1 (grönträda)

Höstsäden avkastar 80% av tidigare konventionella skördar och vårsäden sjunker med 30-40% i avkastning beroende på jordart och förfrukt.

Arbetsstopparna i vårbruk och höstbruk minskar men skötseln av gröngödslingsvallarna kräver en del arbete under sommaren. Sammantaget innebär detta ett positivt utgångsläge för den ekologiska spannmålsodlingen inför framtiden.

Växtnäringen

Kvävebrist vid insådden gör att vallen kan få en baljväxtandel på över 90%. Det är inte säkert att efterföljande gröda klarar att ta upp dessa mängder kväve. För att undvika detta kan vall 1 bli karens och inte insåningsåret. Klen säd med klöver som växer igenom ger dåligt resultat både insåningsåret och efterföljande vallår.

Eftersträva därför en balans mellan klöver och gräs i de ekologiska vallarna. Vallodling med 50% klöver ger cirka 100 kg kväve netto per ha.

Ekologiska djurgårdar med egen foderproduktion får ett fosforunderskott på 5 kg per hektar och år. En ren spannmålsgård kan få mellan 6-10 kg i fosforunderskott per hektar och år. Vid stora underskott måste fosfor tillföras som stallgödsel, slam, slagg eller via krossade bergarter.

För den rena spannmålsgården är det viktigt att vallen sås in i spannmål, året innan gröngödslingen. Detta ger mycket större struktur och växtnäringseffekt än insådd av en ettårig gröngödslingsgröda.

Den snabba kvävefrigörelsen påverkas delvis av det nedplöjda materialets ålder. Nedplöjning av ett ungt spätt material ger större mängd lättillgängligt kväve.

Ogräsreglering

På fastmarksjordar är det sällan svårt med fröogräsen eftersom vallen håller tillbaka dessa. Många ettåriga grödor och stråsäd flera år i rad kan ge problem med bl a tistel.

En tät vall håller tillbaka fleråriga ogräs som tistel och kvickrot. Om vallen är gles kan det bli nödvändigt med en halvträda. På mulljordar måste vallen

dominera växtföljden och eventuellt kan insådd göras i grönfoder som slås tidigt eller i renbestånd.

EKONOMISK KALKYL

DRIFTSALTERNATIV: KONV 24 KOR, 8600 L FÖRETAG: BJÖRKSÄTTRA GÅRD

Produktionsgren	TB kr			Djur och RK		Arbetsbehov, at	
	antal enheter	per enhet	totalt	per enhet	totalt	per enhet	totalt
Mjölkkor (86001)	24	13505	324120	11800	283200	65	1560
Kvigor (24mån)	8	3000	24000	13000	104000	25	200
Betesvall 30 dt	13	2800	36400	850	11050	5	65
Slåttervall 55 dt	18	4500	81000	2600	46800	17	306
Fodersäd 35 dt	13	3300	42900	1000	13000	10	130
Höstvete 50 dt	6	4800	28800	2600	15600	11	66
Betesmark	0	0	0	0	0	0	0
Träda			0		0		0
			0		0		0
			0		0		0
Halmbärgning 25 dt	8	900	7200	180	1440	4	32
Skog			0				0
			0				0
Körslor, övr intäkt			0				0
Underhållarbeten			10000				67
Driftsledning			0				200
			0				
Hyror, arrenden			0				
SUMMA			554420		473650		
Kalk bostadsförm.			54000				
SUMMA			608420				2626
Samkostnader			348375				
LÖNEFÖRMÅGA			260046	Arbtim: 2626	Timlön 99,0		
Avbytare			96000	480 tim	* 200 kr/tim		
ERS FAM. ARBETE			164046				
Kalk. räntekostn			129638				
K kostn fam. arb			214567	2146 tim	* 100 kr/tim		
FÖRRÄNTNING			79117	FÖRRÄNTNINGSPROCENT:			

BIDRAGSKALKYL

Mjölkkö (ensilage)

INTÄKTER	KVANT	A-PRIS	KRONOR	RÖRELSEKAPITAL
Mjölkkö 4%	8600	2,9	24940	
Livkalv	1	1165	1165	
Kött utslagsko	0,35	6000	2100	
SUMMA INTÄKTER			28205	
SÄRKOSTNADER				
Kalvfärdig kviga	0,35	10000	3500	
Mjölknäring	1	160	160	160
Hö	900	1,3	1170	1170
Ensilage	1500	1,3	1950	1950
Fodersäd	2000	1,1	2200	2200
Kokkoncentrat	900	2,5	2250	2250
Mineralfoder	1	120	120	120
Bete	1000	1,3	1300	1300
Strömedel	750	0,4	300	300
Semin och kontroll	1	550	550	550
Diverse kostnader	1	1200	1200	1200
Arbete	65	120		7800
SUMMA SÄRKOSTNADER			14700	19000
TB 1			13505	

OTTO1.XLS

sid 2

SAMKOSTNADER

K O S T N A D E R

VISSA

SÄRKOSTNADER

	Nu- värde	%	Avskr.%	Ränta	%	Underhål	Summa	
Fastigheten			0	0		0	0	
Tillskottsmark			0	0		0	0	
Ins i ek för			0	0		0	0	
Bef. drifts. byggn.			0	0		0	0	
Bef övr byggn			0	0		5000	5000	
			0	0		0	0	
Gödselpl o brunn	0		0	0		0	0	
			0	0		0	0	
			0	0		0	0	
Brukarens bostad			0	0		5000	5000	
Övriga bostäder			0	0		0	0	
			0	0		0	0	
Markanlägggn			0	0		0	0	
			0	0		0	0	
			0	0		0	0	
Maskiner	500000	12	60000	13	65000	5	25000	150000
Inventarier	60000	10	6000	13	7800	10	6000	19800
Avgår Uh i BK			0	0			0	0
SUMMA			66000		72800		41000	179800

Arrende	35000
Mask.hyror(exkl BK	2000
Främ arbete	5000
Driv och smörjm.	10000
Personalkostn	0
El exkl. bostad	10000
Bokf. porto, tel	10000
Bil	10000
Försäkringar	15000
Övrigt	10000

SUMMA	107000	TOTAL SUMMA SAMKOSTNADER	286800
-------	--------	--------------------------	--------

BERÄKNING AV FODERBALANS		FODERBEHOV FÖR		SUMMA
	MÄNGD	Mjölko	Kvigor	
SPANNMÅL KG	75500	48000	5000	53000
ENSILAGE, HÖ OCH		0		0
BETE KG TS	138000	82000	25000	107000
		0		0
HALM KG				0

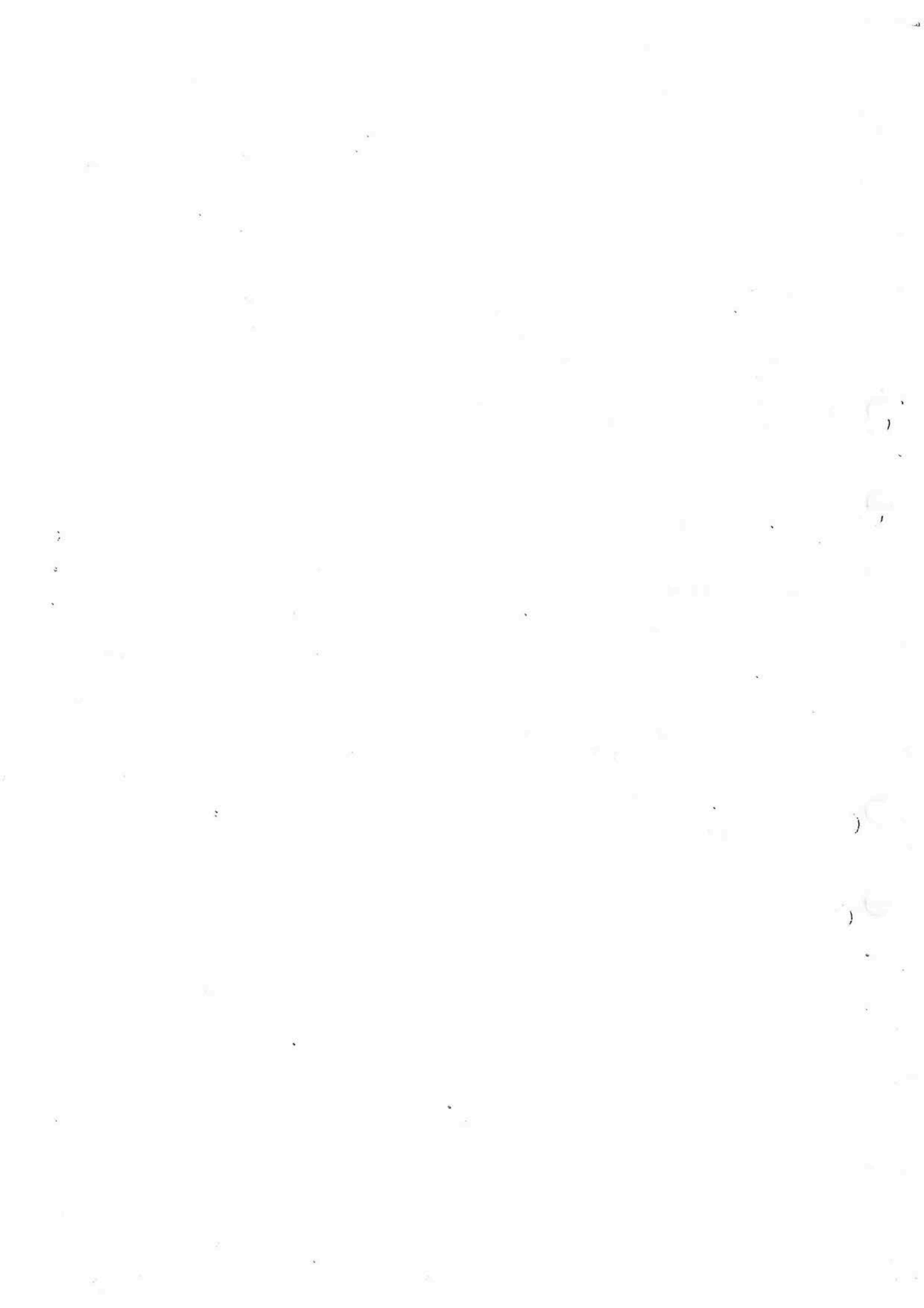
BERÄKNING AV ORGANISATIONSINTÄKT			
	ANT	INT/ST	SUMMA
			0
			0
ÖVR	0	0	0
TOTALT			0

EKONOMISK KALKYL

DRIFTSALTERNATIV: KONV 30 KOR, 8600 L

FÖRETAG: BJÖRKSÄTTTRA GÅRD

Produktionsgren	TB kr			Djur och RK		Arbetsbehov, at	
	antal enheter	per enhet	totalt	per enhet	totalt	per enhet	totalt
Mjölkkor (86001)	30	13505	405150	11800	354000	65	1950
Kvigor (24mån)	10,5	3000	31500	13000	136500	25	262,5
Betesvall 30 dt	15	2800	42000	850	12750	5	75
Slåttervall 55 dt	20	4500	90000	2600	52000	17	340
Fodersäd 35 dt	11	3300	36300	1000	11000	10	110
Höstvete 50 dt	4	4800	19200	2600	10400	11	44
Betesmark	0	0	0	0	0	0	0
Träda			0		0		0
			0		0		0
			0		0		0
Halmbärgning 25 dt	8	900	7200	180	1440	4	32
Skog			0				0
			0				0
Körslor, övr intäkt			0				0
Underhållarbeten			10000				67
Driftsledning			0				200
			0				
Hyror, arrenden			0				
SUMMA			641350		576650		
Kalk bostadsförm.			54000				
SUMMA			695350				3080
Samkostnader			361765				
LÖNEFÖRMÅGA			333586	Arbtim: 3080	Timlön 108,3		
Avbytare			96000	480 tim	* 200 kr/tim		
ERS FAM. ARBETE			237586				
Kalk. räntekostn			141998				
K kostn fam.arb			260017	2600 tim	* 100 kr/tim		
FÖRRÄNTNING			119567	FÖRRÄNTNINGSPROCENT:			

BIDRAGSKALKYL

Mjölkkko(ensilage)

INTÄKTER	KVANT	A-PRIS	KRONOR	RÖRELSEKAPITAL
Mjölkk 4%	8600	2,9	24940	
Livkalv	1	1165	1165	
Kött utslagsko	0,35	6000	2100	
SUMMA INTÄKTER			28205	
SÄRKOSTNADER				
Kalvfärdig kviga	0,35	10000	3500	
Mjölknäring	1	160	160	160
Hö	900	1,3	1170	1170
Ensilage	1500	1,3	1950	1950
Fodersäd	2000	1,1	2200	2200
Kokoncentrat	900	2,5	2250	2250
Mineralfoder	1	120	120	120
Bete	1000	1,3	1300	1300
Strömedel	750	0,4	300	300
Semin och kontroll	1	550	550	550
Diverse kostnader	1	1200	1200	1200
Arbete	65	120		7800
SUMMA SÄRKOSTNADER			14700	19000
TB 1			13505	

sid 2

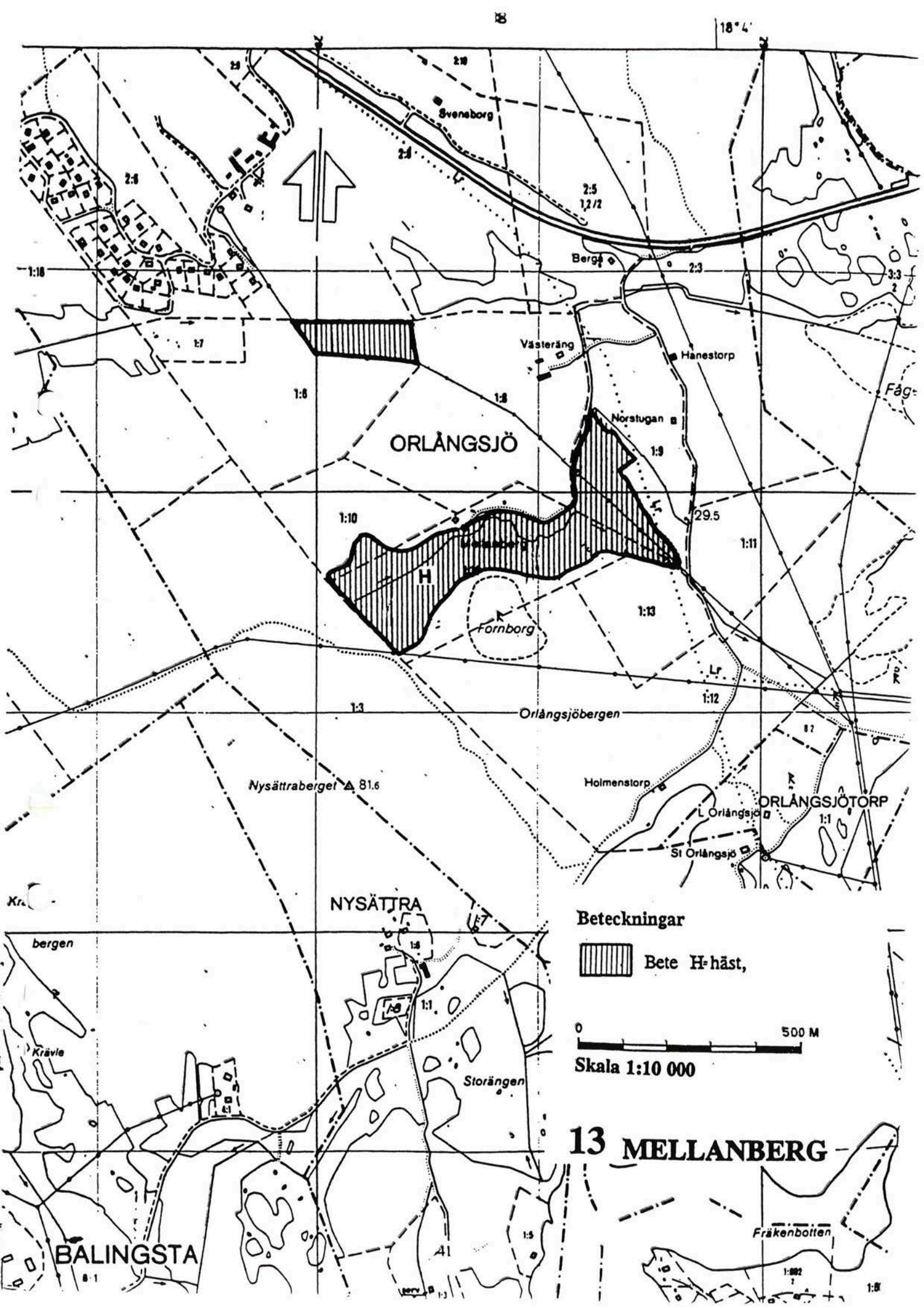
SAMKOSTNADER		K O S T N A D E R						
VISSA	Nu-		Avskr. %		Ränta %	Underhål	Summa	
SÄRKOSTNADER	värde	%						
Fastigheten			0		0	0	0	
Tillskottsmark			0		0	0	0	
Ins i ek för			0		0	0	0	
Bef. drifts. byggn.			0		0	0	0	
Bef övr byggn			0		0	5000	5000	
			0		0	0	0	
Gödselpl o brunn	0		0		0	0	0	
			0		0	0	0	
			0		0	0	0	
Brukarens bostad			0		0	5000	5000	
Övriga bostäder			0		0	0	0	
			0		0	0	0	
Markanlägggn			0		0	0	0	
			0		0	0	0	
			0		0	0	0	
Maskiner	500000	12	60000	13	65000	5	25000	150000
Inventarier	60000	10	6000	13	7800	10	6000	19800
Avgår Uh i BK			0		0		0	0
SUMMA			66000		72800		41000	179800
Arrende	35000							
Mask.hyror(exkl BK	2000							
Främ arbete	5000							
Driv och smörjm.	10000							
Personalkostn	0							
El exkl. bostad	10000							
Bokf. porto, tel	10000							
Bil	10000							
Försäkringar	15000							
Övrigt	10000							
SUMMA	107000							TOTAL SUMMA SAMKOSTNADER 286800
BERÄKNING AV FODERBALANS		MÄNGD		FODERBEHOV FÖR		SUMMA		
SPANNMÅL KG	58500	Mjölkkko	60000	Kvigor	6400		66400	
ENSILAGE, HÖ OCH			0				0	
BETE KG TS	155000		102000		33600		135600	
			0				0	
HALM KG							0	
BERÄKNING AV ORGANISATIONSINTÄKT		ANT		INT/ST		SUMMA		
							0	
							0	
ÖVR		0		0			0	
TOTALT							0	

EKONOMISK KALKYL

DRIFTSALTERNATIV: KONV 45 KOR LÖ, 8400 L FÖRETAG: BJÖRKSÄTTRA GÅRD

Produktionsgren	TB kr			Djur och RK		Arbetsbehov, at	
	antal enheter	per enhet	totalt	per enhet	totalt	per enhet	totalt
Mjölkkor (84001)	45	12547	564593	11756	529007	60	2700
Kvigor (24 mån)	16	3000	48000	13000	208000	22	352
Betesvall 30 dt	19	2800	53200	850	16150	5	95
Slåttervall 55 dt	29	4500	130500	2600	75400	17	493
Fodersäd 35 dt	25	3300	82500	1000	25000	10	250
Höstvete 50 dt	11	4800	52800	2600	28600	11	121
Betesmark	0	0	0	0	0	0	0
Träda	6	2300	13800	200	1200	2	12
			0		0		0
			0		0		0
Halmbärgning 25 dt	14	900	12600	180	2520	4	56
Skog			0				0
			0				0
Körslor, övr intäkt			50000				250
Underhållarbeten			20000				133
Driftsledning			0				300
			0				
Hyror, arrenden			0				
SUMMA			1027993		883357		
Kalk bostadsförm.			54000				
SUMMA			1081993				4762
Samkostnader			660836				
LÖNEFÖRMÅGA			421156	Arbtim: 4762	Timlön 88,4		
Anställdas löner			240000	2000 tim	* 120 kr/tim		
ERS FAM. ARBETE			181156				
Kalk. räntekostn			281003				
K kostn fam.arb			276233	2762 tim	* 100 kr/tim		
FÖRRÄNTNING			185926	FÖRRÄNTNINGSPROCENT:			

ORLÅNGSJÖ

NYSÄTTRA

ORLÅNGSJÖTORP

BALINGSTA

13 MELLANBERG

Beteckningar

 Bete H-häst,

0 500 M

Skala 1:10 000

Fräkenbotten

Nysättraberget Δ 81.6

Orångsjöbergen

Storängen

Holmenstorp

Västeräng

Hänestorp

Nörstugan

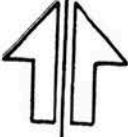
Fornborg

Fåg-

Svensborg

Berg

18° 4'

14. NYSÄTTRA NYSÄTTRA 1:1

DATA OM GÅRDEN

Ägare: Folke Stengård, Karl Stengård, Nysättra gård 141 91 HUDDINGE

<u>Areal:</u> åker 20 ha (åker tillg. för gödselspridning 20 ha) betesmark utanför åker 8 ha skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall för bete och slätter
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 30 -35 st tackor, 10 hästar 6 månaders stallperiod ingen ändring i djurhållningen är planerad
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> "Round up" runt huset

På Nysättras marker odlas vall som bete för får och hästar och för skörd av hö som vinterfoder. Det hö som produceras på gården räcker till gårdens tackor hela vintern. Hästarnas vinterfoder köps in. Stallgödsel sprid på tillgänglig åkerareal men räcker inte till hela arealen varje år. Konstgödsel och bekämpningsmedel används inte. Markerna betades med nötkreatur fram till 1956.

NATURVÅRD

Gårdens betesmarker har gett förutsättningar för en artrik flora och fauna. Områdets artrikaste del är den fårbetade skogen mot Orlången som bl a innehåller ca 20 fynd av, enligt naturvårdsverkets listor, hotade växter och djur. Detta till stor del just tack vare betespåverkan men fram för allt därför att tillgången på död ved är stor och blandningen av trädslag är god. Detta är överhuvud taget en av Huddinges artrikaste skogar. Tack vare att delar av betesmarkerna ej gödslas utvecklas här en allt artrikare flora. Området är klassat med mycket högt naturvärde enligt Huddinge kommuns naturinventering från 1989 och med höga värden i länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i ett biologiskt kärnområde. Skogsbetet måste fortsätta om de höga naturvärdena skall bestå.

KULTURMILJÖVÅRD

Natur-/kulturlandskapet vid gården ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Kulturmiljön anges vara av myckte stor betydelse enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Nysättra ligger inom strövzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Gång- och cykelled från Balingsholm till Ågesta passerar genom området. Gården ligger inom riksintresse för det rörliga friluftslivet.

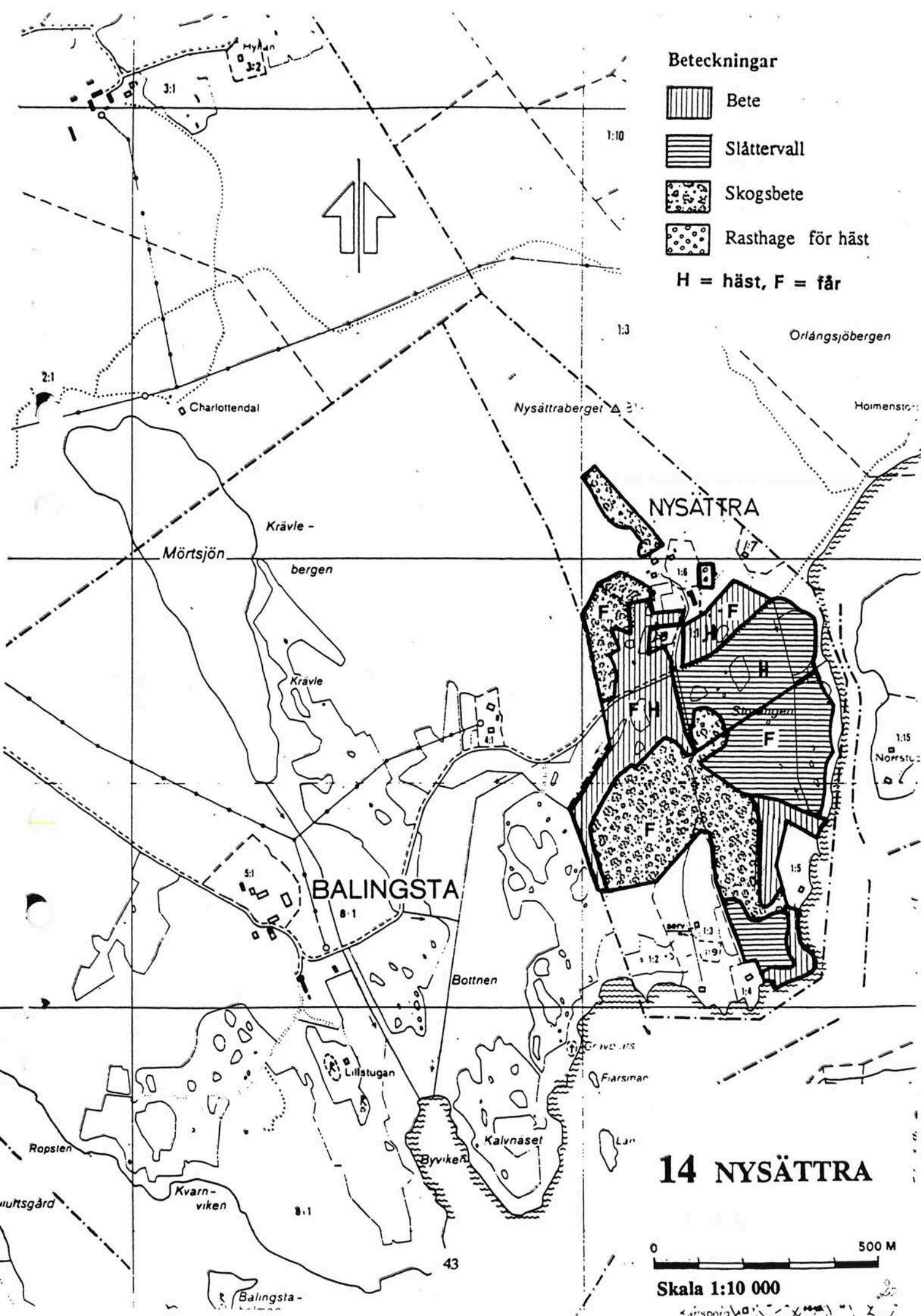
BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Nuvarande bruksform fungerar bra och särskilt fårbetet är värdefullt ur naturvårds- och landskapsvårdssynpunkt. Området planeras ingå i Orlångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

Beteckningar

- Bete
- Slättervall
- Skogsbete
- Rasthage för häst

H = häst, F = får

14 NYSÄTTRA

Skala 1:10 000

15. SKROVENSBERG LISSMA 4:312

DATA OM GÅRDEN

Ägare: Margareta och Börje Drettner, Skrovensborg 142 91 Skogås

<u>Areal:</u> åker 1 ha (åker tillg. för gödselspridning 1 ha) betesmark utanför åker 1 ha (ogödslad betesmark 1 ha) skog 50 ha	<u>Växtodling:</u> vall till bete för hästar
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 10 hästar, 4 tackor, gäss, påfåglar september - maj ingen ändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Fastigheten Lissma 4:312 består till större delen av skogsmark. I mitten på 70-talet genomfördes stora avverkningar och gallringar. Skogen ligger inom ett område som på grund av sitt värde som friluftsområde har klassats som riksintresse och Margareta och Börje Drettners intentioner är att sköta skogen så att det blir en trevlig skog för promenader.

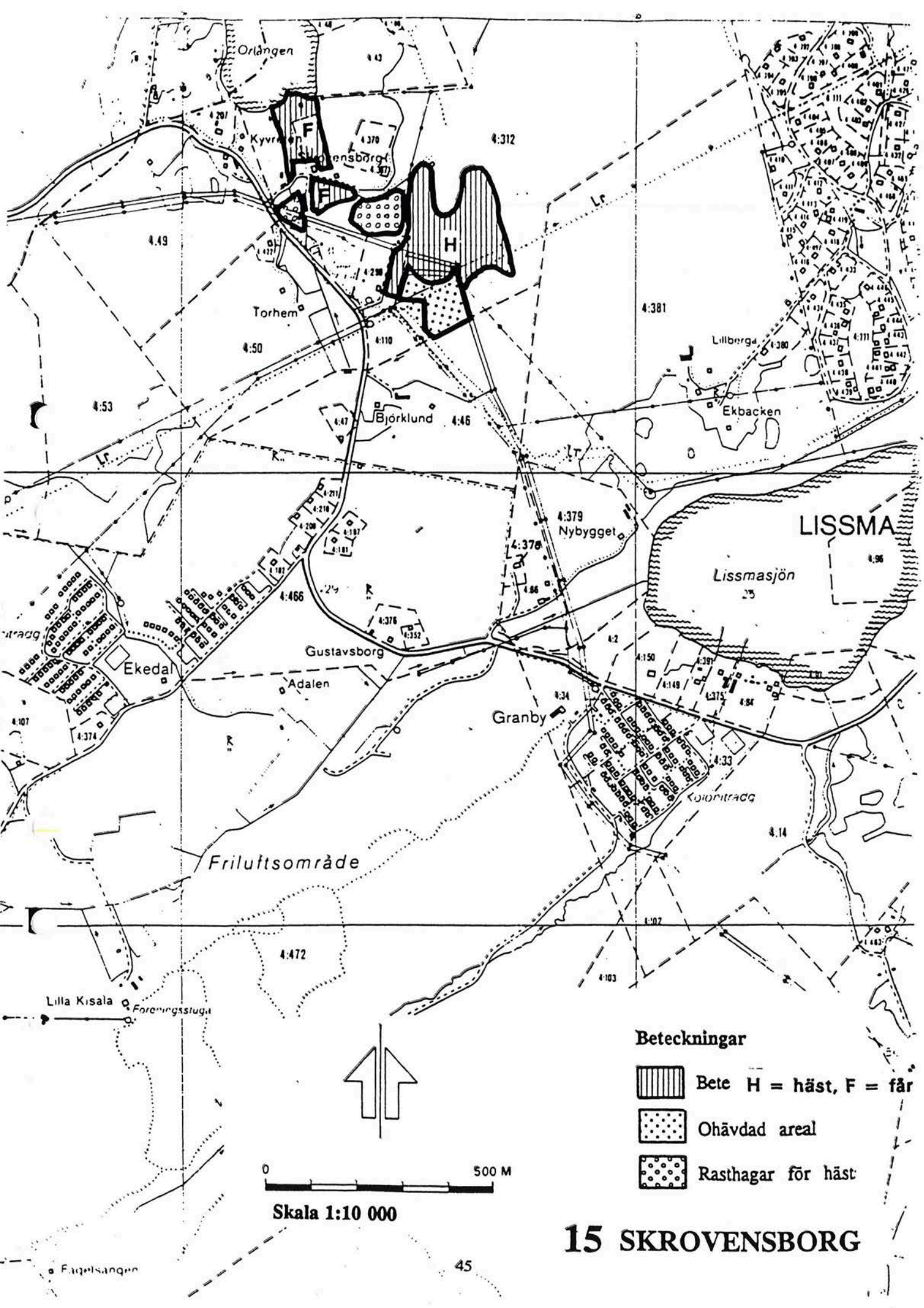
Vintertid håller man 10 hästar på stall och i rasthagar. På sommaren har man två hästar och fyra tackor med lamm på bete. Matjorden har forslats bort från all gammal åkermark utom på ca 1 hektar vid sjön.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapet och bebyggelsemiljön vid gården klassas som mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Skrovensborg ligger inom strövzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Gångstig från Vidjaområdet till Björksättrahalvön/Lasättraskogen och cykelled utmed Lännavägen passerar området.

Skala 1:10 000

Beteckningar

- Bete H = häst, F = får
- Ohävdad areal
- Rasthagar för häst

15 SKROVENSBERG

16. SOLÄNGEN LISSMA 4:6, 4:7, 4:73, 4:106

DATA OM GÅRDEN

Ägare: Olof Börjesson, Solängen 142 91 Skogås

<u>Areal:</u> åker 14 ha (åker tillg. för gödselspridning 14 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall till slätter och bete för hästar
	<u>Djur:</u> finns inga djur på gården ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Markkartering:</u> ja för många år sedan	<u>Stallgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

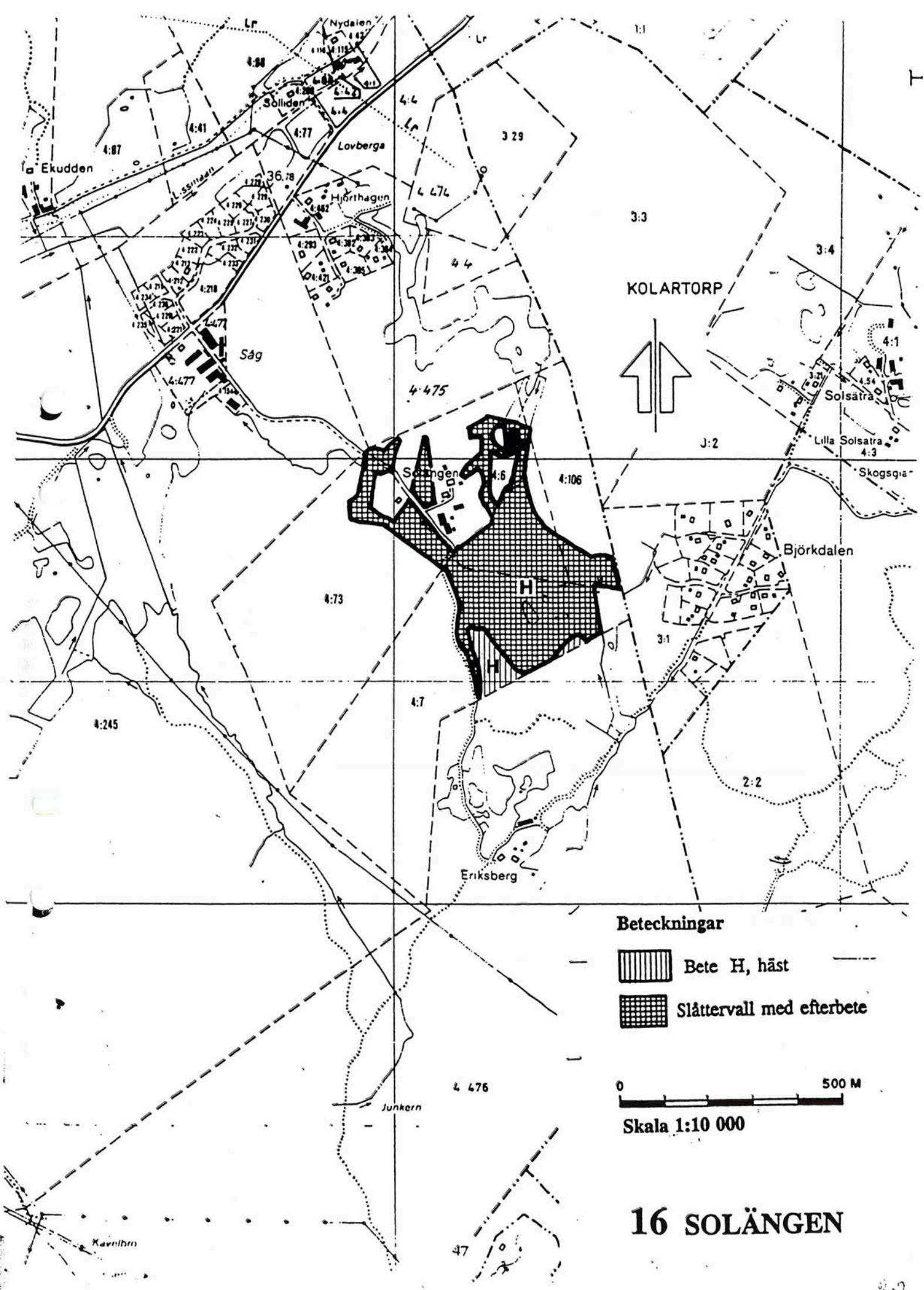
Från 1918 fram till 1987-88 var Solängen ett aktivt självbärande jordbruk med djurhållning. Man har haft mjölkkor, svin och höns. Djurhållningen upphörde för ca 20 år sedan. När djuren hade försvunnit odlades spannmål fram till 1987-88 då hela åkerarealen såddes in med vall. Vallens säljs nu som hö på rot till granngården Eriksberg och Eriksbergs inhyrda hästar betar vissa stycken. Matjorden finns kvar på hela åker arealen. När man odlade spannmål användes handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel på konventionellt sätt. Byggnaderna är gamla men i gott skick.

NATURVÅRD

I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i en spridningskorridor.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Solängen ligger inom strövzon. Stig från Björkdalen i Haninge passerar ner mot Sörmlandsleden. Gården ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

Beteckningar

- Bete H, häst
- Slättervall med efterbete

0 500 M
 Skala 1:10 000

16 SOLÄNGEN

Handwritten mark

17. STENSÄTTRA GÅRD STENSÄTTRA 1:1, 1:3

sidoarrenden: BALINGSNÄS 1:17, GLÖMSTA 1:1, KÄSTA 2:212, GRANTORP 5:1, VÅRDKASEN 1:2

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Herbert och Eva Gottschlich, Stensättra gård, 141 91 Huddinge, Huddinge kommun, Ersta Diakonisällskap/ Sven Ingvar Larsson, Stensättragård 141 91 Huddinge

<u>Areal:</u> åker 100 ha (åker tillg. för gödselspridning 100 ha) betesmark utanför åker 1 ha (ogödslad betesmark 1 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall, vete, korn, havre, raps
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Diur:</u> 30 suggor, 2 hästar ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> ja	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används mot ogräs och bladlus

Stensättra gård drivs som ett aktivt självbärande jordbruk med spannmålsodling och smågrisproduktion. Till brukningsenheten arrenderas markerna kring Sjötorp av Ersta Diakonisällskap och 50 ha i Glömstadalen av Huddinge kommun. För tillfället är 27 hektar av åkern omställd areal.

NATURVÅRD

Området kring Stensättra är klassat med högt naturvärde i Huddinges naturinventering från 1989 och likaså i länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapets natur och kulturvärden. I sydvästra delen ligger en före detta hagmark, Oxhagen, som har klass 4 i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Rester finns av ovanliga arter som är knutna till odlingslandskapet.

Markerna i Glömstadalgången ingår i ett område som är klassat med mycket högt naturvärde i Huddinges naturinventering från 1989.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapet vid Stensättra ges högsta värde och vid Sjötorp och i Glömstadalen är värdet mycket högt enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86 och föreslås som regionalt intresse enligt Stockholmregionens Kulturhistoriska miljöer RTK 89. Enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93 anges kulturmiljön kring Stensättra vara av mycket stor betydelse.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

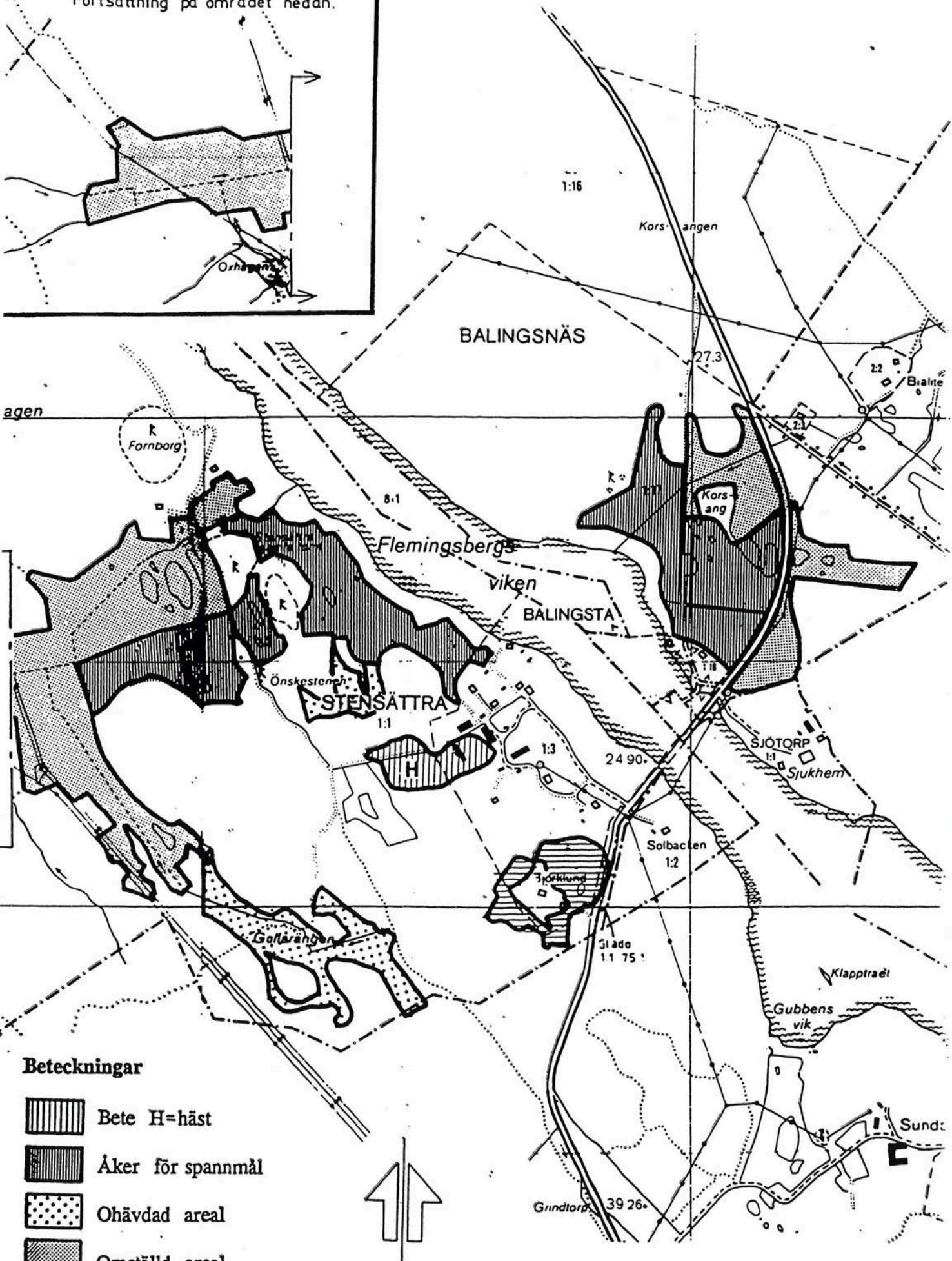
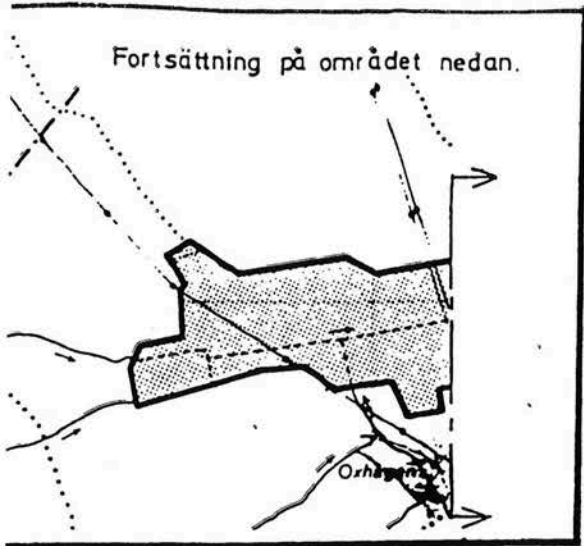
Stensättra ligger inom promenadzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Anslutningsled till Sörmlandsleden, gång/cykelled och skidspår passerar genom området. Norr om Flemingsbergsviken i anslutning till arrenderad mark passerar flera stigar. Området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Öster om gården, på andra sidan Lännavägen ligger Sundby friluftsgård.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Stensättras jordbruksmark och de arrenden som är kopplade till brukningsenheten påverkas av utbyggnaden av Haningeleden (Södertörnsleden) De samlade konsekvenserna för Stensättra är idag svåra att bedöma. Dock upphör troligen spannmålsodlingen för avsalu. Se också gårdsbeskrivning 1. Balingsholm.

Delar av Stensättras marker planeras ingå i Ornlångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

Fortsättning på området nedan.

Beteckningar

- Bete H=häst
- Åker för spannmål
- Ohävdad areal
- Omställd areal
- Slättervall

Skala 1:10 000

17 STENSÄTTRA

Beteckningar

 Åker för spannmål

0 500 M

Skala 1:10 000

17 STENSÄTTRA

140
7451

oberget Δ 93 //

90
GLOMSTA

Glömsta

Loviseberg

Gransätter

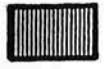
Blörke

KÄS

Katrineberg

17 STENSÄTTRA

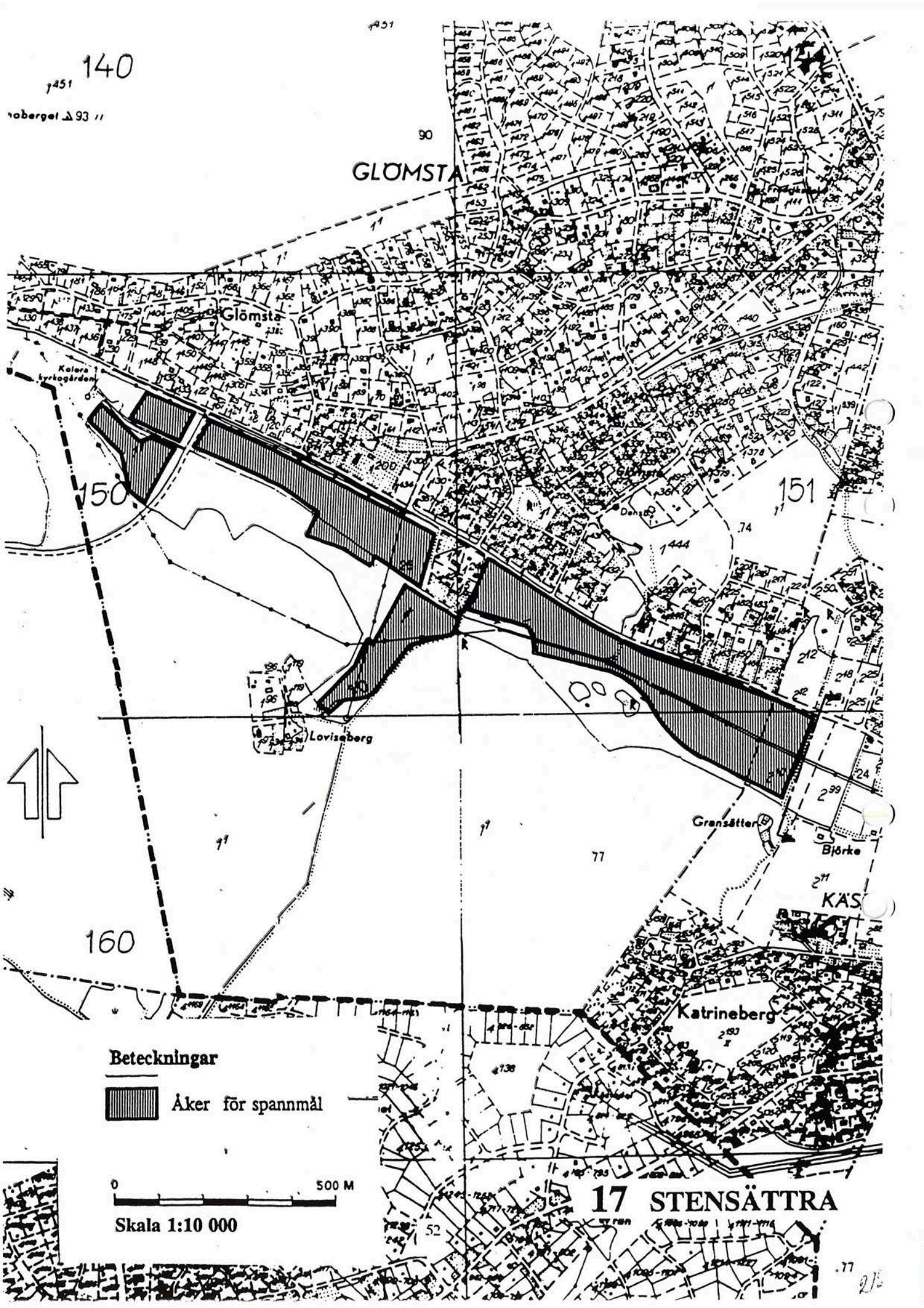
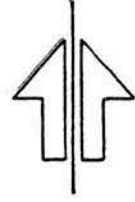
Beteckningar

Åker för spannmål

Skala 1:10 000

18. STORA KISALA LISSMA 4:58, 4:59, 4:107, 4:466, 4:472

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Svea Gustavsson, G:a Huddingevägen 412 A 1tr, 125 42 Älvsjö, Stockholms stad mfl/ Carl- Axel Lind, Stora Kisala, 142 90 Skogås

<u>Areal:</u> betesmark utanför åker 9 ha skog 0 ha	<u>Växtodling:</u> Vall till bete och slåtter
	<u>Djur:</u> 13 hästar stallperiod ca 7 månader en eventuell minskning av djurantalet planeras
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Stora Kisalas marker används som bete och rasthagar för hästar. En del vall skördas som hö. Carl-Axel Lind arrenderar också markerna kring Ådalen och Gustavsborg, totalt 24 tunnland bete. På så sätt bildar dessa marker tillsammans med Stora Kisala en brukningsenhet.

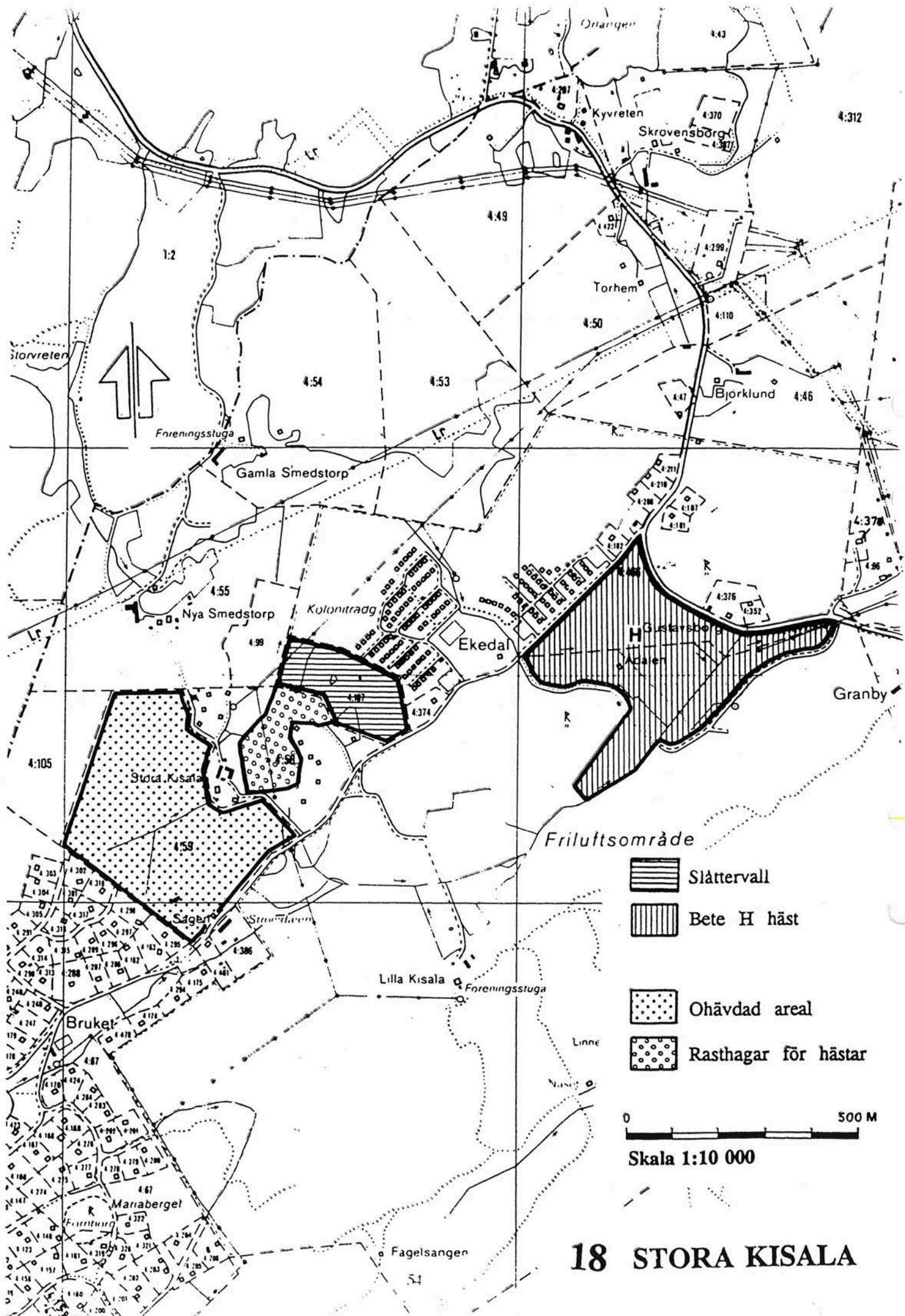
Grannfastigheten Stora Kisala 4:59 ägs av Inga Larsson Erstagatan 11, 2tr i Stockholm. Halva arealen utgörs av öppenmark som har varit ohävdad en längre tid.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Stora Kisala ligger inom promenadzon för Ekedals koloniområde och Ådrans fritidshusområde. Gång/cykel- och skidstråk mot Paradisets friluftsgård, som ligger söder om, passerar området.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Bete bör uppmuntras på den ohävdade öppna marken på grannfastigheten Stora Kisala 4:59.

18 STORA KISALA

19. STRÖMDALEN

LISSMA 4:386, sidoarrende, del av: LISSMA

4:472

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arrendator: Johan Lind och Monica Andersson, Strömdalen Lissma 142 90 Skogås, Stockholms stad

<u>Areal:</u> åker 14 ha skog 0 ha	<u>Växtodling:</u> vall för bete
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> 10 hästar 7-8 månader, hästarna går ute på dagarna på vintern ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används inte
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Johan Lind och Monica Andersson äger Strömdalen Lissma 4:386 och arrenderar den öppna marken på Lilla Kisala som ägs av Stockholms stad. Markerna används till bete för hästar.

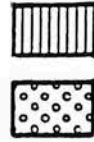
NATURVÅRD

De stora betesmarkerna har ett positivt värde för fåglar och vilt. Floristiskt är markerna ointressanta då markerna bär spår av gödsling samt har ett bitvis allt för hårt betetryck. Östra delen av området berörs av ett biologiskt kärnområde enligt regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

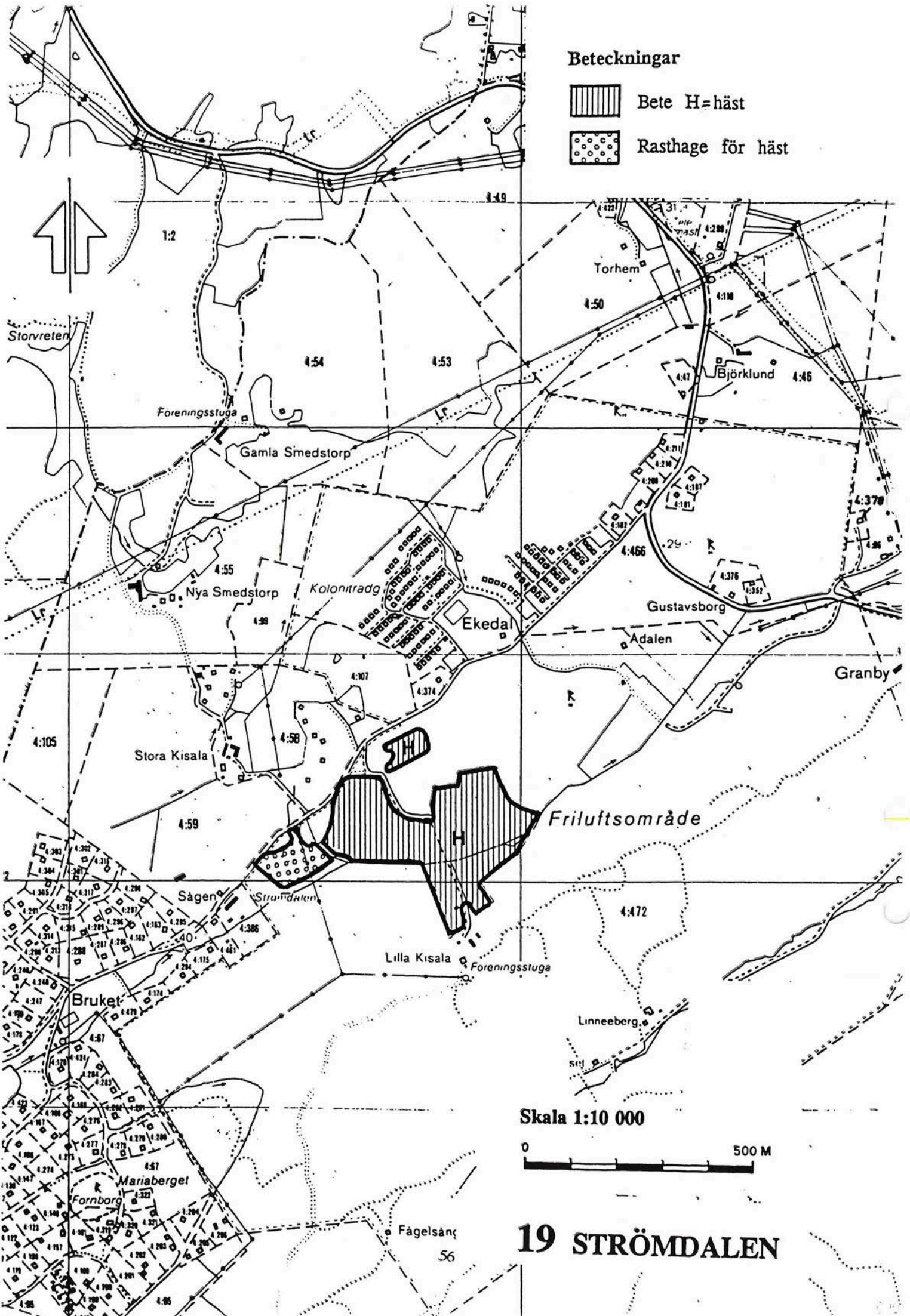
Strömdalen ligger inom promenadzon för Ekedals koloniområde och Ådrans fritidshusområde. Gång/cykel- och skidstråk mot Paradisets friluftsgård, som ligger söder om, passerar området.

Beteckningar

Bete H=häst

Rasthage för häst

Skala 1:10 000

19 STRÖMDALEN

20. SUNDBY GÅRD del av GLADÖ 1:3

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Huddinge kommun/ Mats Mellberg, Sundby Ridskola, 141 91 Huddinge

<u>Areal:</u> åker 12 ha (åker tillg. för gödselspridning 2 ha) skog se spec.	<u>Växtodling:</u> vall till bete för hästar
<u>Dominerande jordarter:</u> leror	<u>Djur:</u> ca 30 hästar 9 månaders stallperiod ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> ja (endast pH)	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används (enbart på rasthagarna)
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Den öppna marken på Sundby Gård används till bete för de hästar som finns vid Sundby Ridskola. Marken arrenderas av Mats Mellberg som driver ridskolan. I stallet finns plats för ca 30 hästar och 25 av dessa går även på sommarbete på gården. Vallarna är omkring 30 år gamla förnyas inte pga att det enligt kommunen är viktigt att de öppna ytorna är be vuxna. Dessutom tar det enligt erfarenhet flera år innan en ny vall etablerar sig på den tunga leran. Handelsgödsel används inte och stallgödsel används för att förnya rasthagarna. Resten av stallgödseln säljs.

NATURVÅRD

Betesmarkerna har ett mycket bra betestryck. Detta gör att stora fågelflockar rastar vår och höst. Det är f f a trastar, starar, ärlor och piplärkor som söker föda på de stora gräsyterna. Området är klassat med högt naturvärde i Huddinges naturinventering från 1989.

KULTURMILJÖVÅRD

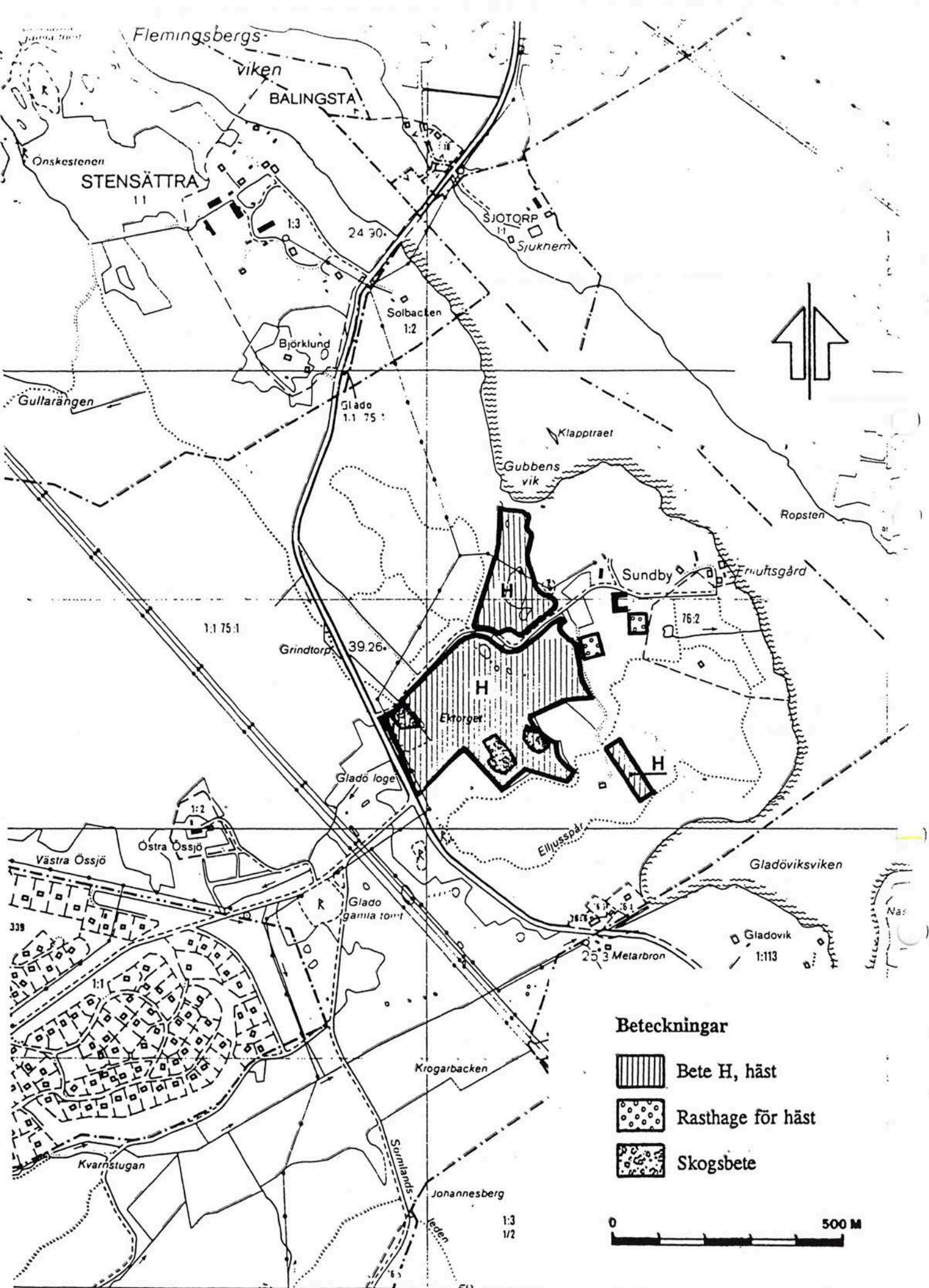
Bebyggelsemiljön och kulturlandskapet klassas som mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Området föreslås som regionalt intresse enligt Stockholmsregionens kulturhistoriska miljöer RTK 89.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Sundby gård ligger inom strövzon och är en välfrekventerad friluftsgård med motionsspår och strövstigar. Området anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. Från friluftsgården utgår anslutningsled mot Sörmlandsleden. Gården ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Hästhållningen och ridverksamheten på Sundby har pågått under 20 år. Det är en anläggning som håller hög klass och kan i många delar tjäna som föredömme för hästhållning. Ur djurskydssynpunkt måste dock vissa förbättringar av stallet konstruktion göras. För framtiden finns önskemål om utvidgade betesmarker i Gladö-dalen. När Haningeleden byggs ut är man intresserad av betesmark öster om den nya vägen. Området planeras ingå i Örlångslanskapets naturvårdsområde/reservat.

Beteckningar

- Bete H, häst
- Rasthage för häst
- Skogsbete

20 SUNDBY GÅRD

21. VÄSTERÄNG ORLÅNGSJÖ 1:8

DATA OM GÅRDEN

Ägare: Anders Ziverts AB, Promenadvägen 4, 123 52 Farsta

<u>Areal:</u> åker ca 5 ha betesmark utanför åker ca 12 ha skog 9 ha	<u>Växtodling:</u> vall för bete
	<u>Djur:</u> hästar ? Stallperiod ? Planerad förändring i djurhållningen
<u>Dominerande jordarter:</u> mossjord/leror	<u>Handelsgödsel:</u> används inte
<u>Markkartering:</u> nej	<u>Stallgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> nej	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

Västeräng och de öppna markerna på fastigheten Oråångsjö 1:8 används som bete för hästar.

NATURVÅRD

Markerna ligger inom ett område som är klassat med högt naturvärde enligt Huddinges naturinventering från 1989. Betespartierna i de ekkommerade skogarna är särskilt värdefulla för att gynna en artrik fauna och flora. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i ett biologiskt kärnområde.

KULTURMILJÖVÅRD

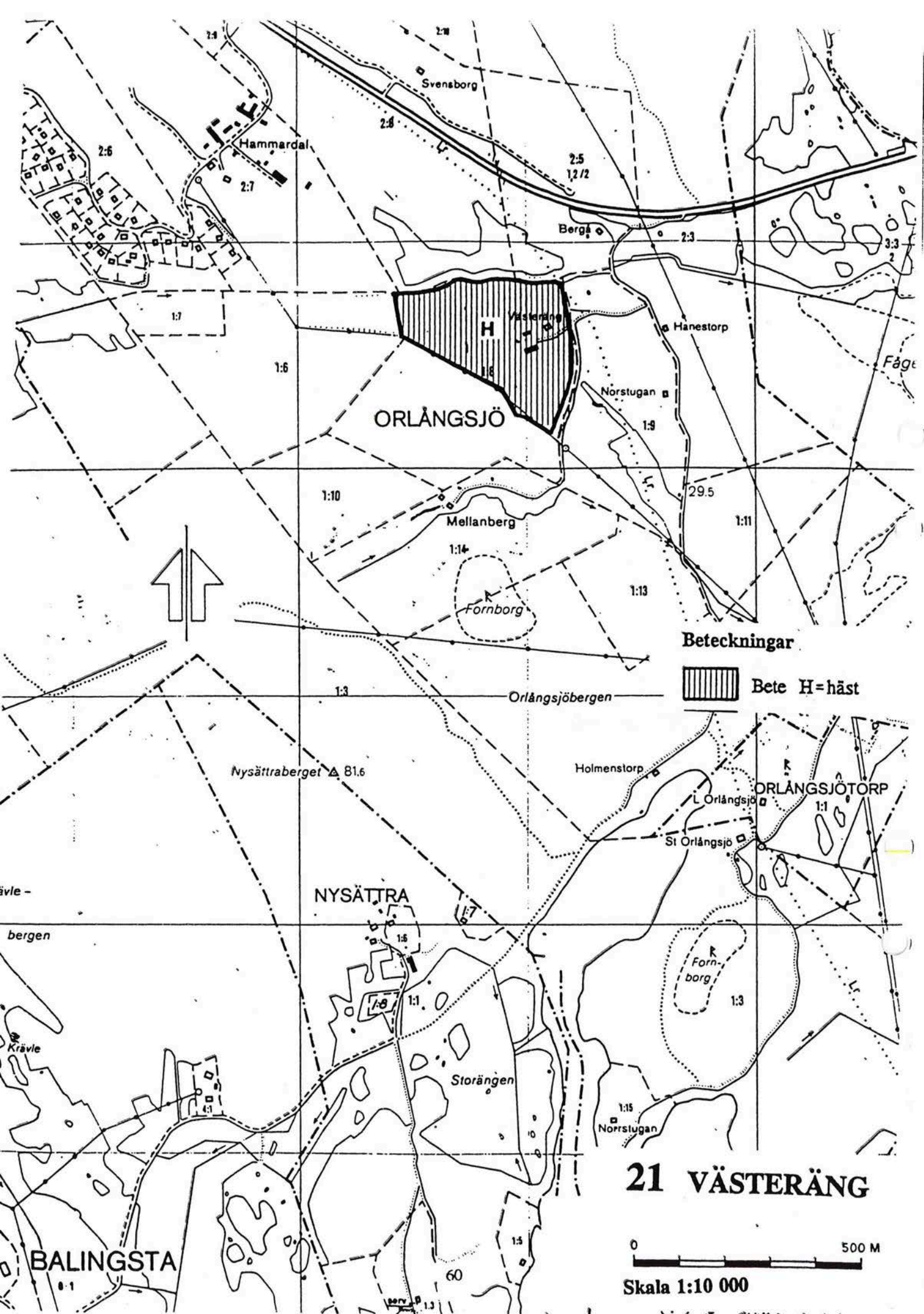
Kulturlandskapet kring gården ges högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Västeräng ligger inom promenadzon för närliggande bebyggelse. Gångstråk Farstanäset-Ågesta passerar området. Gården ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM.

Området planeras ingå i Oråångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

ORLÅNGSJÖ

Beteckningar

 Bete H = häst

21 VÅSTERÄNG

Skala 1:10 000

Nysättraberget Δ 81.6

NYSÄTTRA

ORLÅNGSJÖTORP

BALINGSTA

Storängen

Norrstugan

Fornborg

Fornborg

Mellanberg

Norrstugan

Hanestorp

Berg

Svensborg

Hammardal

Fåge

Orlångsjöbergen

22. ÅGESTA GÅRD

ÅGESTA 1:3, 1:4, 2:4, 2:6, 2:8, 2:9, 2:10, 3.3,
ORLÅNGSJÖTORP 1:1, ORLÅNGSJÖ 1:11, 1:12, 2:3, 2:5, 2:8, VIDJA 1:603

DATA OM GÅRDEN

Ägare/arendator: Stockholms stad, Olle Andersson, Åkantsvägen 5, 12 352 Farsta/ Jan och Margareta von Krusenstierna, Ågesta 123 52 Farsta

<u>Areal:</u> åker 64 ha (åker tillg. för gödselspridning 60 ha) betesmark utanför åker 35 ha (ogödslad betesmark 40 ha) skog 50 ha	<u>Växtodling:</u> vall för slätter och bete
<u>Dominerande jordarter:</u> mellanlera	<u>Djur:</u> 60 hästar, 20 vuxna nötkreatur för köttproduktion 8 månaders stallperiod för hästarna, nötkreaturen går ute året runt ingen förändring i djurhållningen planeras
<u>Markkartering:</u> ja	<u>Handelsgödsel:</u> används
<u>Gödselplan:</u> ja	<u>Stallgödsel:</u> används
	<u>Kemiska bekämpningsmedel:</u> används inte

På Ågesta gård finns en stor ridanläggning och man bedriver också viss uppfödning av hästar. Markerna används till bete för hästarna och nötkreatur för köttproduktion och odling av vall till vinterfoder. Så gott som hela arealen betas inklusive 50 ha skog som betas med nötkreatur. Gården är självförsörjande på vallfoder och arealen räcker till för spridning av stallgödseln.

NATURVÅRD

Ågestas naturvärden är mycket höga och väldokumenterade. I Huddinges naturinventering från 1989 klassas området med mycket högt samt med högsta naturvärde, i länsstyrelsens åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden har den klassats med högt bevarandevärde och en del av markerna har klass 4 i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Området är även klassat i länsstyrelsens våtmarksinventering och ingår i länsstyrelsens naturvårdsprogram från 1983 där olika delar av Ågesta ges högsta respektive mycket högt naturvärde. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte ingår området i ett biologiskt kärnområde. De betade ek- och hasselskogarna har i inventeringsprojektet av hotade arter på Södertörn 1991-92 visat sig innehålla mycket höga naturvärden med flera förekomster av hotade arter enligt naturvårdsverkets listor. På de öppna ytorna är det fram för allt fuktängsbetena som har de högsta naturvärdena. Här häckar och rastar ett stort antal fågelarter. Bland annat finns en stor förekomst av häckande gulärta på den sk Pumphusängen.

För att naturvärdena skall bestå krävs en fortsatt hävd på det sett som sker idag. I de skogar som betas bör stor tillgång på död ved eftersträvas. Bortplockning av stammar, grenar och pinnar bör undvikas. Dock måste gran gallras. På fuktängarna måste nötbetet bestå och eventuellt utökas. Vissa delar är på igenväxning och åtgärder måste vidtas. Vassröjning för att skapa ett strandbete är ytterligare en åtgärd som kan höja områdets naturvärde för fågellivet.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapet kring gården ges högsta värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 86. Miljön anges vara av mycket stor betydelse enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93.

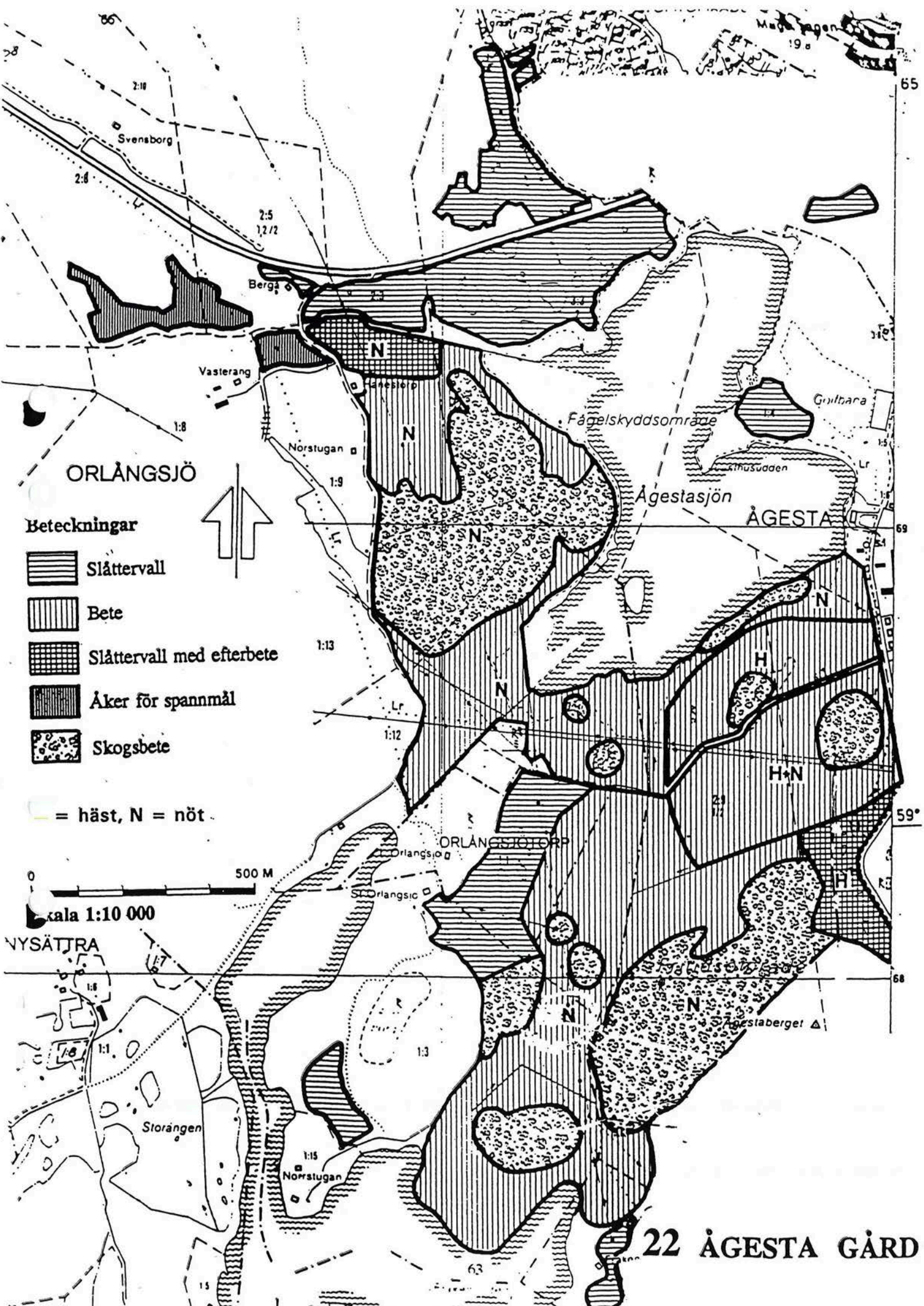
RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Norra delen av Ågesta ligger inom promenadzon för närliggande bebyggelse. Den södra delen inom strövzon, närmast Vidja fritidsbebyggelse dock promenadzon. Området anges till största delen som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP 90/Naturinventering 1989. gång- och cykelled Balingstahalvön-Ågesta friluftsgård, som ligger öster om, passerar området. Ågestasjön är ett mycket frekventerat utflyktsmål. Gårdens marker ligger inom område som är klassat som riksintresse för rörligt friluftsliv.

Med hänsyn taget till det rörliga friluftslivet bör de finaste utsiktsplatserna hålla tillgängliga med passager genom stängsel och över vattendrag.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M.M

Området planeras ingå i Ornlångslandskapets naturvårdsområde/naturreservat.

Beteckningar

- Slåttervall
- Bete
- Slåttervall med efterbete
- Åker för spannmål
- Skogsbete

— = häst, N = nöt

0 500 M
Skala 1:10 000

22 ÅGESTA GÅRD

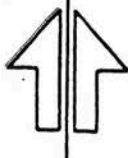
ÅGESTA

Beteckningar

 Slättervall 1:11

H = häst

Orlångsjöberget

ORLÅNGSJÖTORP

500 M

Skala 1:10 000

Fritidsområde

Ågestaberget Δ

Forenings

Lilla Alängen

Vargslätten

Rävhalen

Telemast

Norrstugan

Frakenbotten

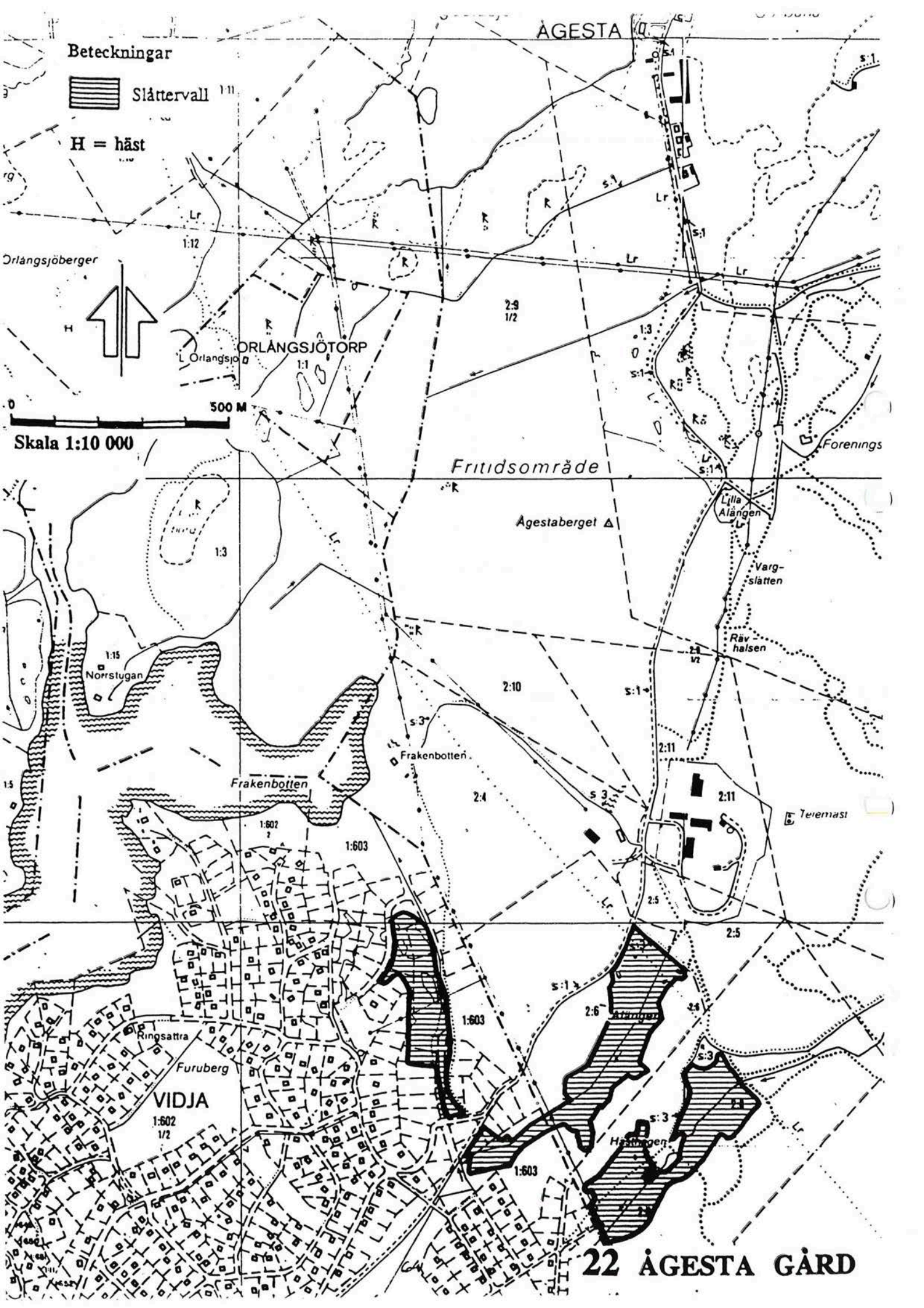
Frakenbotten

VIDJA

Furuberg

Ringsättra

22 ÅGESTA GÅRD

SMÅ GÅRDAR OCH STÄLLEN

Nedanstående är gårdar/ställen med liten areal och där den öppna marken inte hävdas eller används som bete för ett par hästar. På flera ställen finns marker som i inventeringar har bedömts hålla höga eller högsta naturvärden.

Anneberg (Vidja)

Två hästar betar på knappt 4 ha öppen betesmark. Området är klassat med högt värde i kommunens naturinventering från 1989. Kulturlandskapsmiljön ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Anneberg i en grön kil samt ligger inom mark som är av intresse för friluftsliv. Anneberg ligger även inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv. Troligen kommer Anneberg att ingå i det blivande naturreservatet/naturvårdsområdet Orlångs-landskapet.

Björklund(Lissma)

De marker som har tillhört Björklund arrenderas nu av Björksättra. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Görna bältet ingår Björklund i en grön kil samt ligger inom mark som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Brink (norr om sjön Öran)

Hästar betar på skogsmark och en liten bit jordbruksmark. Brink ligger i kanten av ett område som klassats med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Brink i en grön kil samt ligger inom ett område som är klassat som biologiskt kärnområde. Gården ligger cirka 60 m ö h och ingår i ett större område där äldre stenåldersfynd gjorts. Brink ligger även inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Brittevik (Vidja)

Nio får betar cirka 4 hektar. Området är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Kulturlandskapsmiljön ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Görna bältet ingår Brittevik i en grön kil samt ligger inom mark som är av intresse för friluftsliv. Brittevik ligger även inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv. Eventuellt kommer Brittevik ingå i det blivande naturreservatet/naturvårdsområdet Orlångs-landskapet.

Djupdalen (sydöstra Huddinge på gränsen till Haninge)

I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Djupdalen i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som viktig spridningskorridor. Djupdalen ligger inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Djupån (sydöstra kanten av Magelungen)

Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Kulturlandskapsmiljön ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Djupån i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som viktig spridningskorridor. Djupån ligger inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Ekudden (Lissma)

Vall odlas för slätter och bete på 2 ha åkermark och 2 ha ängsmark. Dessutom arrenderas 1,5 ha för slätter av Perberg. På gården finns en häst. Delar av markerna är klassade med mycket högt naturvärde i Huddinge naturinventering 1989, klassad i länsstyrelsens våtmarksinventering, ängs- och hagmarksinventering samt med mycket högt värde i länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Ekudden i en grön kil samt ligger inom område som är klassat som viktig spridningskorridor. Ekudden ingår i område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Enliden (Glömsta)

Fastigheten Glömsta 2:60 arrenderas av Huddinge fältrittklubb. Ove Karlsson som är engagerad i fältrittklubben arrenderar 4 ha gammal åker- och betesmark av kommunen. 2-5 hästar betar marken. Övriga hästar går på sommarbete på annat håll. Området är inte klassat i någon inventering men har ändå höga värden för områdets fauna och flora tack vare betet. Kulturlandskapsmiljön ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986.

Fullersta kvarn/Bergholm (Gömmarområdet)

Fyra hästar betar på ca 19 ha bestående av gammal åkermark och en del skog. Av dessa arrenderar Fullersta kvarn (två hästar) ca 1 ha och Bergholm (två hästar) ca 18 ha varav en del ligger söder om Gamla Stockholmsvägen. Cirka 4 ha av betesmarken sambetas av Fullersta kvarn och Bergholm. Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Bebyggelse- och kulturlandskapsmiljön vid kvarnen ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986. Värdena bekräftas i Kulturmiljöstudie av Läns museibyrån 1989. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Fullersta kvarn/Bergholm i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som viktig spridningskorridor. Fullersta kvarn ligger även i Gömmarområdet som planeras bli naturvårdsområde.

Fågelsången (en kilometer öster om Ådran)

Området ligger i kanten av ett större område som är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering 1989. I länsstyrelsens naturvårdsprogram är området klassat med högt naturvärde. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Fågelsången i en grön kil samt ligger inom ett område som är klassat som biologiskt kärnområde. Gården ligger cirka 60 m ö h och ingår i ett större område där äldre stenåldersfynd gjorts. Fågelsången ingår också i område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Gladövik (söder om Sundby)

Cirka 10 får betar ett område på cirka 15 ha gammal betesmark. Gladövik är klassad i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Dessutom ligger betesmarken inom ett större område som är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Kulturlandskapsmiljön ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Gladövik i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Gladövik planeras ingå i det planerade naturvårdsområdet/naturreseptet Orlångslandskapet. Gladövik ingår i område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Kolartorp (Gömmarområdet)

Den öppna marken hävdas inte. Förslag finns på att ordna hävd av markerna genom att i samband med etablerandet av en ny stallanläggning på Långängen låta Juringe ridstalls hästar beta markerna.

Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Enligt Kulturmiljöstudie av Läns musei byrå 1989 ges kulturlandskapsmiljön vid Kolartorp högsta värde. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Kolartorp i en grön kil samt ligger i ett område klassat som viktig spridningskorridor. Dessutom planeras det ingå i det planerade Gömmarområdets naturvårdsområde.

Kyvreten (Orlångens sydligaste spets)

På den öppna åkermarken växer vall som slås. Betesdjur förekommer inte. Området är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989.

I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Kyvreten i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Området är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Lissma, del av Lissma 4:3

Tre hästar går i rasthagar i den gamla slottsparken med en sammanlagd areal av 2 ha. Kulturlandskapsmiljön ges mycket högt värde enligt Huddinge Kulturmiljöinventering 1986. Kulturmiljön anges också enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 1993 vara av stor betydelse.

Mellanberg (nordost om Öran)

I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Mellanberg i en grön kil samt ligger inom ett område som är klassat som biologiskt kärnområde. Gården ligger cirka 60 m ö h och ingår i ett större område där äldre stenåldersfynd gjorts. Området är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Nya Smedstorp (en kilometer norr om Ådran)

En del mark arrenderas av Björksättra och en del mark ligger ohävdad. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Nya Smedstorp i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Området är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Nytorp (mellan Lissmasjön och Ådran)

Sex hästar betar på öppen mark längs vägen och på skogs- och hagmark mot Haningleden. Nytorp ligger inom ett område som är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Nytorp i en grön kil samt ligger inom ett område som är klassat som biologiskt kärnområde. Området är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Paradiset (sydost om Ådran)

Används som friluftsgård. Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Dessutom är det klassat i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Paradiset ligger även inom område som länsstyrelsen klassat med högt naturvärde i sitt naturvårdsprogram. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Paradiset i en grön kil samt ligger inom ett område som är klassat som riksintresse för friluftsliv och ingår i ett område som i översiktsplanen har angetts som blivande naturvårdsområde. Gården ligger cirka 60 m ö h och ingår i ett större område där äldre stenåldersfynd gjorts.

Persberg (Lissma)

1,5 ha utarrenderas till Ekudden för vallodling. Natur- och friluftvärden redovisas under Ekudden ovan.

Stensberg (Flemingsbergsskogen)

Gammalt torp som har flyttats till Sundby gård. Markerna ligger ohävdade. Stensberg ligger i ett större område som är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Stensberg i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Stensberg ligger inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Söderby (Glömsta)

Total areal 9 ha varav 3 ha åker och 6 ha skog. Av betesmarken ligger 1 ha utanför åker och 0,5 ha gödslas inte. Man har två hästar, utegrisar och fåglar och odlar vall. Betesdjuren har en positiv effekt för djurlivet. Skogen utnyttjas så att den skall förbli en blandskog.

Torhem (500m söder om Orlångens sydspets)

Fem hästar betar på gammal åkermark längs Lännavägen. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Torhem i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Området är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Visättra ängar

Hävdas inte. I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Visättra ängar i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Visättra ängar ligger inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Övre Dåntorp (en kilometer öster om Öran)

I regionplane- och trafikkontorets utredningar Gröna kilar och Gröna bältet ingår Övre Dåntorp i en grön kil samt ligger inom ett område klassat som mark intressant för friluftsliv. Övre Dåntorp ingår inom område som är klassat som riksintresse för friluftsliv.

Referenslista

Jordbruken i fysisk planering, Lantbruksstyrelsen 1989

Hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid markanvändning i jordbruken, Jordbruksverket 1993

Fördjupad miljökonsekvensbeskrivning för golfbaneanläggning i Gladö/Sundby, Miljökontoret feb 1992

Handlingsprogram Jordbrukets vattenvårdsfrågor i Stockholms län, Länsstyrelsen, Lantbruksnämnden 1988

2.2 SKOGSBRUK (kartbilaga 4.2)

2. 2. 1 ALLMÄN BESKRIVNING

Den produktiva skogsmarken omfattar inom Huddinge kommun ca 4 500 ha. Därtill kommer skogliga inpediment (främst hållmarker) omfattande ca 2 000 ha.

Ursprungligen ägdes all skog av socknens större gårdar. Betydande arealer av det som idag är skog var då smala åkerskiften, ängs- och hagmark, eller skogsbetet.

Virkesuttaget bestod av husbehovsvirke, brännved, kolved mm. Allt virke avverkades genom olika former av gallring ofta med inriktning på grova dimensioner, varför skogen blev gles och olik åldrig med låg tillväxt. Även skogsbetet torde ha hämmat skogstillväxten.

Kring sekelskiftet, 1910-talet ägde en omfattande ägosplittring rum, framför allt på Lissma Gård, genom AB Hem på landet. Samtidigt etablerades Lissma såg som det enda större sågverket i trakten; och markägarna hade viss avsättning för skogsråvara.

Skogsbruk i ordnade former ägde först rum på Rikstens kronopark. (Domänverket) Från ca 1930 - 1980-talet har större delen av den enskilda marken köpts upp av dels Huddinge kommun, dels Stockholms kommun. Därigenom har stora enheter skapats och skogsarbetet bedrivits planmässigt. Virkesförrådet har i genomsnitt höjts genom en bättre skogstillväxt/skogsvård.

Från 70-talets början blev slutavverkning (kalhuggning) den helt dominerande avverkningsformen. Ny skog har huvudsakligen anlagts genom plantering. Røjning och gallring i beståndsvårdande syfte sker med regelbundna intervall.

Skogsavverkningen totalt inom kommunen har sannolikt aldrig överstigit tillväxten, även om så har varit fallet inom vissa fastigheter. Virkesförrådet har därför ökat och torde idag uppgå till ca 140 m³/Ha i genomsnitt.

Trädslagsfördelningen är tall 40% gran 40% lövträd 20%, dvs en fördelning som ungefär motsvarar de naturliga förutsättningarna. Både helmekaniserade och motormanuella avverkningsmetoder förekommer. En övergång till maskiner med lägre marktryck pågår.

Åldersklassfördelningen är ungefärligen: 0-20 år 20%, 20-80 år 40%, över 80 år 20%. Markens produktionsförmåga varierar kraftigt med terrängen; Höga bonniteter på lersedimenten i sprickdalarna, låga boniteter på ursvallade moränmarker i höjdlägen.

För ca 90% av skogsmarken inom kommunen finns en gällande skogsbruksplan, som skogsägaren enligt lag är skyldig att ha. I skogsbruksplanen anges förutom skogliga grunddata för varje enskilt bestånd, även åtgärdsförslag och naturvårdshänsyn.

P g a kommunernas och statens stora samlade markinnehav är arronderingen god. Skogsbilvägnätet är ur skogsekonomisk synvinkel bristfälligt utbyggt, men bör ej byggas ut p g a friluftslivets och naturvårdens intressen.

2.2.2. SKOGSOMRÅDESBESKRIVNINGAR

A GÖMMAREN

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 448 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 3,5

BERGIMPEDIMENT: 76 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 1,0

MYRIMPEDIMENT: 14 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 5,3

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL 32 %	GRAN 42 %	LÖV 24 %	ÄDELLÖV %
ÅLDERSKASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING	
	12 %	23 %	65 %	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 127

SKOGSVÅRD: NYPLANTERING OCH RÖJNING I MINDRE OMFATTNING. GALLRING AKTUELL INOM

VISSA ÖVERSLUTNA BESTÅND.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: OMRÅDET SAKNAR SKOGSBILVÄGAR, FÖRUTOM "BRANDVÄGEN"

LÅNGA TERRÄNGTRANSPORTER FÖRDYRAD AVVERKNING.

NATURVÅRD

Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Några mindre särskilt intressanta områden som hyser hotklassade arter har hittats inom projekt hotade arter på Södertörn. Det gäller fram för allt sumpskogar. Området utgör en spridningskorridor i regionplane- och trafikkontorets utredning Storstockholms gröna bälte.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapsmiljön kring Gömmaren och i anslutning till Gamla Stockholmsvägen ges mycket högt värde enligt Huddinge kulturmiljöinventering 86. Se vidare Gårdsbeskrivning nr 10 Juringe Gård.

FRILUFTSLIV

Området ligger inom promenadzon för omgivande bebyggelse och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Anslutningsled till Sörmlandsleden passerar genom området. Ett rikt stigsystem är utbyggt. I östra delen ligger Källbrinks idrottsplats.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM

Området planeras bli naturvårdsområde.

A GÖMMAREN

51 (m)

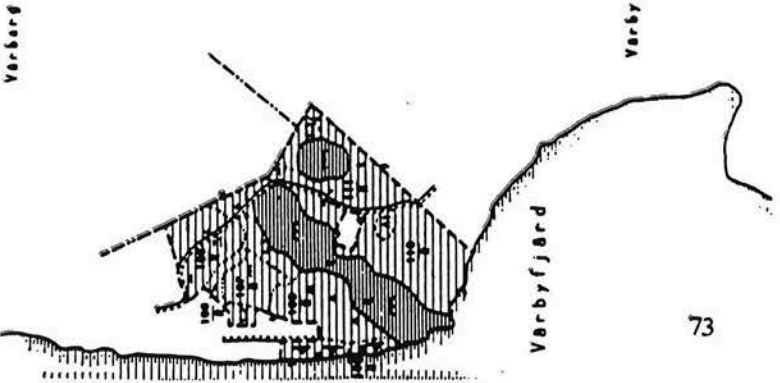
Kungens kurve

Gömmaren

Clensta

Skala 1:20 000

TECKENFÖRKLARING

- VÅTTER
- INÄGA / TOMT
- MYR
- BERG
- RESTRIKTIONSBESTÄND
- SLUTAVVÄRNING UTAN FÖRTRÄD
- SLUTAVVÄRNING MED FÖRTRÄD

B FLOTTSBRO

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 302 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 4,3

BERGIMPEDIMENT; 42 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 2,0

MYRIMPEDIMENT: -

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBONITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 5,5

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL 37 %	GRAN 37 %	LÖV 26 %	ÄDELLÖV %
---------------------------	-----------	-----------	----------	-----------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING
	11 %	45 %	44 %

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 136

SKOGSVÅRD: EN DEL RÖJNING ÅTERSTÅR, GALLRING I NORMAL OMFATTNING.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: OMRÅDET HAR RELATIVT GOD TILLGÄNGLIGHET. DET FINNS GOTT OM BASVÄGAR FÖR TRAKTOR.

NATURVÅRD

Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989 och utgör ett biologiskt kärnområde i regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte.

KULTURMILJÖVÅRD

I anslutning mot Glömstadalgången och i Glömsta anger Huddinge kulturmiljöinventering 86 mycket höga värden med avseende på kulturlandskapsmiljön. Högsta värde ges miljön kring Flemingsbergs gård.

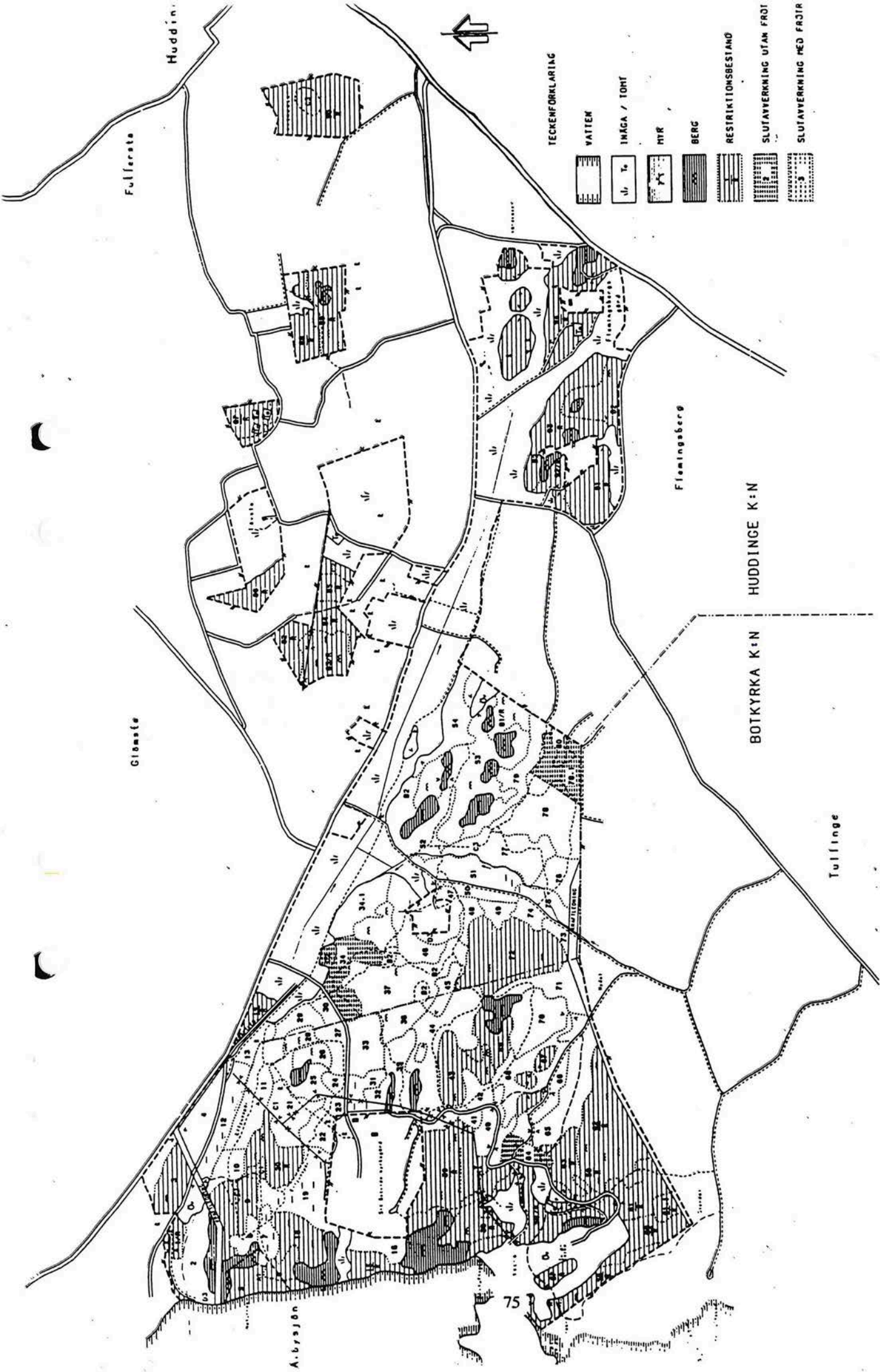
FRILUFTSLIV

Området ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/ Naturinventering 1989. Anslutningsled till Sörmlandsleden passerar genom området. Sambandet mot Gömmarområdet som ligger norr om, bedöms som viktigt enligt Gröna Kilar RTK 1992. Söder om Flottsbro friluftsgård.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM

(Del av området ligger i Botkyrka kommun).

Området påverkas av Botkyrkaledens utbyggnad. Sambandet med Gömmarområdet hanteras speciellt. Den del av området som ligger i Botkyrka kan beröras av ett ev naturvårdsområde/reservat.

B FLOTTSBRO

Skala 1:20 000

C FLEMINGSBERG

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 319 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 4,8

BERGIMPEDIMENT; 85 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 2,5

MYRIMPEDIMENT: 18 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 5,8

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL 38 %	GRAN 49 %	LÖV 13 %	ÄDELLÖV %
---------------------------	-----------	-----------	----------	-----------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING
	18 %	38 %	44 %

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 177

SKOGSVÅRD: OMFATTANDE BEHOV AV RÖJNING. GALLRING I ÄLDRE SKOG KAN BLI AKTUELLT

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: SÖDRA DELEN HAR ETT BRA SKOGSVÄGNÄT NORRA DELEN KRÄVER LÅNGA TERRÄNGTRANSPORTER VID AVVERKNING.

NATURVÅRD

Området är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Dessutom är det stora mossekomplexet Orrmossarna och Stensättra mosse särskilt klassad av länsstyrelsen med mycket högt värde i våtmarksinventeringen samt med högt naturvärde i deras naturvårdsprogram. Även Smedens kärr är klassad med mycket högt naturvärde i länsstyrelsens våtmarksinventering. Inom projekt hotade arter på Södertörn har ett par mindre sumpskogar hittats som innehåller flera hotklassade växter. Tack vare att området är förhållandevis stort förekommer fasta stammar av tjäder och järpe samt andra djur som kräver stora opåverkade områden.

FRILUFTSLIV

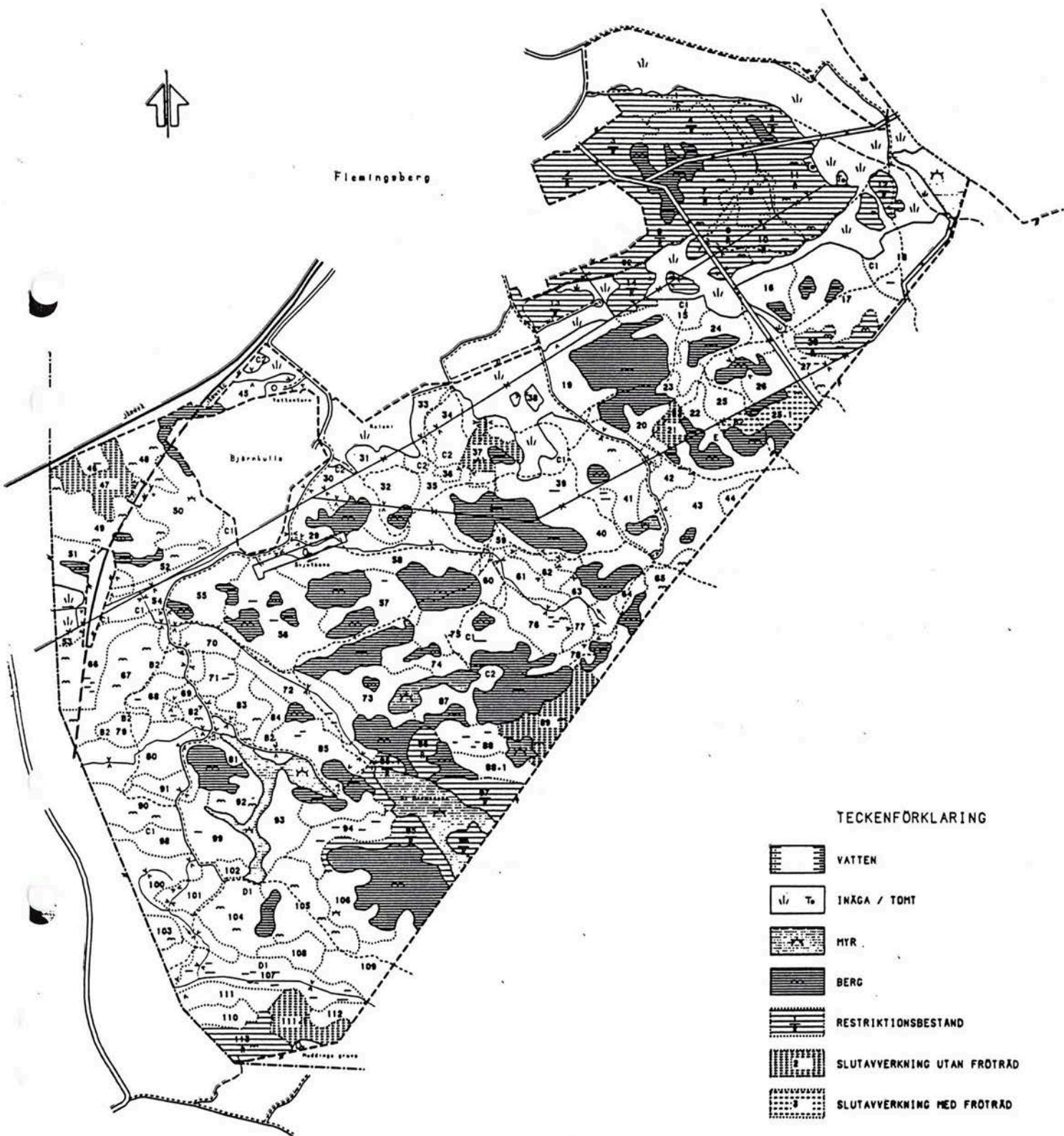
Området ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse, i övrigt inom strövzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Större delen är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Anslutningsleder till Sörmlandsleden och ett flertal stigar passerer genom området. Väster om ligger Visättra idrottsplats.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Norra delen av området kommer att beröras av Haningeledens utbyggnad. Norr om Haningeleden blir området naturvårdsområde.

Flemingsberg

TECKENFÖRKLARING

- VATTEN
- INÄGA / TOMT
- MYR
- BERG
- RESTRIKTIONSBESTÅND
- SLUTAVVERKNING UTAN FRÖTRÅD
- SLUTAVVERKNING MED FRÖTRÅD

0 100 M

Skala 1:20 000

D BALINGSTA - BALINGSHOLM

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 424 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 4,2

BERGIMPEDIMENT: 69 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 1,5

MYRIMPEDIMENT: 17 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFORMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 5,3

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING: TALL_32_% GRAN_36_% LÖV_27_% ÄDELLÖV__%

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING: 0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG 20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG 80- ÅR SLUT- AVVERKNING
8% _26_% _66_%

VIRKESFÖRRÄD M³ SK/HA: 161

SKOGSVÅRD: VISST RÖJNINGSBHOV, GALLRING ÅTERSTÅR, LANDSKAPSVÅRD.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: DELVIS DÅLIG TILLGÄNGLIGHET. LÅNGA TERRÄNGTRANSPORTAVSTÅND.

NATURVÅRD

Större delen av området är klassat med högt och mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Ädellövinslaget är påfallande stort inom vissa delar och i de sprickdalar som löper i NV-SO-lig riktning har skogarna ett fuktigt mikroklimat och är bitvis tämligen orörda. Både i ädellövskogarna och sprickdalarna har ett flertal lokaler med hotklassade arter hittats inom projekt hotade arter på Södertörn. Balingstakärret har klassats med högt naturvärde i länsstyrelsens våtmarksinventering. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området ett biologiskt kärnområde.

KULTURMILJÖVÅRD

Mot Flemingsbergsviken/Orlången är kulturlandskapsmiljön av mycket högt värde enligt Huddinge kulturmiljöinventering 86. Området kring Mörtsjön har föreslagits som regionalt intresse enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93. Där anges kulturmiljön vara av mycket stor betydelse. Se vidare Gårdsbeskrivningarna nr 1 Balingsholm och nr 2 Balingsta.

FRILUFTSLIV

Området ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse, i övrigt inom strövzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Större delen är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Flera angöringar från anslutande bebyggelse finns och området är rikt på stigar. Sambandet norr om Ågestavägen mot Stockholms kommun bedöms som viktigt enligt Gröna Kilar RTK 1992.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Större delen av området planeras bli naturvårdsområde.

TECKENFÖRKLARING

- VATTEN
- INÅGA / TOMT
- MYR
- BERG
- RESTRIKTIONSBESTÄND
- SLUTAVVERKNING UTAN FRÖTRÄD
- SLUTAVVERKNING MED FRÖTRÄD

D BALINGSTA - BALINGSHOLM

Skala 1:20 000

E GLADÖ, SUNDBY, BJÖRKSÄTTRA

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 650 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 3,9

BERGIMPEDIMENT: 73 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 2,5

MYRIMPEDIMENT: 7 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 4,9

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL 37 %	GRAN 33 %	LÖV 28 %	ÄDELLÖV %
---------------------------	-----------	-----------	----------	-----------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING	
	18 %	27 %	56 %	

VIRKESFÖRRÄD M³ SK/HA: 138

SKOGSVÅRD: STORT RÖJNINGSBEHOV, LITET GALLRINGSBEHOV.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: HUVUDSAKLIGEN GOD TILLGÄNGLIGHET GENOM SKOGSVÄGAR.

NATURVÅRD

Större delen av området är klassat med högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Inom projekt hotade arter på Södertörn har dessutom många lokaler med hotklassade arter hittats i området. Särskilt bör nämnas; ädellövskogarna vid Gladö och Sundby, bäckravinen och omgivande skog vid Mellanberg, Kvarnbäcken vid den gamla kvarnruinen i Gladö, Flemingsbergsskogen precis norr om Gladökvarns tomtområde samt det stora delvis naturskogslika skogsområdet Björksättrahalvön nordost om Lännavägen. Se även miljökonsekvensbeskrivningen för golfbana i Gladö/Sundby.

KULTURMILJÖVÅRD

Mot Orlången är kulturlandskapsmiljön av mycket högt värde enligt Huddinge kulturinventering 86. Se vidare Gårdsbeskrivningar nr 3. Björksättra och nr 21. Sundby gård.

FRILUFTSLIV

Området ligger inom promenadzon för anslutande fritidsbebyggelse, i övrigt inom strövzon och anges till större delen som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90 Naturinventering 1989. Större delen av området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Anslutningsleder till Sörmlandsleden och ett flertal stigar passerar genom området. I norra delen mot Orlången, ligger Sundby fritidsgård.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

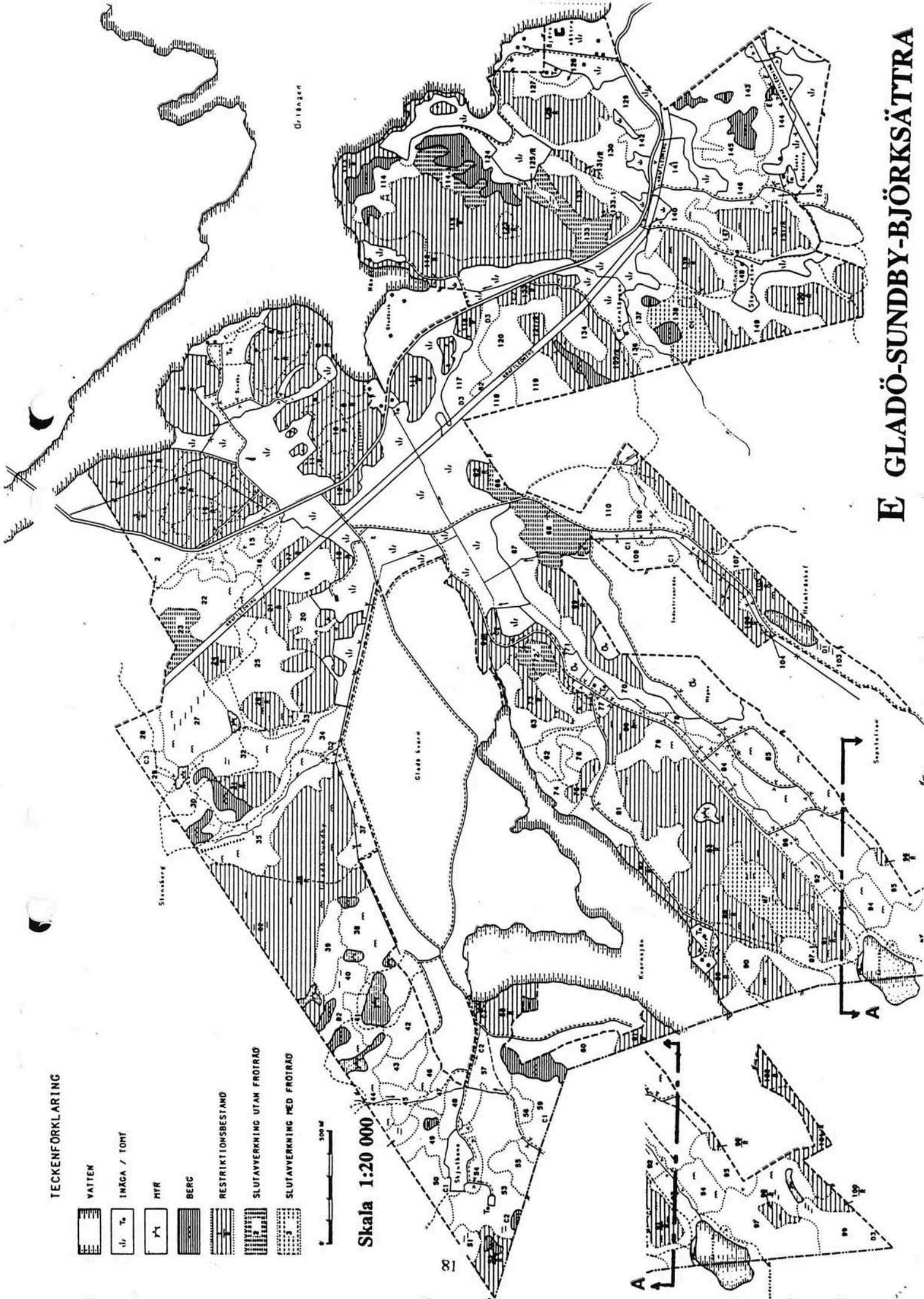
Området berörs av Haningeledens utbyggnad. Området mellan Haningeleden och Orlången planeras bli Naturvårdsområde. Ev beslut om golfbana påverkar skogsmarken.

TECKENFÖRKLARING

- VATTEN
- INÅGA / TOTT
- MYR
- BERG
- RESTRIKTIONSBESTAND
- SLUTAVVERKNING UTAN FÖRTRÄD
- SLUTAVVERKNING MED FÖRTRÄD

500 M

Skala 1:20 000

E GLADÖ-SUNDBY-BJÖRKSÄTTRA

F LISSMA

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 408 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 3,4

BERGIMPEDIMENT: 57 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 1,5

MYRIMPEDIMENT: 24 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBONITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 3,8

TRÄDSLAGS-
FÖRDELNING:

TALL 52 %

GRAN 21 %

LÖV 22 %

ÄDELLÖV 5 %

ÅLDERSKASS-
FÖRDELNING:

0-20 ÅR
RÖJNINGSSKOG

20-80 ÅR
GALLRINGS-
SKOG

80- ÅR SLUT-
AVVERKNING

5 %

30 %

65 %

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 136

SKOGSVÅRD: OMFATTANDE GALLRINGSBEHOV.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: OMRÅDET SAKNAR I STORT SETT SKOGSVÄGAR.

BESVÄRLIG TERRÄNG. FÖRKYRAD AVVERKNING.

NATURVÅRD

Området är klassat med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. I länsstyrelsens naturvårdsprogram har området klassats med högt naturvärde och i deras våtmarksinventering har mossen väster om sjön Ormputten klassats med mycket högt naturvärde. Dessutom har hela området norr om Ormputten klassats som urskog i länsstyrelsens urskogsinventering. Man anger att vissa delar kan vara lika orörda som den nyinrättade nationalparken Tyresta i Haninge/Tyresö. Inom projekt hotade arter på Södertörn har flera lokaler med hotklassade arter hittats. Särskilt kan nämnas en sumpskog söder Granby koloniområde (bedömd som Södertörns viktigaste mosslokal, näst Tyresta), en bäckravin söder om Lissma såg, skogarna längs Ormputtenbäcken samt ädellövskogarna, vilka delvis betas, kring Lissma gård.

Tack vare områdets storlek och orördhet finns tämligen täta stammar av tjäder och järpe samt orre. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör södra delen av området ett biologiskt kärnområde emedan den nordöstra delen är en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapet kring Lissmasjön ges mycket högt värde enligt Huddinge kulturmiljöinventering 86. Se vidare Gårdsbeskrivning nr 12 Lissma gård. Södra delen av området som ligger ca 60-90 m.ö.h, ligger inom ett större område där stenåldersfynd gjorts som preliminärt daterats till en ålder av ca 8-9000 år, vilket är äldre än de hittills kända stenåldersboplatserna i regionen.

FRILUFTSLIV

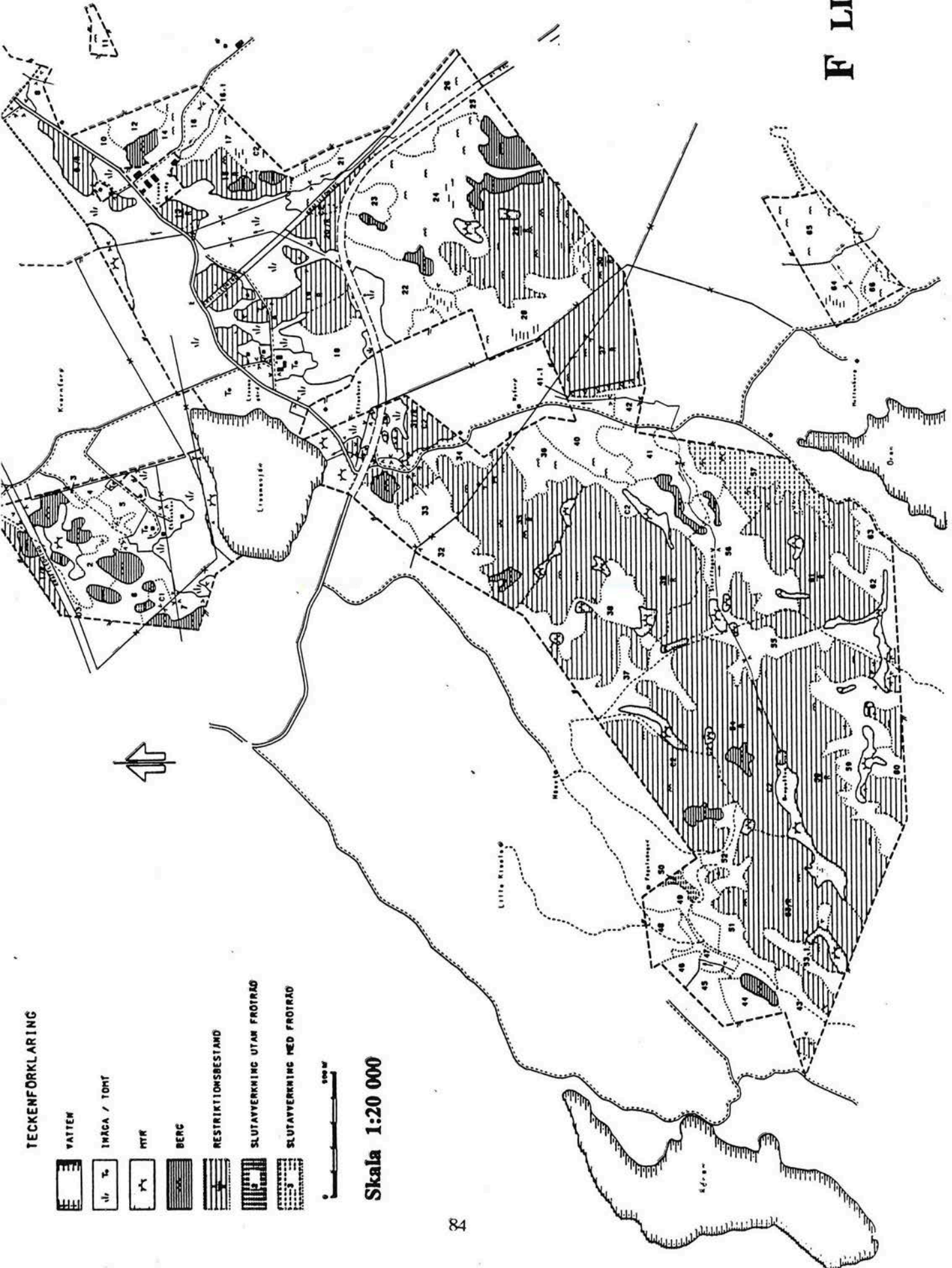
Området ligger inom promenadzon för anslutande fritids- och kolonibebyggelse, i övrigt inom strövzon och de södra delarna anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/ Naturinventering 1989. Området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Anslutningsled till Sörmlandsleden passerar genom området samt

stigar mot Paradisets friluftsgård. Området nyttjas ofta för orienteringstävlingar.

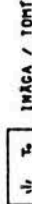

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Området berörs av ett ev naturvårdsområde enl ÖP90.

F LISSMA

TECKENFÖRKLARING

- VATTEN
- INAGA / TOMT
- MYR
- BERG
- RESTRIKTIONSBESTÄND
- SLUTAVKÖRNING UTAN FÖRTRÄD
- SLUTAVKÖRNING MED FÖRTRÄD

Skala 1:20 000

G LÄNNA

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: HUDDINGE KOMMUN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 424 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 4,1

BERGIMPEDIMENT; 54 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 2,0

MYRIMPEDIMENT: 6 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 5,9

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL 35 %	GRAN 44 %	LÖV 21 %	ÄDELLÖV %
---------------------------	-----------	-----------	----------	-----------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING
	25 %	30 %	45 %

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 129

SKOGSVÅRD: OMFATTANDE RÖJNINGSBHOV. LITET GALLRINGSBHOV.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: MESTADELS LÄTTTILLGÄNGLIGA OMRÅDEN VIA

LÄNNA INDUSTRIOMRÅDE.

NATURVÅRD

Området berör delvis i väster områden som klassats med högt respektive mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Väster om gården Kastellet finns ett skogsobjekt som uppmärksammades i projekt hotade arter på Södertörn. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

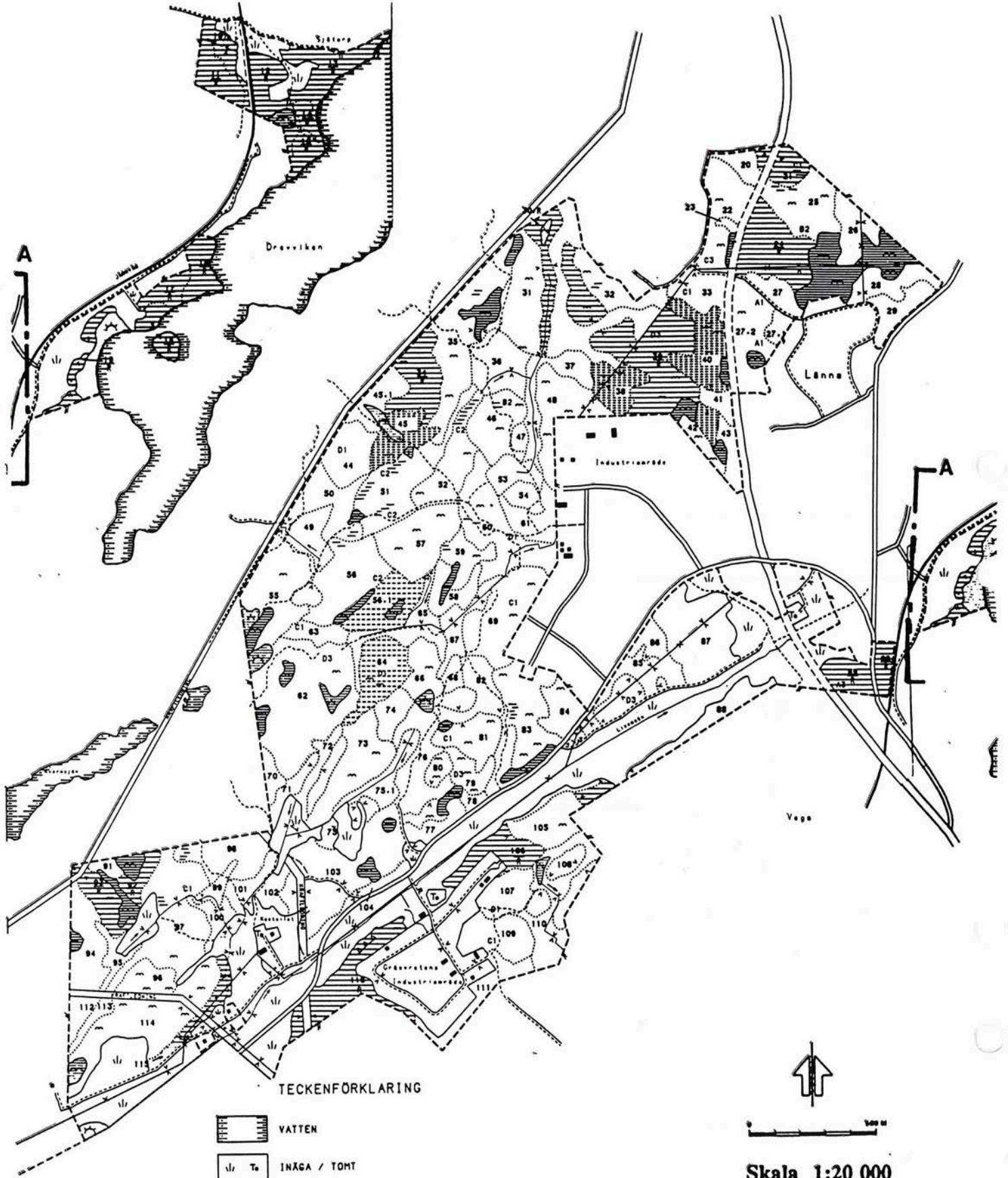
Kulturlandskapsmiljön i södra delen av området i Lännadalen anges i Huddinge kulturmiljöinventering 86 som mycket högt värde. Kring själva sjön och söder därom är kulturmiljön av stor betydelse enligt Odlingsbygd i Stockholms län 93.

FRILUFTSLIV

Området ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse och anges i norra delen som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Anslutningsled till Sörmlandsleden passerar genom området som också är rikt på stigar. Nordväst om ligger Ågesta friluftsgård.

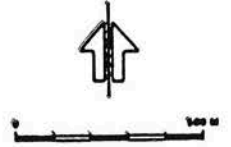
BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Skogsområdena i anslutning till Länna industri område är delvis detaljplanelagda för verksamheter.

TECKENFÖRKLARING

- VATTEN
- INÅGA / TOMT
- MYR
- BERG
- RESTRIKTIONSBESTAND
- SLUTAVVERKNING UTAN FROTRÅD
- SLUTAVVERKNING MED FROTRÅD

Skala 1:20 000

G LÄNNA

H MASMO

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: STHLMS STAD/SKOGSSÄLLSKAPET

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 89,4 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 3,4

BERGIMPEDIMENT: 79 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 1,0

MYRIMPEDIMENT: 1,0 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 5,0

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL_50_%	GRAN_30_%	LÖV_20_%	ÄDELLÖV__%
---------------------------	-----------	-----------	----------	------------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING	
	28_%	52_%	20_%	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 78

SKOGSVÅRD: GALLRINGAR OM CA 10 ÅR. RÖJNINGAR.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: BRA TILLGÄNGLIGHET.

NATURVÅRD

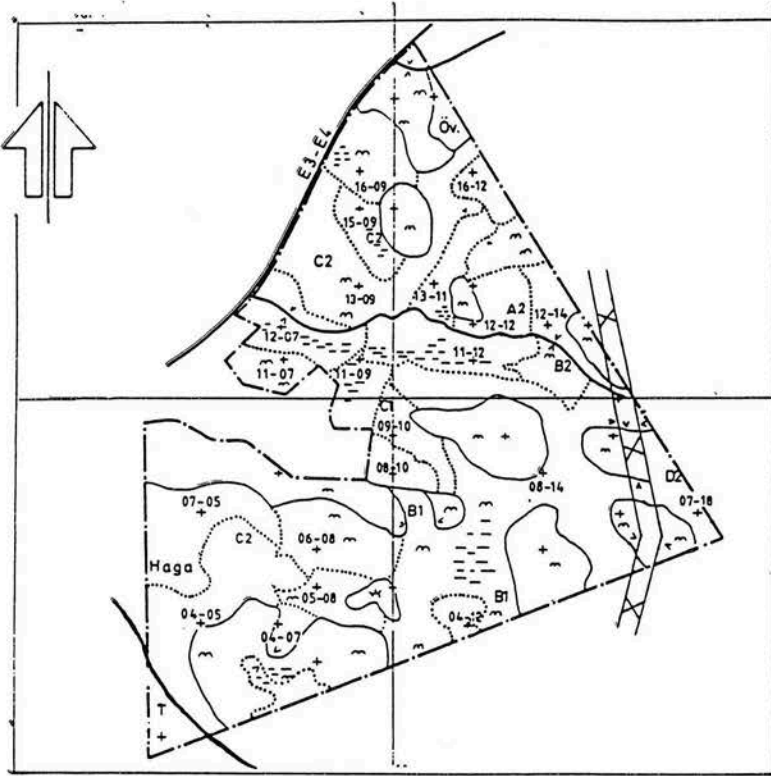
Området har klassats med mycket höga naturvärden i kommunens naturinventering från 1989. Länsstyrelsen har dessutom gett Gömmarravinen mycket högt naturvärde i sitt naturvårdsprogram. I projekt hotade arter på Södertörn har förutom Gömmarravinen en brandpåverkad hållmarkstallskog söder om Hagaskolan uppmärksammas med flera hotade insekter och växter. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området en spridningskorridor.

FRILUFTSLIV

Området som är en del av Gömmarområdet, ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse och anges som värdefullt enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Anslutningsled till Sörmlandsleden passerar genom området som också är rikt på stigar. Sambandet mot Flottsbroområdet, som ligger söder om, bedöms som viktigt enligt Gröna Kilar 1992.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Området planeras bli naturvårdsområde. En överenskommelse mellan MEAB och Huddinge kommun finns om en fördjupad översiktsplan på Masmoplatån. I ÖP90 anges markanvändningen som oklar i syfte att pröva bostadsbebyggelse på delar av platån.

TECKENFÖRKLARING

B B, Bete

Å Å, Åker

T Tomtmark

M Berg

Y Myr

- - - sänkmark

11-18 Skogsbestånd

A1,B1.. Huggningsklasser

H MASMO

Skala 1:20 000

I ÅGESTA

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÅGARE/FÖRVALTARE: STHLMS STAD/SKOGSSÄLLSKAPET

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 629,1 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 3,2

BERGIMPEDIMENT: 221,3 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: Ca 1,5

MYRIMPEDIMENT: 50,9 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: Ca 4,5

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING: TALL 30 % GRAN 40 % LÖV 26 % ÄDELLÖV %

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING: 0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG 20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG 80- ÅR SLUT- AVVERKNING
22 % 60 % 18 %

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 96

SKOGSVÅRD: REL STORT BEHOV AV RÖJNING OCH GALLRING.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: GOD TILLGÄNGLIGHET.

NATURVÅRD

I stort sett hela området är klassat med högt, mycket högt och högsta naturvärde i kommunens naturinventering. Fram för allt områdena runt Ågestasjön och söder därom har högsta klass. Även i länsstyrelsens naturvårdsprogram har området kring Ågestasjön och söder därom klassats med högsta och mycket högt naturvärde. Länsstyrelsen har även uppmärksammat Ågestaområdet med högsta naturvärde i våtmarksinventeringen. I projekt hotade arter på Södertörn har fram för allt de stora nötbetade ädellövskogarna runt Ågestasjön uppmärksammas som några av de artrikaste skogarna i hela kommunen. Här har ett stort antal hotklassade växter hittats. Några har här sina enda förekomster i hela Sörmland. Särskilt skogen väster om Ågestasjön, Ågestabergets västra del samt skogsholmarna inom Ågesta golfbana kan nämnas. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör den västra halvan av området ett biologiskt kärnområde emedan den östra halvan utgör spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturlandskapsmiljön i västra delen av området kring Ågestasjön och mot Balingsholm anges i Huddinge kulturmiljöinventering 86 som mycket högt värde. Kring själva sjön och söder därom är kulturmiljön av stor betydelse enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 93.

FRILUFTSLIV

Området ligger till delar inom promenadzon för anslutande bebyggelse, i övrigt inom strövzon och anges till större delen vara värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Området, utom skogsmarkerna norr om Ågestavägen, är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Anslutningsled till Sörmlandsleden går från Ågesta friluftsgård vid Magelungen söder ut mot Kvarnsjön. Ågesta är rikt på stigar. Sambandet mot Farstanäsets friluftsgård, på

Stockholmsidan, bedöms som viktigt enligt Gröna Kilar 1992.

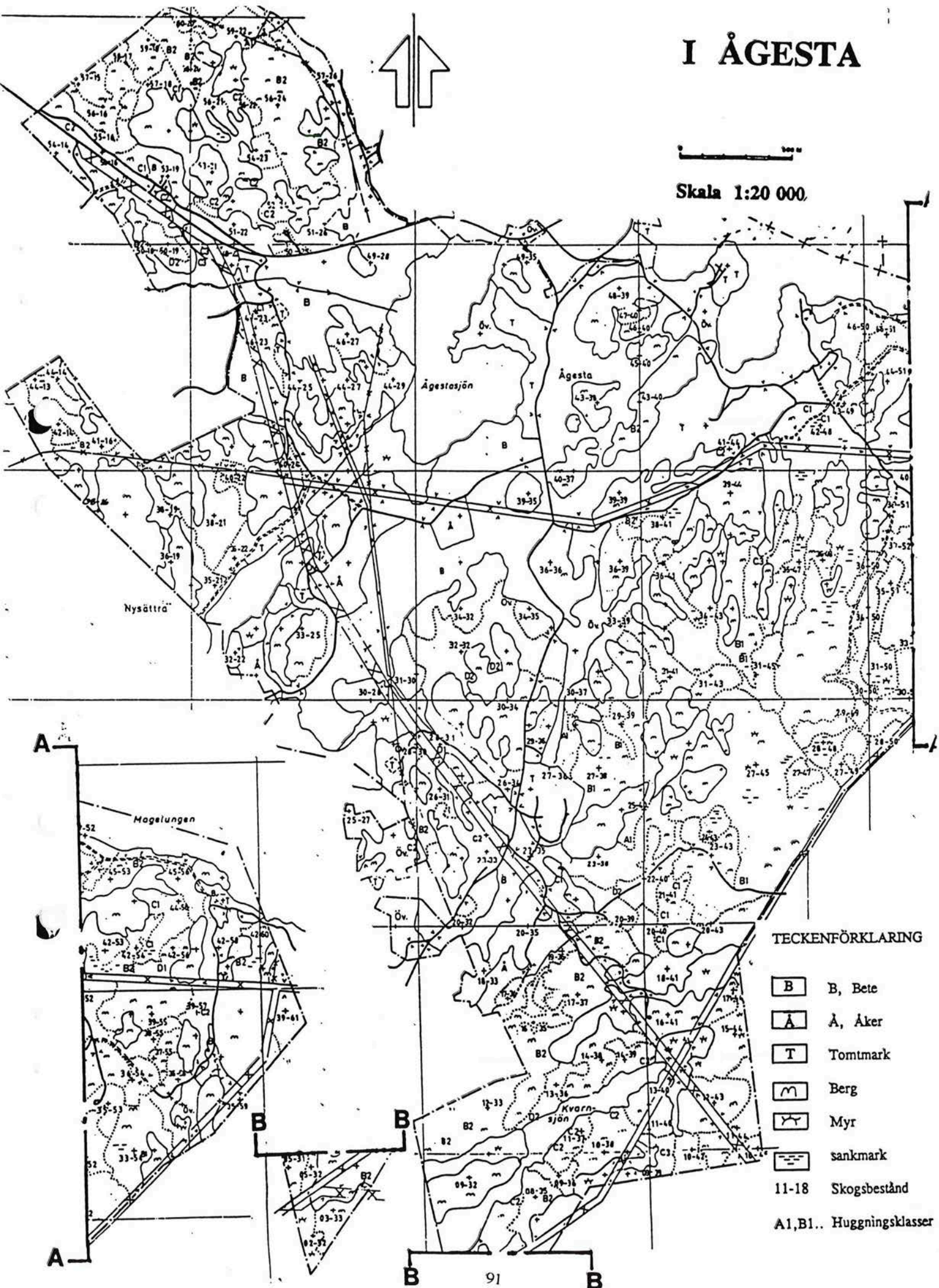
BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Del av området planeras bli naturvårdsområde.

I ÅGESTA

0 100 m

Skala 1:20 000

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: STHLMS/STAD SKOGSSÄLLSKAPET

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 180 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 4,1

BERGIMPEDIMENT: 213 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: Ca 2,0

MYRIMPEDIMENT: 44 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 4,5

TRÄDSLGS- FÖRDELNING:	TALL_30_ %	GRAN_50_ %	LÖV_20_ %	ÄDELLÖV_ %
--------------------------	------------	------------	-----------	------------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING
	26 %	_52_ %	_21_ %

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 121

SKOGSVÅRD: REL STORT BEHOV AV GALLRING.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: LÅNGA TERRÄNGTRANSPORTER SÖDRA DELEN.

NATURVÅRD

Östra delen av det norra delområdet samt hela det södra delområdet har klassats med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Även länsstyrelsen har uppmärksammat området och klassat det med högt naturvärde i sitt naturvårdsprogram. Den östra delen av det norra delområdet berörs av ett område som klassats som urskog i länsstyrelsens urskogsinventering. Området öster och söder om Granby har uppmärksamrats i projekt hotade arter på Södertörn. Här har flera hotade växter påträffats fram för allt mossor och svamp. Tack vare områdets storlek och orördhet finns tämligen täta stammar av bl a tjäder och järpe samt orre. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området ett biologiskt kärnområde.

KULTURMILJÖVÅRD

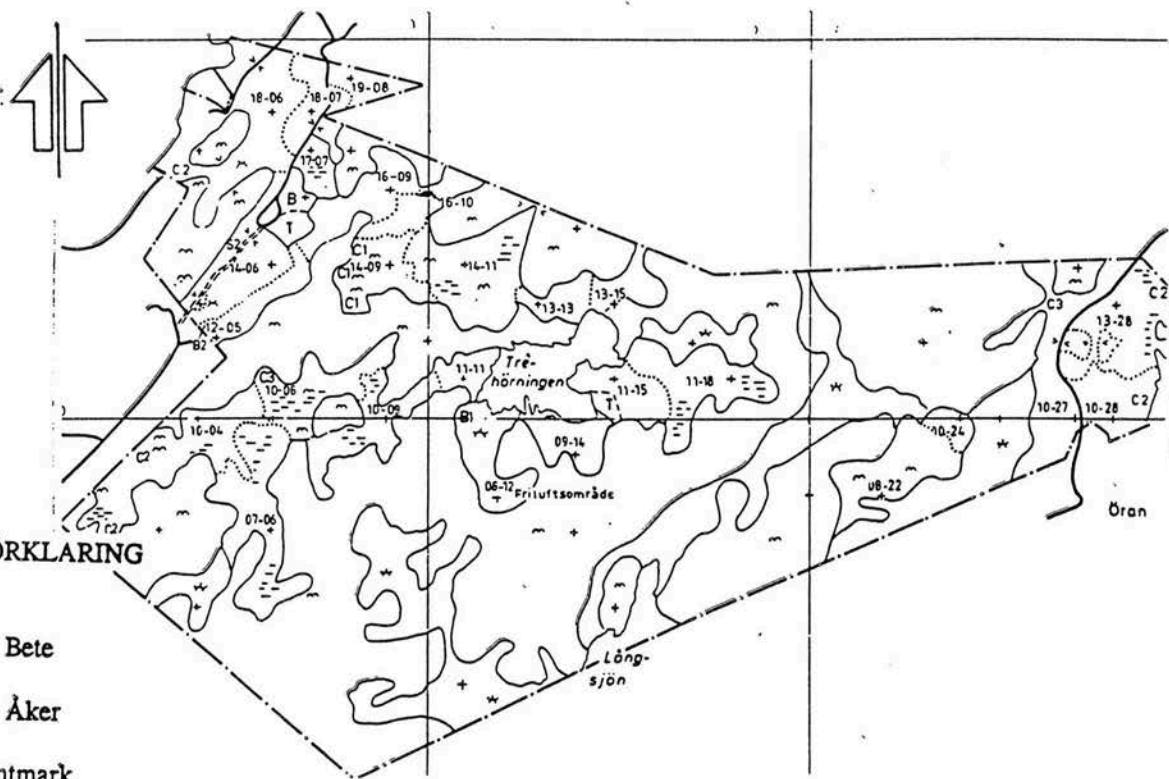
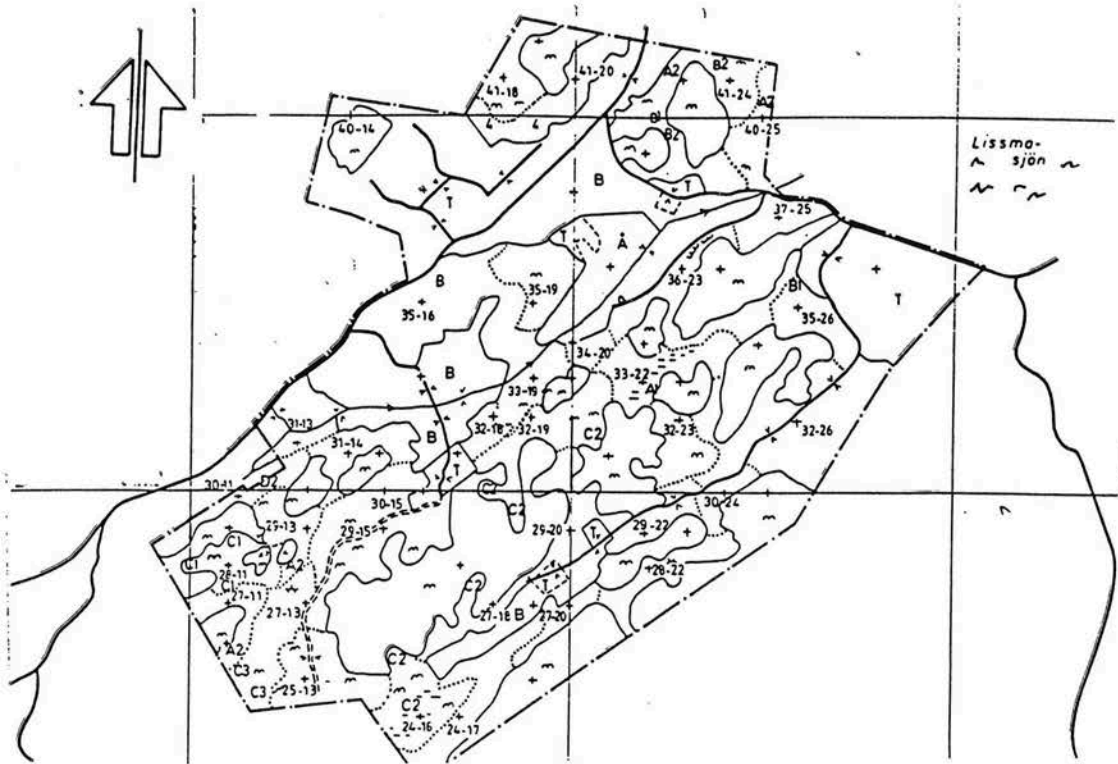
Kulturlandskapet och bebyggelsemiljön vid Granby koloniträdgårdsområde klassas som mycket högt värde enligt Huddinge kulturmiljöinventering 86 och föreslås som regionalt intresse enligt Stockholmsregionens Kulturhistoriska miljöer RTK 89. I området finns också flera registrerade fornlämningar. Söder därom och i området kring sjön Trekanten, som ligger 60-90 m.ö.h, ligger inom ett större område där stenåldersfynd gjorts som preliminärt daterats en ålder av ca 8-9000 år, vilket är äldre än de hitills kända stenåldersboplatserna i regionen.

FRILUFTSLIV

Området ligger i huvudsak inom promenadzon för anslutande fritids- och kolonibebyggelse, i övrigt inom strövzon och anges i den östra delen vara värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Större delen är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Området nyttjas ofta för orienteringstävlingar.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Större delen av området berörs av ett ev naturvårdsområde enl ÖP90. Norra delen av området berörs av Haningeledens utbyggnad.

TECKENFÖRKLARING

- B B, Bete
- A A, Åker
- T Tomtmark
- m Berg
- ~ Myr
- sankmark
- 11-18 Skogsbestånd
- A1,B1.. Huggningsklasser

J LISSMA

Skala 1:20 000

K RIKSTENS KRONOPARK (DEL SOM LIGGER I HUDDINGE KOMMUN)

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: DOMÄN

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 294 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 3,9

BERGIMPEDIMENT: 220 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 3,5

MYRIMPEDIMENT: 24 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBONITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 4,5

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL_51_%	GRAN_39_%	LÖV_10_%	ÄDELLÖV__%
---------------------------	-----------	-----------	----------	------------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING
	_23____%	_35____%	_42____%

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: 114

SKOGSVÅRD: RÖJNING CA 35 DAGAR/ÅR.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: DELVIS LÅNGA TERRÄNGTRANSPORTAVSTÅND INGA NYA SKOGSVÄGAR PLANERAS.

NATURVÅRD

I kommunens naturinventering från 1989 har sjön Rudträsket och dess närmaste omgivning klassats med högt naturvärde. Även länsstyrelsen har klassat området i sitt naturvårdsprogram samt med mycket högt värde i våtmarksinventeringen. Våtmarksinventeringen har förutom sjön även avgränsat dalgången sydväst därom. Inom projekt hotade arter på Södertörn har fram för allt dalgången söder om Rudträsket noterats som särskilt värdefull. Här förekommer flera hotklassade och sällsynta växter både längs en bäck samt i branten öster om bäcken. Tjäder, nattskärre m fl arter som kräver stora skogsområden förekommer i området.

KULTURMILJÖVÅRD

Området, som ligger 60-100 m.ö.h, ligger inom ett större område där stenåldersfynd gjorts som preliminärt daterats till en ålder av ca 8-9000 år, vilket är äldre än de hittills kända stenåldersboplatserna i regionen.

FRILUFTSLIV

Området ligger till delar inom promenadzon för anslutande fritidsbebyggelse, i övrigt inom strövzon. Större delen är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Stigsystem mot Sörmlandsleden finns i området.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

Områdets norra del berörs av SRV:s nya deponi.

Teckenförklaring

- Hyggen med eller utan plantskog
(0-10 år, ej strövvänliga)
- Ungskog
(10-40 år, ej strövvänlig)
- Medelålders och gammal skog
(40 år och uppåt, strövvänlig)
- Bergområden - oftast med hällmarksbarrskog

Skala 1:20 000

K RIKSTENS KRONOPARK

L STENSÄTRA 1:1

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: Herbert och Eva Gottschlich/MÄLARSKOG AB

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 215,6

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: 2,7

BERGIMPEDIMENT: 64,7

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: 0,5

MYRIMPEDIMENT: 16,4

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR: 4,4

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL 45 %	GRAN 34 %	LÖV 21 %	ÄDELLÖV - %
---------------------------	-----------	-----------	----------	-------------

ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING	
	10 %	30 %	60 %	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: CA 100

SKOGSVÅRD: OMFATTNING -93: röjning 6 HA

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: MYCKET BESVÄRLIGA/INGA SKOGSVÄGAR

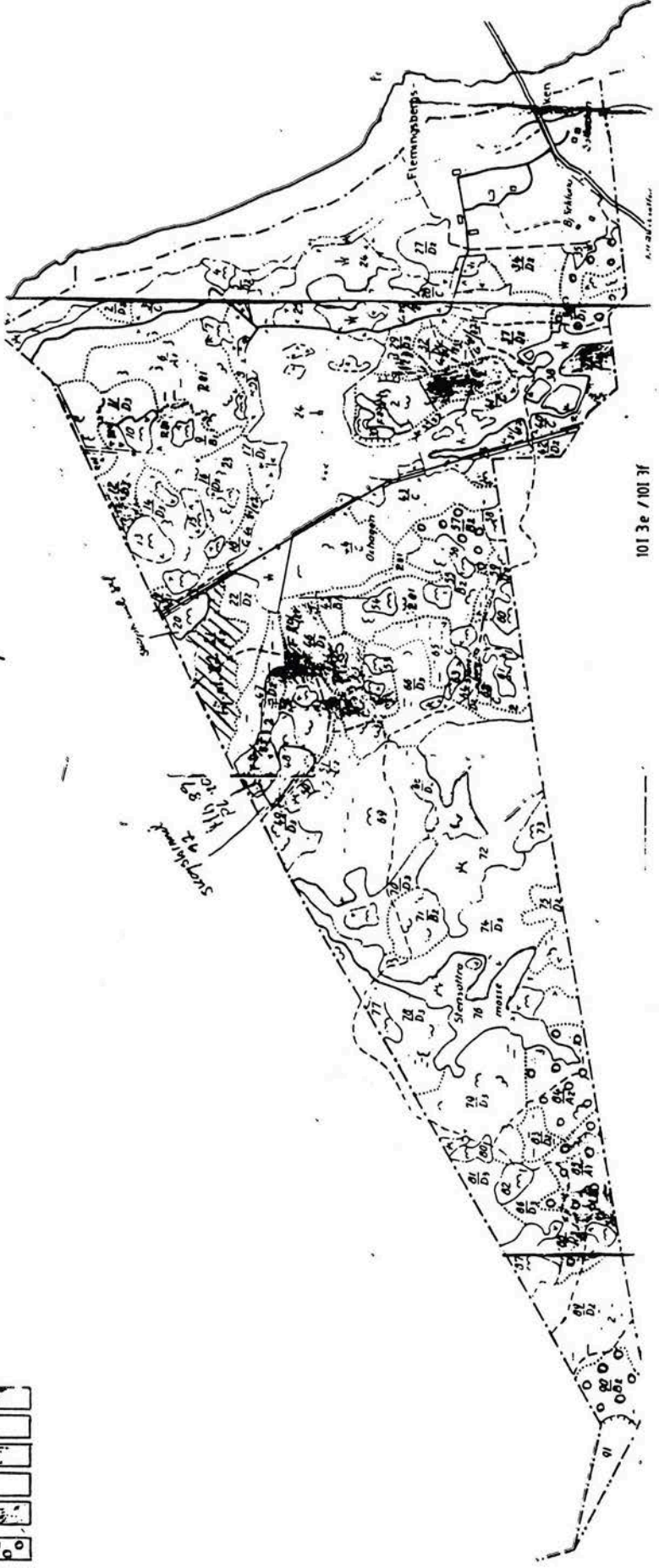
NATURVÅRD

KULTURMILJÖVÅRD

FRILUFTSLIV

Området ligger i huvudsak inom strövzon och anges vara värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Anslutningsleder till Sörmlandsleden passerar området i kombination med ett rikt stigsystem.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER M M

1013e / 1013f

Karttecken

riges agsgräns	---
beståndsgräns
allmän väg	====
enskild bilväg	====
stig/enkel	----
drivningsväg	----
kraftledning	—+—+—+—
dike	=====
bergspediment	~
forsumpad jordmark	----
tyr-, russ- eller	X
karripediment	X
inaga betesmark	V
sand- eller gruslag	
slut	
tomt	□
avdelningsnr	1/2
huggningsnr	1/2

Åtgärdsförslag

återväxtåtgärd	□
lövbekämpning	□
röjning	□
gallring	□
slutavverkning	□
avverkning av överståndare	□
hjälpplantering	□

Huggningsklasser

A	kälmark
B	röjning
C, D	gallring
Dz, Dz	slutavverkning

Skala 1:20 000

L STENSÄTTRA

M MASMO 1:7

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: Glömsta Fastighets AB

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 30 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: CA 2,5

BERGIMPEDIMENT: 6 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: CA 1,0

MYRIMPEDIMENT:

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR:

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL_80__%	GRAN_10__%	LÖV_10__%	ÄDELLÖV__%
ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING	
	CA_5__%	CA_20__%	CA_75__%	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: CA 140

SKOGSVÅRD: LITET BEHOV AV SKOGSVÅRD.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: SVÅRTILGÅNGLIGT, BERGBUNDET OMRÅDE VÄGAR SAKNAS.

NATURVÅRD

I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

I norra delen av området flikar kulturlandskapsmiljön kring Gömmaren in, vilket ges mycket högt värde enligt Huddinge kulturmiljöinventering 1986.

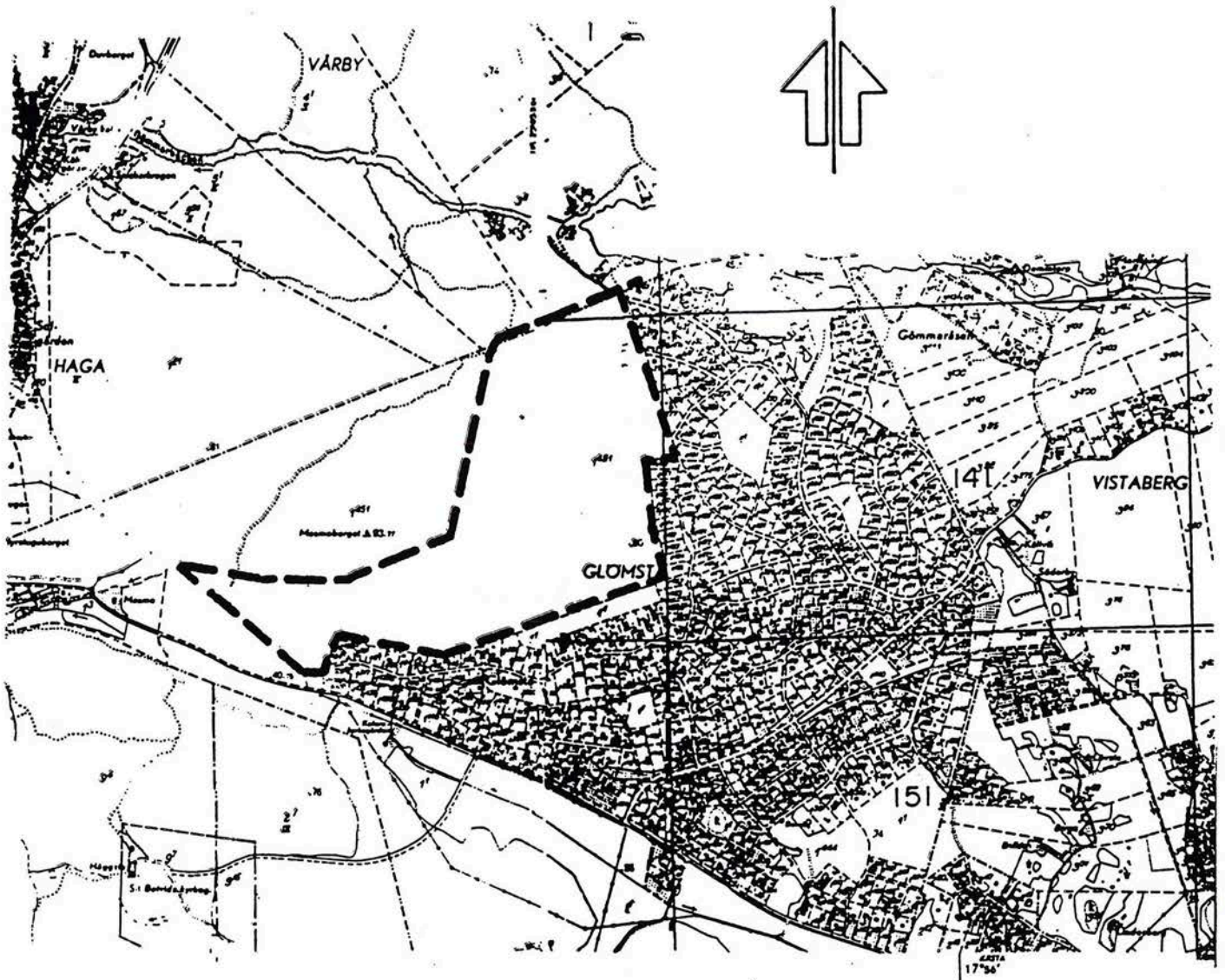
FRILUFTSLIV

Området ligger inom promenadzon för anslutande bebyggelse och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Stigar mot anslutningsled till Sörmlandsleden passerar genom området. Sambandet mot Flottsbroområdet, som ligger söder om, bedöms som viktigt enligt Gröna Kilar RTK 1992.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM

Området planderas ingå i Gömmarens naturvårdsområde. Sambandet med Flottsbroområdet hanteras speciellt.

Möjligheterna att bedriva skogsbruk är begränsade, pga svår terräng.

Skala 1:20 000

100

M MASMO 1:7

N SOLÄNGEN (LISSMA 4:6 M FL)

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: Olof Börjesson

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 36 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR:

BERGIMPEDIMENT: 8 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR

MYRIMPEDIMENT:

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBONITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR:

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL _____%	GRAN _____%	LÖV _____%	ÄDELLÖV _____%
ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG _____%	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG _____%	80- ÅR SLUT- AVVERKNING _____%	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA:

SKOGSVÅRD:

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR:

NATURVÅRD

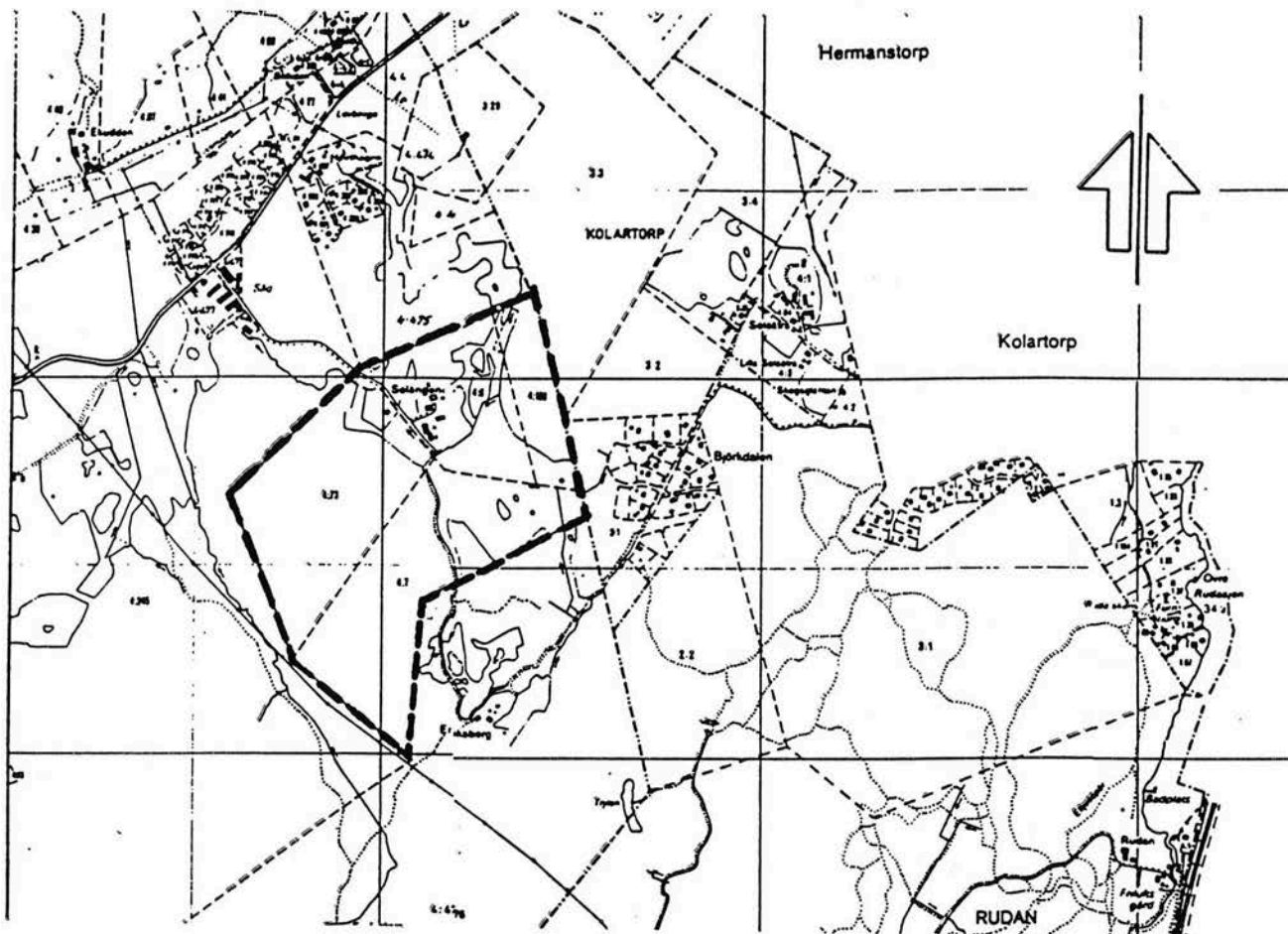
I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

FRILUFTSLIV

Området ligger inom strövzon och är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Stig från Björkdalen i Haninge, omt Sörmlandsleden passerar öster om.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM

Skala 1:20 000

O ERIKSBERG

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: John Olofsson

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 83 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR: CA 4,0

BERGIMPEDIMENT: 20 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR: CA 3,0

MYRIMPEDIMENT: 10 Ha

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBONITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR:

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL _____ %	GRAN _____ %	LÖV _____ %	ÄDELLÖV _____ %
ÅLDERSKASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG	80- ÅR SLUT- AVVERKNING	
	CA 15 _____ %	CA 20 _____ %	CA 65 _____ %	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA: CA 100

SKOGSVÅRD: BEHOV AV RÖJNING OCH GALLRING.

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR: LÅNGA TERRÄNGTRANSPORTAVSTÅND.

NATURVÅRD

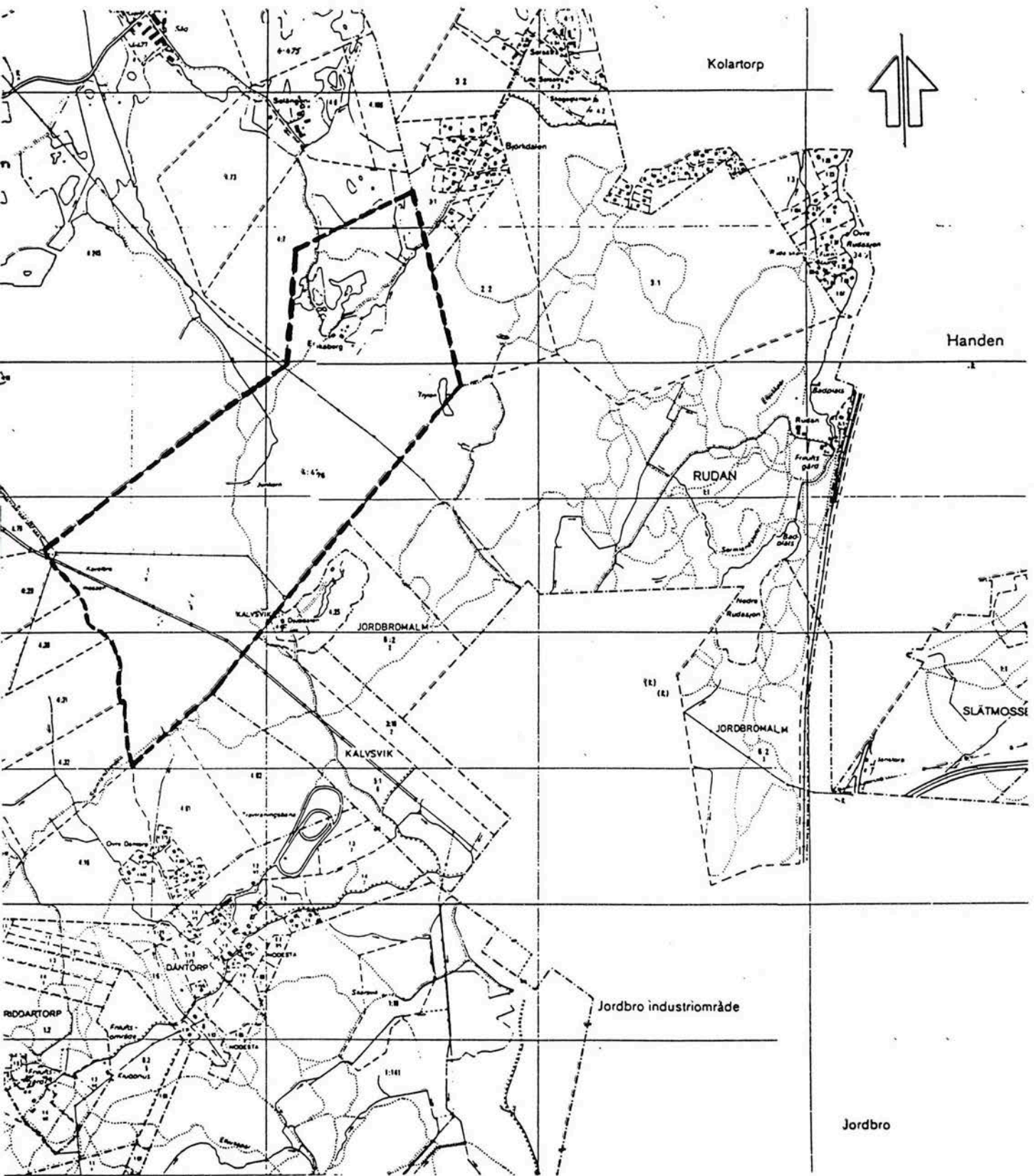
I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området en spridningskorridor.

KULTURMILJÖVÅRD

FRILUFTSLIV

Området ligger inom strövzon och är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Stig från Björkdalen i Haninge, förbi nyanlagt viltvatten, ansluter mot Sörmlandsleden.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM

Skala 1:20 000

O ERIKSBERG

P NYSÄTTRA

DATA OM SKOGSOMRÅDET/FASTIGHETEN

ÄGARE/FÖRVALTARE: Karl Stengård

AREAL/PRODUKTIV SKOGSMARK: 20 Ha

AKTUELL TILLVÄXT M³ SK/HA/ÅR:

BERGIMPEDIMENT: 7 Ha

AKTUELLT VIRKESUTTAG M³ SK/HA/ÅR

MYRIMPEDIMENT:

(SLUTAVVERKNING + GALLRING)

MEDELBNITET (PRODUKTIONSFÖRMÅGA M³ SK/HA/ÅR:

TRÄDSLAGS- FÖRDELNING:	TALL _____ %	GRAN _____ %	LÖV _____ %	ÄDELLÖV _____ %
ÅLDERSKLASS- FÖRDELNING:	0-20 ÅR RÖJNINGSSKOG _____ %	20-80 ÅR GALLRINGS- SKOG _____ %	80- ÅR SLUT- AVVERKNING _____ %	

VIRKESFÖRRÅD M³ SK/HA:

SKOGSVÅRD:

DRIVNINGSFÖRHÅLLANDEN/SKOGSVÄGAR:

NATURVÅRD

Området har klassats med mycket högt naturvärde i kommunens naturinventering från 1989. Inom projekt Hotade arter på Södertörn har fram för allt södra halvan av området uppmärksammats som ett av de artrikaste och mest värdefulla skogsområden i hela Huddinge kommun. Ingen annan stans finns en lika hög koncentration av hotklassade arter. I regionplane- och trafikkontorets utredning storstockholms gröna bälte utgör området ett biologiskt kärnområde. Området planeras ingå i Ornlångens naturvårdsområde/naturreservat.

KULTURMILJÖVÅRD

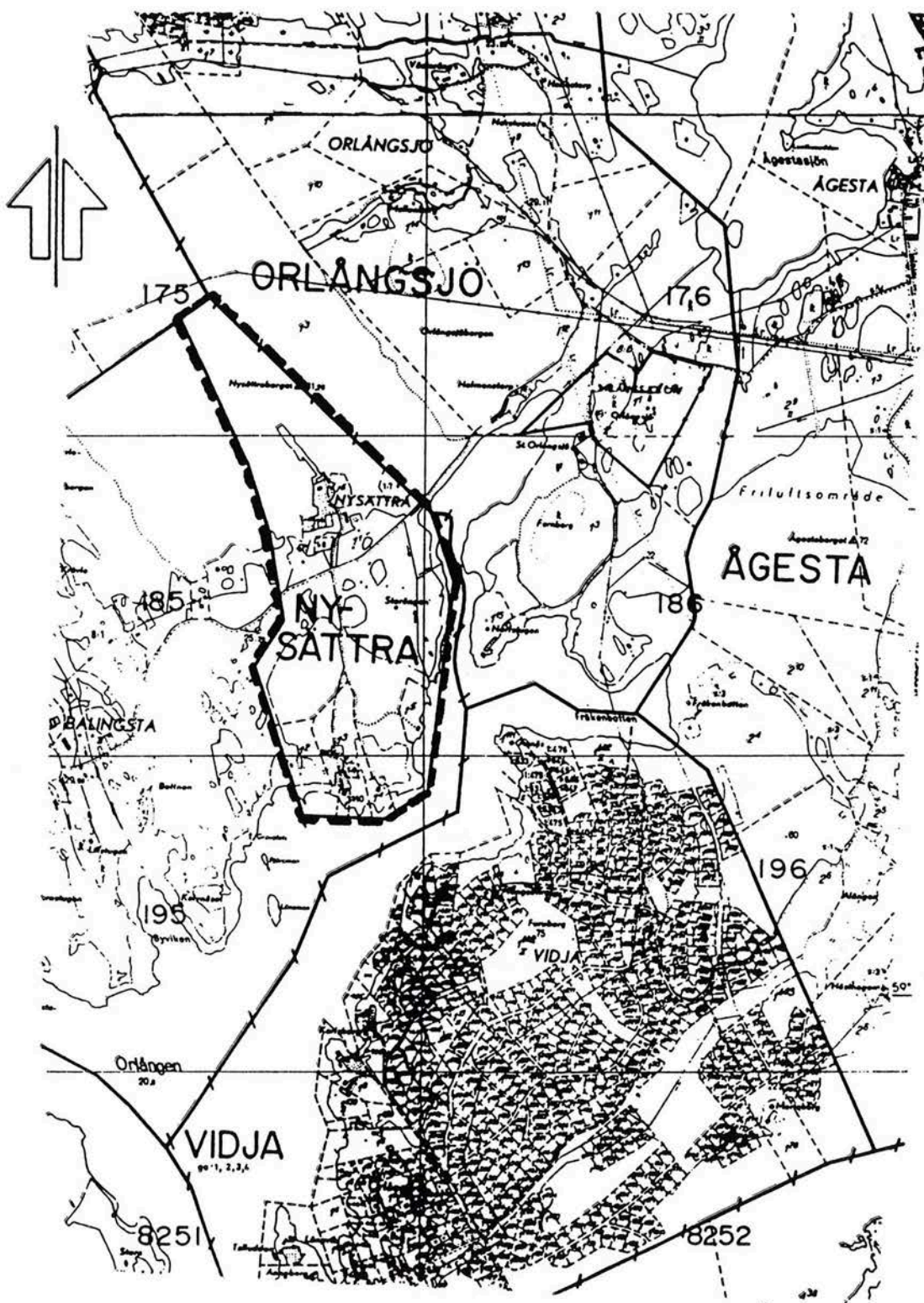
Områdets natur/kulturlandskap ges mycket högt värde enligt Huddinge kulturmiljöinventering 1986. Kulturmiljön anges till större delen, vara av mycket stor betydelse enligt Odlingsbygd i Stockholms län LST 1993.

FRILUFTSLIV

Området ligger inom strövzon och anges som värdefullt för friluftslivet enligt ÖP90/Naturinventering 1989. Gång- och cykelled från Balingsholm till Ågesta passerar. Området ligger inom riksintresse för det rörliga friluftslivet.

BEDÖMNING, FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER MM

Området planeras ingå i Ornlångens naturvårdsområde.

Skala 1:20 000

2.3 ÖVRIGA INTRESSEN

2.3.1 NATURVÅRD - kartbilaga 4.3

Inledning

Trots Huddinge kommuns närhet till Stockholm finns flera områden med höga naturvärden. Huddinges natur är därför inte bara intressant för Huddingebor utan även för boende i Stockholms innerstad. Naturen utnyttjas idag både för privatpersoners egna naturstudier och för skolors naturundervisning.

Allmän beskrivning

Huddinges natur är omväxlande och innehåller många olika naturtyper. Större sammanhängande skogsområden hittar vi i Flemingsbergsskogen, Hanveden mellan Ådran och Öran samt söder om Ågesta friluftsområde. Här förekommer också flera djurarter såsom orre, tjäder, järpe, sparvuggla, nötkråka, mård samt så gott som årligen lodjur, som kräver just större skogsområden. Ett på många håll småskaligt odlingslandskap, vilket ger förutsättningar för en biologisk mångfald, finns spritt i nästan hela Huddinge.

I sydvästra delen av Huddinge och vid Masmo har vi de högsta höjderna med tunna jordlager. Här är naturen karg och näringsfattig med bl a hållmarkstallskogar, mossar och försumningshotade sjöar. Några av hållmarkstallskogarna är nästan helt orörda och mellan Ådran och Öran finns ett område som är klassat som urskog av länsstyrelsen. Bland särskilt skyddsvärda mossar kan Orrmossarna och Stensättra mosse nämnas.

Öster- och norrut dominerar sprickdalar med tjockare jordlager och mer näringsrika marker. Det är här vi finner jordbruksmarkerna och näringsrika skogar som domineras av gran och lövträd med stort ädellövinslag. Särskilt runt Ågesta, Ornlångslandskapet, Gladö och Lissma hittar vi stora ek- och hasselområden. Skogarna är överhuvudtaget variationsrika med i allmänhet stor löviblandning. På dessa låga nivåer är sjöarna naturligt mer näringsrika men påverkas dessutom i flera fall av kringliggande bebyggelse som bidrar med ytterligare näringstillskott. Detta är anledningen till varför övergödningssproblem uppstår. De näringsrika sjöarna har ofta högt värde som fågelsjöar och Ågestasjön och Lissmasjön är exempel på detta. I anslutning till de nämnda sjöarna finns stora betesmarker bland annat av fukttyp vilket har stort värde för fågelfaunan. Ågestas och Lissmas betade fuktängar hyser Stockholms läns viktigaste häcklokaler för gulärta. I övrigt hittar vi få hagmarker med höga naturvärden. Totalt sju hagmarker har uppmärksammats av länsstyrelsen. Förutom fuktängsbetena kan Kastellet, Charlottendal och Ebbadal nämnas för sina höga floristiska värden.

Orörda skogsområden saknas så gott som helt på de produktiva markerna men ett flertal mindre skogspartier såsom branter, sumpskogar, ädellövparter, brandfält, o dyl med mycket höga naturvärden finns spridda.

I lösa sedimentjordar som finns på några platser har raviner utbildats vilka i allmänhet har höga naturvärden. Gömmarravinen som har klassats med mycket högt naturvärde av länsstyrelsen samt Mellanberggravinen i Gladö bör särskilt nämnas.

Förutom de ovan nämnda områdena finns en mängd småmiljöer som hyser sällsynta växter bl a orkidéer och djur såsom berguvar och olika rovfåglar.

Det bör påpekas att kunskaperna är dåliga vad gäller sjöarnas och vattendragens naturvärden under vattenytan, vilket är tråkigt eftersom jord- och skogsbruket i högsta grad påverkar dessa miljöer.

Naturvärden i Huddinge

I miljökontorets Naturdatabank finns all information samlad !

Huvuddelen av all tillgänglig information om naturvärden i Huddinge finns nu samlad i en sk Naturdatabank hos miljökontoret. Detta instrument har gjort det avsevärt lättare att snabbt få information om ett område där någon typ av markanvändningsfrågor tas upp.

De viktigaste källorna till Naturdatabanken att nämna är;

Huddinge kommun

- Inventering av hotade arter 1993
- Naturinventering 1989
- Gömmarutredningen 1990

Länsstyrelsen

- Naturvårdsprogram för Stockholms län 1983
- Urskogsinventering 1981
- Odlingsbyggd i Stockholms län bl a ängs- och hagmarksinventering 1993
- Våtmarksinventering 1993
- Limnologisk undersökning

Landstingets Trafik- och regionplanekontor

- Natur i Stockholms län 1979
- Storstockholms gröna bälte 1990
- Storstockholms gröna kilar 1993

Övriga

- Artdatabanken för hotade arter, SLU Uppsala
- Botanisk inventering inom Huddinge kommun Eva och Björn Klevemark 1969
- Sörmlandsflorainventering Stockholms Botaniska sällskap. opubl.
- Inventering av fladdermusfaunan i Södermanlands del av Stockholms län. Inst. för viltekologi SLU Uppsala 1990
- Samt ett flertal enskilda personers kunskap.

Ideella föreningar i Huddinge

- Naturskyddsföreningen
- Fältbiologerna
- Södertörns fågelklubb

Åtgärder för naturvården

För att uppnå en hög biologisk mångfald i Huddinge är det viktigt att jord- och skogsbruket bedrivs på ett skonsamt sett med stor hänsyn. Därför måste miljökontoret, där all tillgänglig kunskap om Huddinges naturvården finns samlad, kontaktas vid samtliga skogliga åtgärder eller förändringar inom jordbruksföretagen. Detta skall alltid göras för Huddinges egen mark.

Förutom detta bör även följande åtgärder genomföras:

- * Att skydda de mest värdefulla naturområdena som naturreservat/naturvårdsområden. Dessa är Gömmarområdet, Örlångslandskapet med Ågesta, Hanveden mellan Ådran och Öran, Lissmadalgången och Orrmossarna.
- * Att säkerställa skötsel och restaurering av hagmarker med höga naturvården
- * Att skydda vissa mindre skogsområden och biotoper såsom sumpskogar och natur/urskogsrester samt att i övrigt eftersträva så variationsrika skogar (både vad gäller trädslagsblandning och åldersfördelning) som möjligt med en god tillgång på döda träd i olika nedbrytningsstadier. Ädellöv och äldre aspar bör gynnas.
- * Att sträva efter ett så variationsrikt odlingslandskap som möjligt, innehållande många småbiotoper såsom åkerholmar, odlingsrösen och öppna diken. Bevarande och återskapande av våtmarker i odlingslandskapet bör eftersträvas både ur naturvårds- och miljövårdssynpunkt.
- * Att uppmuntra bete med nötdjur, häst och/eller får. Nötbete bör väljas i första hand men häst- och får är inga dåliga alternativ för att hålla landskapet öppet i syfte att skapa förutsättningar för en artrik flora och fauna.

Lagar och förordningar

I de båda sektorsintresselagarna skogsvårdslagen resp skötsellagen regleras vilka minsta hänsyn som skall tas till naturvården. I skogsvårdsförordningen fastslås i 30 § rörande hänsyn till naturvården och kulturmiljövården att "Skogsvårdsstyrelsen skall samråda med kommunen i frågor av särskild vikt med hänsyn till de lokala förhållandena."

Några paragrafer i naturvårdslagen fastslår följande; 1§ Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas. Den är tillgänglig för alla enligt allemansrätten. Arbetsföretag eller eljest som kan skada naturen skall vidta åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skadan, 2§ Naturvården är en såväl statlig som kommunal angelägenhet, 20§ Samråd med länsstyrelsen skall ske vid åtgärder som väsentligt kommer att ändra naturmiljön. I 19a § naturvårdsförordningen angående biotopskydd anges att följande biotoper skall skyddas från arbetsföretag som kan skada naturmiljön; alléer, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar. I 19b § anges att skogsvårdsstyrelsen får besluta att arbetsföretag som kan skada naturmiljön inte får utföras inom följande biotoper; brandfält, lövbrännor, äldre naturskogsartade lövbestånd och ädellövskogsbestånd, örtrika allundar, ravinskogor, örtrika bäckfåror, urskogsartade barrskogsbestånd, ädellöv-sumpskogor, örtrika sumpskogor, äldre skogsbeten, åsgranskogor, kalk-barrskogor, rik- och kalkkärr i skogslandskapet, alkärr, gamla hassellundar, vissa källor, myrholmar samt ras- eller bergsbranter. I 19h § meddelas om förbud mot markavvattning (dikning) i hela Stockholms län.

Även naturresurslagen berör jord- och skogsbruk i vissa stycken.

2.3.2 KULTURMILJÖ (kartbilaga 4.4)

Brukandet av jorden och skogen har format dagens kulturlandskap och kommer också att göra det i framtiden. Landskapet är i ständig förvandling.

Kunskapen om kulturlandskapets utveckling har betydelse för förståelsen av vårt förhållande till naturen.

Historisk utveckling

När den senaste inlandsisen smälte för ungefär 10.000 år sedan låg Södertörn under havsytan. Landhöjningen gjorde dock att de höglänta delarna med tiden kom att bilda ett skärgårdslandskap med holmar och skär. Hanveden, där södra delen av Huddinge ingår, har toppar på omkring 100 m ö h och är det högsta området i länet. Det var troligen hit som de första kolonistörerna kom. (Indikationer har hittats som preliminärt har daterats till en ålder av cirka 8.000-9.000 år, vilket är äldre än de hittills kända stenåldersboplatserna i regionen. Fynden har gjorts på nivåer mellan 60 och drygt 80 m ö h. Fördjupade undersökningar avses göras.) De första invandrande människorna livnärde sig huvudsakligen på jakt och fiske och rörde sig förmodligen i grupper över stora områden mellan tillfälliga lägerplatser, alltefter hur tillgången på föda växlade.

Under yngre stenålder var Drevviken, Magelungen och Orlången, havsvikar där de tidigaste Huddingeborna uppehöll sig på stränderna (cirka 30 m ö h). Kunskapen om att odla säd och hålla boskap hade förvärvats och de naturliga förutsättningarna var goda. Boskapen betade i skogarna, vid stränderna och på myrarna. Jordbruket var rörligt utan fasta åkrar. Skogen röjdes och svedjades på stenfattiga och sandiga marker då det var nödvändigt att åkrarna var lättarbetade. Goda kommunikationer fanns längs vattenlederna. Lösfynd som visar på bosättning under stenålder har påträffats i området.

Under brons- och järnålder blev bosättningarna alltmer fasta. Bronsåldern representeras av några högt belägna rösen, skärvestenshögar och ett par skålgropsförekomster. Den egentliga koloniseringen påbörjades dock på järnåldern. Den första permanenta bosättningen bör ha etablerats under äldre järnålder vid gården Ågesta och den nu försvunna gården Uppsala. Någon exakt datering låter sig inte göras, eftersom inga arkeologiska undersökningar har ägt rum i området. Av Huddinges 8 fornborgar ligger 6 inom Orlången - Ågestasjön - Trehörningenområdet. Bebyggelseenheter söder om Orlången torde alla ha haft Uppsala som ursprung. Gårdarna Gladö, Sundby och Stensättra har gravfält av yngre järnålderskaraktär. Orlångsjö och förmodligen också Balingsta norr om sjön är troligen avläggare till Ågesta och tillhör också yngre järnålder. Sånär som på ett fåtal fornlämningar från andra perioder, är huvuddelen av Huddinges cirka 300 fornlämningar från järnåldern. De gårdar med förhistoriskt ursprung som finns

kvar är Balingsta, Ornlångsjö, Stensättra, Sundby och Ågesta.

På 1600-talet fick ett flertal gårdar säterirättigheter på samma sätt som så många andra i Stockholmstrakten. Dit hör gårdarna Balingsta, Lissma samt gårdskomplexet Sundby-Gladö-Uppsala. Kring byar och gårdar låg särhägnade ängar och åkrar. Utanför låg utmarken som bestod av skogar, skogbeten och kärrängar. Utmarken nyttjades för jakt, bete och slåtter. Åkermarken bestod av små oregelbundna ytor med mellanliggande hag- och ängsmark. Hagen var betesmarken som gav sommarfoder och från ängen hämtades vinterfodret. Ända in på mitten av 1800-talet var svedjebruket vanligt. Bonden tog en eller två skördar av spannmål på svedet. Sedan fick det växa igen, först till äng och så tillbaka till skog.

Åkerns areal ökade mycket starkt under 1800-talet och i första hand var det ängen man odlade upp. Det gamla ängsbruket ersattes av växelbruk. Det var skiftenas tid och många byar splittrades. Med skiftena delades nu utmarken och skogen ut och det blev lönande att röja ny åker och äng. Landskapet var som ljusast och mest uppodlat mot slutet av 1920-talet. Sedan dess har landskapet mörknat i takt med att jordbruksarealen stadigt minskat.

Lagstiftning

Genom fornminneslagen skyddas våra fasta fornlämningar. Hit räknas gravar, lämningar av bosättningar med spår av verksamhetsformer av olika slag mm. Genom naturvårdslagen ges möjligheter att skydda och vårda våra värdefullaste kulturlandskap eller områden av väsentlig betydelse för friluftslivet.

Den viktigaste litteraturen och ideella föreningar

- Huddinge kulturmiljöinventering från 1986, av Stockholms läns museum och Huddinge kommun, beskriver kulturmiljövärdena inom Huddinge kommun. Kulturmiljöerna omfattar kulturhistoriskt viktiga och tidstypiska kulturlandskap, bebyggelsemiljöer och byggnader. I inventeringen beskrivs också kortfattat Huddinges utveckling 1850-1950. Rapporten låg som underlag för ÖP90.
- Kulturmiljöstudie 1989 av Stockholms läns museum och Huddinge kommun, beskriver 10 områden inom Glömsta, Vistaberg och Gömmarområdet.
- Stockholmsregionens Kulturhistoriska Miljöer, Regionplane- och trafikkontoret, RTK 1989 beskriver kulturmiljöer av regionalt intresse i länets glesbebyggda delar.
- Odlingsbygd i Stockholms län, Länsstyrelsen LST 1993 beskriver natur- och kulturmiljöer.

- Huddinges forntid 1984 av Alf Nordström m fl
- Kulturlandskap i Huddinge 1987 av Ulf Sporrang
- Opublicerad källa: Nyupptäckta stenåldersboplatser på Södertörn - uppsats av Dag Hammar och Roger Wikell 1992

Ideella föreningar i Huddinge

- Huddinge Hembygdsförening med underavdelningar

2.3.3 FRILUFTSLIV (kartbilaga 4.5)

Inget har så stor betydelse för vår fritid som naturen. Promenader och strövande i natur kan i olika undersökningar vara uppemot 10 ggr mera förekommande än andra friluftssysselsättningar. Faktiskt kan ca 25 % ange friluftsliv som den vanligaste fritidssysselsättningen före t ex hobbies, umgänge, studier, hemsysslor osv.

En promenad på någon halvtimme blir max uppemot 3 km. En **promenadzon** i anslutning till bostadsområde med ett djup av 1 km bedöms som tillräcklig, samtidigt som djupet gör att man kommer ur "störningszonen". För fritidshusområden sättes 500 m. All mark inom promenadzonen skall betraktas i första hand som rekreationsområde, naturpark.

För att ströva i skog och mark, cirka 3 timmar, används begreppet **strövzon**. För Huddinges del innebär det i princip samtliga friområden utanför promenadzonen.

Att värna om friområdenas kvaliteter som rekreationsområden är av utomordentlig betydelse, ja enligt flera undersökningar anges just detta vara den viktigaste uppgiften inom fritidssektorn, långt viktigare än att bygga olika fritidsanläggningar e dyl.

För Huddinges del är detta särskilt tydligt. Här finns stora och mycket vackra friområden av största betydelse inte bara för Huddinge utan även för Stockholm, för Botkyrka och i viss mån även för Haninge. Huddinges friområden ingår som omistliga delar i de "Gröna Bälten" och "Gröna Kilar", som omger Stockholm. Genom kommunens friområden passerar flera leder av regional betydelse, främst Sörmlandsleden med två lokala anslutningsleder.

Vad ger ett friområde dess attraktionskraft förutom att det ligger nära bostaden? Erfarenhet och undersökningar är entydiga. Ett lagom öppet landskap med stor variationsrikedom, vatten och lättillgänglighet.

Den långsiktiga strategin bör således vara att vidmakthålla och vid behov nyskapa dessa kvaliteter:

- * skogar med blandade barr- och lövskogsbestånd och med träd av olika åldrar
- * skogsgläntor med rik undervegetation
- * vackra utsiktsplatser
- * orörda våtpartier
- * strandområden och vackra bäckar (inga nedgrävda diken). Möte med vatten vid stränder och vattendrag är det mest uppskattade av alla naturupplevelser
- * ängs- och hagmarker (dvs i princip betade marker)

Men också

- * omväxlande former av jordbruk med betande djur.

Denna strategi innebär, förutom en styrning av framförallt skogsbruket och stödjande av att gårdarna har betande djur, ganska få men viktiga detaljåtgärder.

Den viktigaste litteraturen och ideella föreningar

- Naturinventering 1989 (underlag till ÖP90)
- Motion i Natur 1976
- Gröna Kilar RTK 1992
- En skogsbacke i Handen RTK 1985

Ideella föreningar i Huddinge

- Friluftsförbundet i Huddinge

3. REKOMMENDATIONER

3.1 JORDBRUK OCH RIDVERKSAMHET

3.1.1 REKOMMENDATIONER FÖR JORDBRUKSMARK

Lagar och föreskrifter (se bilaga 5.1)

Jordbruket och jordbruksmarkens behandling i den *kommunala planeringen* regleras i första hand genom lagen om hushållning med naturresurser (NRL), lagen om skötsel av jordbruksmark (skötsellagen) och jordförvärvslagen (JFL).

Jordbruksmarkens *skötsel* regleras i första hand genom bestämmelserna i skötsellagen. Med stöd av skötsellagen har förordningen om skötsel av jordbruksmark utfärdats. Föreskrifter om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av jordbruksmark, de sk hänsynsföreskrifterna har utfärdats av Statens Jordbruksverk.

Jordbrukets intresse kan också beröras av beslut enligt naturvårdslagen, vattenlagen, miljöskyddslagen och plan- och bygglagen. När dessa lagar tillämpas skall reglerna i naturresurslagen NRL om överväganden och hänsyn till jordbrukets intressen tillämpas.

När annan användning än jordbruksproduktion planeras för jordbruksmark skall skötsellagens och NRL:s bestämmelser tillämpas.

Skötsellagens syfte har varit att främja ett rationellt utnyttjande av landets resurser för jordbruksproduktion. I och med att den sk brukningsplikten har tagits bort har lagens inriktning till viss del förändrats. Det är dock fortfarande den lag som reglerar skötseln av jordbruksmark. Jordbruksmark definieras som åkermark och betesmark som någon gång har förbättrats genom bearbetning, gödsling eller sådd med vallväxter. Lagens bestämmelser gäller även för områden med detaljplan och områdesbestämmelser, om inte marken är avsedd för andra ändamål än jordbruk.

För att få lägga ned jordbruksmark krävs enligt skötsellagen en anmälan till länsstyrelsen. Detta gäller också vid plantering av skog på jordbruksmark. Energiskog, plantskoleskog och fröplantager och liknande på jordbruksmark betraktas med stöd av skötsellagen som jordbruksproduktion.

Förordningen om skötsel av jordbruksmark innehåller bl a detaljerade regler för spridning av stallgödsel och lagringskapacitet för stallgödsel inom vissa områden där Huddinge ingår.

Hänsynsföreskrifterna (SJFS 1991:97) behandlar de hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av jordbruksmark och vid annan markanvändning. I dessa föreskrifter finns

bestämmelser som anger att vissa objekt sk brukningshinder inte får tas bort eller skadas. Brukningshinder är åkerholmar, odlingsrösen, stenmurar, brukningsvägar, alléer, enskilda träd eller trädgrupper, våtmarker och ytvattensamlingar. Här finns bestämmelser om röjning av vegetation på åkerholmar och i skogsbyn och rensning av diken. Vidare finns bestämmelser om placering av massor och avfall, gödsling, bevattning och nyodling. Jordbruksverket kan ge dispens från bestämmelserna.

MÅL FÖR JORDBRUKSDRIFTEN

- Styra mot ett uthålligt sk ekologiskt jordbruk.
- Bevara, men även där så är möjligt, utveckla jordbrukslandskapets värden avseende på naturvårdens, kulturmiljövårdens och friluftslivets intressen.
- Förvalta jordbruksegendomarna så att en för jordbruksföretagen långsiktig utveckling och överlevnad säkras.

Jordbruksmark i Huddinge

Huddinge är idag en mångsidig kommun som rymmer både stadens och landsbygdens verksamheter inom sina gränser. Mångsidigheten innebär möjligheten att erbjuda kommuninnevanorna en attraktiv kommun som kan uppfylla olika önskemål vad gäller livsstilar och intressen. Att ha ett fungerande odlingslandskap med rötter i historien runt knuten är ett värde som ger många en känsla av god livskvalitet.

Att det finns större aktiva jordbruk med djurbesättningar är en förutsättning för ett fungerande och levande odlingslandskap. Djurhållningen är nödvändig för att hålla landskapet öppet. Men möjligheten att bo på landsbygden, hålla djur och kanske bedriva deltidjordbruk i mindre skala bör också finnas i Huddinge.

Som påpekats ovan är det viktigt att ha stora aktiva jordbruk som ryggrad i ett fungerande odlingslandskap. En aktiv och lönsam jordbruksdrift är en garanti för att en öppen och attraktiv landskapsbild kan bibehållas och innebär också ett skydd för många natur-, kultur- och fritidsvärden. Därför bör kommunen aktivt genom god planering, prioritering och tillsättande av resurser verka för att förutsättningarna för de jordbruksföretag som finns i Huddinge idag förbättras. Dagens jordbruk kräver att arealerna är tillräckligt stora och att åkrarna ligger i större sammanhängande stycken. För att en djurhållning med betesdrift skall kunna fungera, krävs det att betesmarken är tillräckligt stor och ligger i närheten av gården, så att det är praktiskt möjligt att föra dit djuren och ha uppsikt över dem. Om Huddinge skall ha en levande landsbygd med öppna marker, bör den pågående användningen av jordbruksmarken i så stor utsträckning som möjligt behållas. Det är alltså angeläget att den markanvändning som bedrivs av de få större jordbruken i Huddinge gynnas.

För stora delar av jordbruksmarken i Huddinge är den pågående markanvändningen odling av vall för bete och slåtter. Det är i de flesta fall den bästa markanvändningen och på den åkermark där matjorden har avlägsnats är det den enda möjliga. Det är ett extensivt och miljömässigt bra sätt att bruka jorden där man ofta inte använder konstgödsel eller bekämpningsmedel. I många fall är hästar de djur man håller. Att ha hästar inhyrda är för många den enda möjligheten att finansiera verksamheten. Hästarna är alltså en förutsättning för att marken skall kunna hållas öppen. På många håll finns ett intresse att hålla djur, men de ekonomiska möjligheterna saknas. Markanvändningen på ovan beskrivna marker bör fortsätta utan större förändringar. I vissa områden vore det önskvärt och lämpligt att utöka betesmarken.

Ersättning av mark

Genom utbyggnaden av Haningeleden kommer jordbruksmark att tas i anspråk. Det är viktigt att sådan mark ersätts med annan likvärdig mark så att de ekonomiska förutsättningarna för de jordbruksföretag som berörs inte försämras. Detaljerade åtgärdsförslag finns i gårdsbeskrivningen för de gårdar som berörs. Extern expertis bör anlitas (Länsstyrelsens lantbruksenhet, Hushållningssällskapet och LRF) för fördjupade analyser/kalkyler avseende bästa struktur för de större brukningsenheterna på kommunens mark.

Investeringar

För att kunna driva jordbruksföretag långsiktigt krävs regelbundna investeringar i såväl byggnader som maskiner. Vid arrenden är det fastighetsägaren som står för investeringar i byggnader, där inget annat anges. Som fastighetsägare behöver Huddinge kommun genomföra ett flertal investeringar för att kommunens arrendatorer skall kunna driva långsiktiga och ur djurskydds- och miljöskyddssynpunkt godtagbara företag. Specifika investeringsbehov för varje gård anges under respektive gårdsbeskrivning.

Öppet landskap och ekonomiskt stöd

För att hålla ett landskap öppet och behålla de naturvärden som följer med detta krävs det i många fall att marken betas. Nöt kreatur och får är de djur som betar marken på det bästa sättet ur naturvårdssynpunkt, men hästar är också ett bra alternativ. Den ekonomiska situationen för jordbruket idag gör det dock svårt att få mindre företag att gå ihop ekonomiskt.

Stängselkostnaderna är höga och köttpriserna låga. Det innebär att många som vill hålla djur på sina marker inte har ekonomiska möjligheter till detta. Därför bör kommunen, där det gäller privatägd mark, gå in med ett generellt aktivt ekonomiskt stöd ("naturvårdspeng") bundet till vissa arealer och vissa djurslag för att på så sätt stimulera till att landskapet betas och hålls öppet.

När det gäller kommunens egna mark kan detta regleras i arrendeavtal.

Utökande av betesmarker

På flera platser i kommunen finns det marker som för närvarande ligger ohävdade, men som passar utmärkt för bete och som av naturvårds- och landskapsvårdsskäl bör betas. I många fall är brukarna av närbelägna gårdar intresserade och har ibland lagt fram önskemål om att få tillgång till dessa marker.

På följande marker, som alla ägs av kommunen, bör kommunen verka för att bete kommer till stånd genom att stängsla in områdena och upprätta kontrakt med djurhållare. Områdena är utmärkta på kartorna för respektive gård i gårdsbeskrivningarna.

Kastellet:

Igenvuxen åkermark som angränsar i sydost till nuvarande betesmark. Marken sydväst om Solliden på båda sidor längs vägen till Ekudden.

Lissma gård:

Marken norr om Lissmaån.

Eliseberg:

Marken norr om gården och vägen.

Kolartorp:

Marken kring Kolartorp och den gamla åkermarken sydväst om brandvägen mellan Kolartorp och Fullersta kvarn kan erbjudas som bete för Juringe ridsällskaps hästar.

Gräsvreten:

Skog och gammal betesmark sydost om Länna industriområde.

Vattenvårdsfrågor

1988 antog länsstyrelsen ett handlingsprogram för jordbrukets vattenvårdsfrågor i Stockholms län.

Handlingsprogrammet skall fungera som riktlinjer för länsstyrelsens arbete med dessa frågor. Man skall enligt handlingsprogrammet kartlägga jordbrukspåverkade vattendrag och utbilda rådgivande personal i miljöfrågor. Man betonar vikten av att erbjuda lantbrukarna möjlighet till utbildning i miljövårdsfrågor. I samband med rådgivning och växtodlingsinformation skall man enligt planen stimulera till att markkartering genomförs, förmedla kunskaper om hur gödsling med stallgödsel och slam skall ske och se till att djurantalet anpassas efter tillgänglig spridningsareal. Vid länsstyrelsens tillståndsgivning för större djurhållande gårdar enligt miljöskyddslagen, kommer villkor att ställas bl a om villkor för omhändertagande av avloppsvatten. Kommunerna har skyldighet att bedriva tillsyn i samarbete med länsstyrelsen.

För att minska näringsbelastningen i sjöar och vattendrag bör man alltid eftersträva en fördröjning av rinnande vatten. Anläggning av dammar och översilningsmark, samt bevarande eller återskapande av meandrande vattendrag bör göras där så är möjligt.

Generella skötselansvisningar

Eftersom Huddinge kommun äger större delen av jordbruksmarken i kommunen, är möjligheterna att påverka användningen och skötseln av marken stora. Utöver bestämmelserna i skötsellagen och hänsynsföreskrifterna, bör nedanstående skötselansvisningar gälla för Huddinge kommuns jordbruksmark, samt vara en rekommendation för övrig mark. I de arrendeavtal som upprättas med brukare av marken, bör skötselrekommendationerna inskrivas som villkor.

Det är av stor vikt att förändringar i användningen av jordbruksmarken i Huddinge bedöms ur såväl plansynpunkt som ur miljö- och naturvårdssynpunkt. Därför skall Stadsbyggnadskontoret och Miljökontoret kontaktas vid alla förändringar av kommunens arrenden. Kontoren skall även kontaktas då arrendekontrakt förnyas.

Skötselansvisningar

- Återhållsamhet skall iaktas med gödsling och besprutning. Läckage till vattendrag och sjöar av dylika ämnen skall minimeras.
- En zon, minst maskinbred närmast vattendrag, sjöar och diken skall lämnas fri från plöjning, gödsling och besprutning. Denna zon kan med fördel slås. Detta för att minska läckage till vattendragen samt ge förutsättning för artrikare kantzoner.
- Åkerholmar, odlingshinder och andra småbiotoper i odlingslandskapet skall bevaras och får inte planteras igen. Solitära träd och ett buskskikt skall bevaras.
- Skogsbrynen skall vara flerskiktade där förutsättningar finns.
- Täckdikning av idag öppna och ur naturvårdssynpunkt viktiga diken får ej ske. I övrigt skall täckdikning så långt möjligt undvikas.
- Skogsbete och bete på extensiva marker skall uppmuntras.
- Stängsel skall vara godtagbara ur estetisk synpunkt och hållas i gott skick.
- Passager skall anordnas där så behövs för det rörliga friluftslivet.

Naturenligt sk "ekologiskt" lantbruk

Kommunen bör aktivt verka för och stödja markanvändning som innebär odling på ett naturenligt sk "ekologiskt" riktigt sätt. Ett sådant stöd kan vara att erbjuda differentierade arrenden till de brukare som är KRAV-anslutna.

Gårdsvisa rekommendationer

Rekommendationer och förslag till åtgärder för enskilda gårdar finns under respektive gårdsbeskrivning. För en del gårdar har det i dagsläget inte framkommit något behov av enskilda, konkreta åtgärdsrekommendationer. Det utesluter inte att åtgärdsbehov kan uppkomma i framtiden.

"Öppen gård"

Idag får Björksättra och Balingsholm förfrågningar från skolklasser och barngrupper som vill besöka gårdarna, Björksättra har också drivit sådan verksamhet. Idag har inte brukarna tillräckliga resurser i form av tid och personal för att ta emot besökare. Kommunen bör genom aktivt ekonomiskt stöd och personella resurser se till att intresserade lantbrukare får möjlighet att bedriva "öppen gårdsverksamhet".

3.1.2 REKOMMENDATIONER FÖR RIDVERKSAMHET

Hästar och hästsport är ett stort och uppslukande intresse för många människor idag. Särskilt för flickor i skolåldern är det en uppskattad och mycket bra fritidssysselsättning, som också i många fall engagerar föräldrarna. Med hjälp av planering och konkreta insatser har Huddinge kommun stora möjligheter att vara en bra kommun att bo i för människor som är intresserade av hästsport.

Hästhållningen innebär också att markerna hålls öppna genom bete och slåtter. Vallodling i samband med hästhållning bedrivs i de flesta fall extensivt utan konstgödning eller bekämpningsmedel. Ofta används också små markbitar som av ekonomiska skäl inte går att använda för konventionellt jordbruk.

Reglering av hästhållning och ridverksamhet

Inom detaljplanelagt område regleras hästhållningen genom tillståndsgivning enligt hälsoskyddsförordningen och 3§ lokala hälsoskyddsföreskrifterna för Huddinge kommun.

Utom detaljplanelagt område regleras antalet hästar per hektar i Jordbruksverkets (fd Lantbruksstyrelsen) föreskrifter om begränsning av djurantalet inom ett jordbruk LSFS 1988:44. Föreskrifternas syfte är att säkerställa att tillräcklig areal för spridning av stallgödsel finns tillgänglig. Föreskrifterna godtar även annat ur miljösynpunkt godtagbart omhändertagande av gödsel från hästar, t ex bortforsling i container för tillverkning av matjord, vilket får till följd att relativt många hästar kan hållas på en mindre yta.

På kommunens mark kan antalet hästar regleras genom arrendavtalen.

Ridning i skog och mark och på allmän eller enskild väg omfattas i viss mån av allemansrätten. Organiserad ridning i skog och mark faller dock inte under allemansrätten, utan här krävs samråd med markägaren.

I Allergitutredningen (SOU 1989:76) anges ett skyddsavstånd från hästhållning till bebyggelse på 200-500 m.

MÅL FÖR RIDVERKSAMHETEN

- Fortsatt ridverksamhet i organiserad och ordnad form i Segeltorp, Gladö, Sundby och Ågesta.
- Se positivt på begränsad ridverksamhet i anslutning till och som en del av befintliga jordbruksföretag och gårdar.
- Verka för att lösa problem som uppstår genom ridning inom intensivt utnyttjade friluftsområden.

Ridstigar

Där det finns konflikter och för att förhindra konflikter, bör ridandet kanaliseras till vissa bestämda ridstigar. Positiva kontakter för överenskommelser mellan markägare och ryttare bör uppmuntras. På många ställen finns redan sådana överenskommelser. När naturvårdsområden/naturreservat upprättas, bör ridning i terrängen regleras i skötselplanerna och särskilda ridstigar avsättas.

Glömsta

I Glömstaområdet finns en hel del hästar. Det är privata hästägare som håller en till fem hästar i någon mindre stallbyggnad med tillhörande rasthagar och betesmarker. Många av hästarna går ute året om och tas bara in i stallet när de behöver skötas om. Om hästarna har tillgång till vindskydd är detta fullt godtagbart ur djurskyddssynpunkt. Det finns två lite större stall i området, Enliden, som drivs av privata hästägare genom Huddinge Fältrittklubb och Lövsta gård, där hästägare hyr in sina hästar. Båda har ca 10 stallplatser. Tidigare fanns det fler hästar i området och de hölls ofta under sådana förhållanden som brukar betecknas med begreppet "garagehästar", dvs i mindre skjul med tillgång till bara en liten bit mark rasthage. Nu har dessa hästar försvunnit och de ställen där man nu håller hästar har tillgång till tillräcklig markareal och är lämpliga för hästhållning.

Tidigare har det framförts en del diskussioner om behovet att samla hästhållningen och ridverksamheten i Glömsta på en plats och bygga en ny anläggning för detta. Med dagens situation, när hästhållningen sker under mer godtagbara former, är behovet inte längre så akut. Men eftersom intresset för att hålla häst är så stort bland kommunens innevånare, bör kommunen verka för att det finns möjlighet att hålla häst och utöva ridsport under ordnade förhållanden även i Glömsta.

Juringe gård

Hästhållningen på Juringe gård bedrivs nu i ett gammalt stall som inte utgör någon bra miljö för hästarna. På grund av den utbyggnad av villabebyggelsen som skett under årens lopp, har nu stallet också hamnat mitt i ett villaområde. Det medför att vissa konflikter uppstår mellan hästhållare och boende i området. Hästhållare och andra som tycker om hästar och bor i området tycker däremot att det är mycket trevligt att ha hästarna på så nära håll.

Under en längre tid har diskussioner förts om lokalisering av en ny ridanläggning för Juringe Ridsällskap. Mycket pekar på att en ny anläggning kan byggas i närheten och som fyller de krav som ställs.

Gladö Ridstall

Gladö Ridstall är en anläggning som i stort sett fungerar bra. Gladö Ridsällskap bör uppmuntras att driva verksamheten även i fortsättningen.

Sundby Ridskola

Sundby Ridskola fyller sin funktion på ett utmärkt sätt på friluftsområdet Sundby Gård, som är ämnat för sport och rekreationsaktiviteter. Djurhållningen behövs för att hålla markerna öppna. Anläggningen sköts mycket föredömligt med stor kunskap om hästar och hästhållning. Det är viktigt att verksamheten uppmuntras och att förhållandena inte försvåras så att den kan drivas vidare även i fortsättningen. Av djurskyddsskäl måste vissa ombyggnader göras i stallet relativt omgående.

Ågesta Ridskola

Ågesta Ridskola är en stor anläggning och fyller många människors behov av fritidsaktivitet och möjligheter till ridsport. Hästhållningen är också den ekonomiska förutsättningen för att Ågesta gårds marker skall kunna hållas öppna. Det är viktigt att verksamheten uppmuntras och förhållandena inte försvåras för vidare drift.

3.2 SKOGSBRUK

3.2.1 REKOMMENDATIONER FÖR SKOGSMARK

Lagstiftning (se bilaga 5.2)

Skogsvårdslagen, (SVL), gäller för all skogsmark utanför detaljplanelagt område. Lagen har ändrats under 1993 och den nya lagen gäller från 1994-01-01. SVL:s

§ 1 (portalparagrafen) lyder; "Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning, samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen". Detta innebär att lagstiftaren jämställer virkesproduktionen och biologisk mångfald i skogsbruket, vilket är en betydande skärpning avseende naturvården, jämfört med tidigare lag. Lagen innehåller som tidigare krav på återväxt (§5), minimiålder på skog för slutavverkning (§10), maximal slutavverkningsyta/år för större skogsägare över 1000 ha (§11), skyldighet att anmäla slutavverkning och dikning till skogsvårdsstyrelsen (§14), skydd för ädellövskog (§22 - 27), hänsyn till naturvård, kulturmiljövård mm (§30 - §31).

Däremot har flera detaljregleringar avseende skogsskötseln tagits bort, ex vis röjnings- och gallringsplikten i den tidigare lagen. Avsikten är att skogsägaren fritt skall kunna välja skötsel för sin skog, så länge avverkningen är ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främjar skogens utveckling (se §10).

Naturresurslagen, NRL, ger grunderna för hushållning med mark- och vattenresurser och den natur- och kulturmiljö som formas av människan. Grundprincipen är att mark- och vattenområden skall användas till det eller de ändamål marken är mest lämpad för.

Praktiskt innebär reglerna att exempelvis bebyggelse, anläggningar och andra exploateringsföretag skall lokaliseras så att skogsbrukets intressen skadas så lite som möjligt. Samtidigt kan de olika bevarandebestämmelserna medföra hänsynskrav och restriktioner för skogsbruket.

Plan- och bygglagen, PBL, innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten samt byggande. PBL är knuten till NRL och skall uppfylla NRL:s krav om hushållning.

Enligt PBL skall varje kommun ha en översiktsplan som behandlar framtida mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling för kommunens hela yta.

Naturvårdslagen, NVL, omfattar dels generella bestämmelser till skydd för natur och miljö, dels bestämmelser avseende vissa avgränsade områden. Områden som har stora natur- och/eller kulturvärden eller är av väsentlig bety-

delse för allmänhetens friluftsliv och som behöver "särskilt skyddas eller vårdas", kan förklaras som **naturreservat**. Beslut om att bilda naturreservat fattas normalt av länsstyrelsen, men även kommunen har rätt att fatta sådana beslut, då reservatbildningen kan vara ett utpräglat kommunalt intresse. Är planerade åtgärder inom det aktuella markområdet inte så omfattande att "pågående markanvändning avsevärt försvåras", kan området avsättas som **naturvårdsområde**. I Huddinge kommun har beslut tagits om bildande av naturvårdsområde för Gömmarområdet och Orlångenområdet.

Inom särskilt angivna områden, sk **samrådsområden**, kan länsstyrelsen med stöd av 20§ NVL föreskriva att samråd skall ske med länsstyrelsen, exempelvis vid slutavverkning.

Här kan påpekas att åtskilliga av de nypåträffade stenåldersboplatserna, framförallt i kommunens södra del, ligger i skogsmark och är känsliga för vissa skogsbruksåtgärder. Enligt överenskommelse med skogsvårdsstyrelsen skickas samtliga avverkningsanmälningar för dessa delar till länsstyrelsen så att det ges möjlighet att vidta åtgärder för att undvika skador.

MÅL FÖR SKOGSDRIFTEN

Skötseln av tätortsnära skog tjänar i princip tre syften:

- Tillgodose behovet av promenad- och strövvänlig skog.
- Bevara, men också söka utveckla den biologiska mångfalden i skogsekosystemen.
- Förvalta skogstillgångarna så att en hög varaktig tillväxt bibehålles, som kan ge en rimlig ekonomisk avkastning.

En syntes i praktisk drift av dessa mål, ger ett **mångbruk** av skogsmarken.

Skogsbrukssätt

Skogsbruket bör bedrivas med väl beprövade metoder,, där det enskilda skogsbeståndet utgör grundenhet. Detta innebär i princip att varje skogsbestånd drivs upp från kalmark via röjningar och gallringar till mogen skog med grova dimensioner. Genom intervjuundersökningar vet man att den ideala friluftsskogen är just en välskött, genomgallrad äldre blandskog. För att uppnå en hög arealandel sådan skog, bör skogsskötseln inriktas på förlängda omloppstider (+50%) samt relativt ofta återkommande röjningar och gallringar, där trädslagsblandningen medvetet styrs mot en högre tall och lövandel än i ett rent ekonomiskt skogsbruk. Stor försiktighet bör iakttas när det gäller sk alternativa avverkningsformer, ex vis luckhuggning, kanthuggning, blädning och beståndsföryngring. Dessa metoder går ut på att skogsmarken inte i något skede behöver vara kal och att föryngringen sker på naturlig väg. På de flesta markerna är dock risken stor att självsådden uteblir, med glesa, lågproduktiva skogar som följd. Man måste även räkna med högre avverkningskostnader och högre frekvens mekaniska skador i närstående bestånd. Högst 10-20% av

skogsmarkarealen inom kommunen kan vara lämplig för alternativa driftformer.

En del av skogsmarken bör helt undantas från skogsbruk. Dit hör sk impediment, dvs mark med mycket låg virkesproduktion (under 1 m³ SK/HA/ÅR) och sumpskogar, branter, mossar, extremt gamla bestånd, strandskog, alkärr m fl hänsynskrävande biotoper. När det gäller att hitta och identifiera dessa områden bör kommunens ekolog eller annan biologisk kompetens kopplas in. Inom miljökontoret pågår en inventering av sådana områden som bör undantas från skogsbruk. För skogsmark i enskild ägo finns idag ingen möjlighet för kommunen att hindra avverkning i känsliga områden. I en del kommuner har man prövat en modell som ger markägaren ekonomisk ersättning om han avstår från avverkning en viss tid. Kommunens ekolog skall bedöma alla avverkningar ur naturvårdssynpunkt. På kommunens egen mark skall även övriga skogliga åtgärder granskas.

Mekaniseringsgrad vid avverkning

Den tekniska utvecklingen inom skogsbruket har accelererat under senare år. Alla moment inom "avverkning och transport" kan idag klaras helmekaniserat; Fällning, kvistning, kapning och transport av virket till bilväg. Detta sker till låga kostnader i både slutavverkning och gallring, med bibehållen naturvårdshänsyn. Inom många tätortsnära områden arbetas det ändå ofta med motor-manuella metoder av följande skäl:

- 1) Man klarar ett småskaligare och flexiblare skogsbruk.
- 2) Yrkeskunniga skogsarbetare sköter skogsvården: plantering, röjning, naturvårdsarbeten.

Framförallt skötseln av skog i direkt anslutning till bebyggelse, har visat sig vara svår att helmekanisera pga de boendes höga anspråk på sitt närområde.

Skogsföryngring

Även i framtiden kommer huvuddelen av tätortsnära skogar att föryngras genom slutavverkning. Erfarenheten visar att människor accepterar hyggen i storleksordningen 1-3 Ha. Detta storleksintervall passar också den terräng som finns på Södertörn. En placering av hygget med naturliga, redan givna gränser är viktig. I många fall är det nödvändigt att lämna breda kantzoner eller befintliga skogsbryn utmed odlad mark, om ett befintligt "landskap" skall bevaras. Efter avverkning kan bryn anläggas genom plantering av lämpliga arter.

Likaså är det viktigt att lämna en skärm av tall och/eller lövträd över hygget, dels för att kunna utnyttja viss självsådd och dels för att äldre träd får växa in i det kommande ungskogsbeståndet. Ovanliga arter, t ex bärande träd och buskar eller ädla lövträd skall också lämnas; rönn, oxel, fläder, olvon, try, en, alm, lind lönn m fl arter. Små våtmarker inom hygget lämnas orörda, likaså torra träd och

boträd för fåglar. Vindfällan, sk lågor, lämnas för att tillgodose behovet av död ved för ekosystemets lägre nivåer. Vid omfattande stormfällning måste dock vindfällena tas omhand ur skadedjurssynpunkt.

Plantering av ny skog

Nyplantering bör ske så fort som möjligt efter slutavverkning. Markberedning med maskin bör undvikas så långt det är möjligt. På lämplig mark kan lättare maskinell harvning eller fläckmarkberedning accepteras. Kemisk behandling av plantor mot snytbagge bör ej ske. Istället kan mekaniska skydd av typen krage eller strumpa användas. Tall och gran är normalt de trädslag som planteras, lövinblandning får man i regel genom självföryngring. Blandskog är generellt att föredra vid anläggandet av ny skog, olika ståndorter (boniteter) planteras med olika trädslag. På fuktig mark är det viktigt att ta vara på spontan björk-, al- eller aspföryngring och låta denna gå upp som en skärm över ev granplantering, för dräneringens skull. Vissa områden bör ej skogsplanteras (mindre inägor, mark kring torpgrunder, mark kring gamla lövträd mm). Anläggning av ädellövskog bör prövas på lämplig mark.

Röjning

Med röjning avser man inom skogsbruket en reducering av stamantalet i ungskog. Syftet är att lägga tillväxten på ett bestämt antal produktionsstammar. Normalt utfaller inget gagnvirke vid röjning. Man reglerar också trädslagsfördelningen, genom att gynna för marken lämpliga trädslag. Ofta har man i utgångsläget ett mycket högt antal lövstammar (sk sly) som hämmar plantskogen. Det kan därför vara aktuellt med 2-3 röjningar innan en stabil trädslagsfördelning har uppnåtts. Numera röjer man svagt (dvs man lämnar högre stamantal) för att uppnå en kvistrensning i beståndet som ger bättre virkeskvalitet i framtiden. Det är också viktigt att gynna för området ovanliga trädslag och buskar. Speciell hänsyn skall tas till bärande arter, t ex en, fläder, rönn, olvon, try, oxel, nypon, hagtorn, slån mm. Vissa för viltet viktiga refugier bör undantas helt från röjning, t ex snår i anslutning till våtmark, vissa skogsbryn samt impediment.

Det kan ibland vara motiverat att ta hand om röjavgiften för flisning när man arbetar inom välbesökta friluftsområden. Stigar och gångstråk skall alltid hållas öppna.

Gallring

Gallring är en utglesning av yngre och medelålders tät skog, där gagnvirke utfaller. Gallringens främsta syfte är att gynna dimensionsutvecklingen och tillväxten hos kvarstående stammar så att risken för självgallring, snöbrott och stormfällning minskar. Andra syften är att reglera trädslagsfördelningen, ta bort träd med dålig virkeskvalitet, ta bort träd med vissa svampangrepp (som rotröta eller törskatesvamp) och andra skadade träd. Dessutom ökar skogens

motståndskraft mot luftburna föroreningar (sk förurning), genom en större grönkrona och ett tillväxande rotsystem hos träden efter gallring.

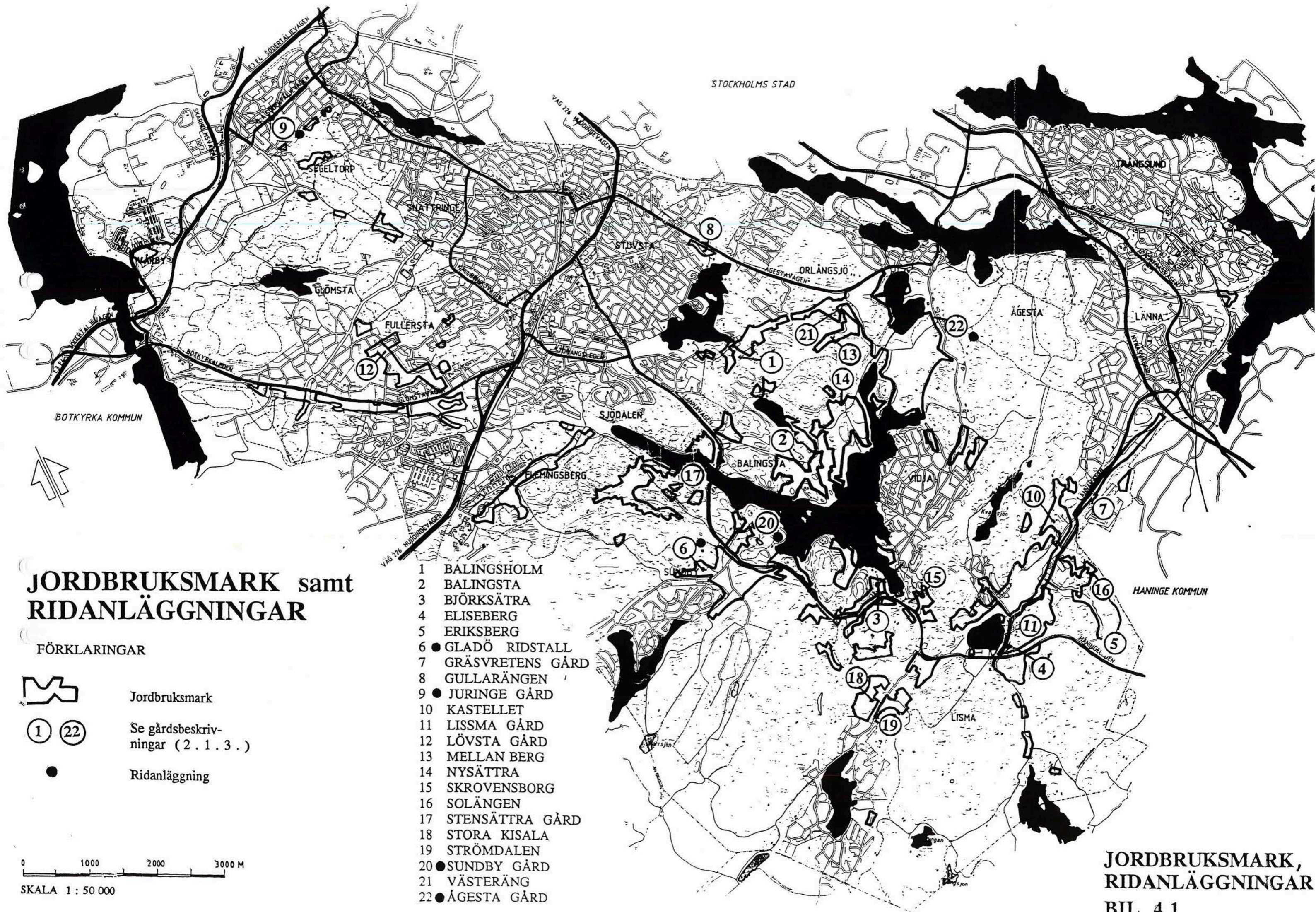
Gallring ger också markägaren inkomster från virkesförsäljning, vilket ger en jämnare ekonomi sett över skogbeståndets omloppstid.

Eftersom gallring innebär ett ökat ljusinsläpp i skogsbeståndet samtidigt som näring frigörs, stimuleras markvegetationen (gräs, örter och bärris). Detta är en fördel i tätortsnära och välbesökta områden, där man vill undvika alltför tät och mörk skog. Första gallring utförs normalt vid ca 25-30 års beståndsålder, sedan gallrar man med ca 15-20 års intervall beroende på markens produktionsförmåga. Det är viktigt att inte göra för stora virkesuttag så att tillväxten i beståndet sätts ner. Inriktningen skall vara virkesrika skogar med hög andel kvalitetsstammar. För att klara målsättningen med förlängda omloppstider och stor arealandel äldre skog, blir det aktuellt att gallra i äldre skog. Detta bör ske med stor försiktighet och undvikas helt i rena granbestånd över 80 år. Alla gallringsingrepp bör ske med skonsam teknik (lätta maskiner) eller motormanuellt. Speciellt på mark med dålig bärighet är valet av maskiner helt avgörande för beståndets framtid. Djupa spår och avrivna rötter blir inkörsport för rotröta och kan göra beståndet stormkänsligt.

Gallring bör utföras så att trädslagsfördelningen efter åtgärd, svarar emot olika ståndortsfaktorer inom beståndet. Exempelvis bör björk och al gynnas inom sankta områden, tall gynnas på torra marker och blandskog (gran, tall + lövträd) eftersträvas på friska marker med rörligt grundvatten. För att klara normal naturvårdshänsyn skall torra träd, vindfällen, ovanliga arter (t ex ädelträ), boträd, hålträd, täta snår för viltet, alkärr och andra viktiga biotoper lämnas utan åtgärd vid gallring. Befintlig underväxt i beståndet skall sparas, så att en skiktning bibehålles och en ev beståndsföryngring underlättas.

Inom tätortsnära områden är det mycket viktigt att vandringsleder och stigar inte körs sönder och hålls fria från avverkningsris. Om man gallrar skogen i direkt anslutning till ett bostadsområde, kan det vara motiverat att samla ihop riset för flisning.

STOCKHOLMS STAD

JORDBRUKSMARK samt RIDANLÄGGNINGAR

FÖRKLARINGAR

Jordbruksmark

Se gårdsbeskrivningar (2.1.3.)

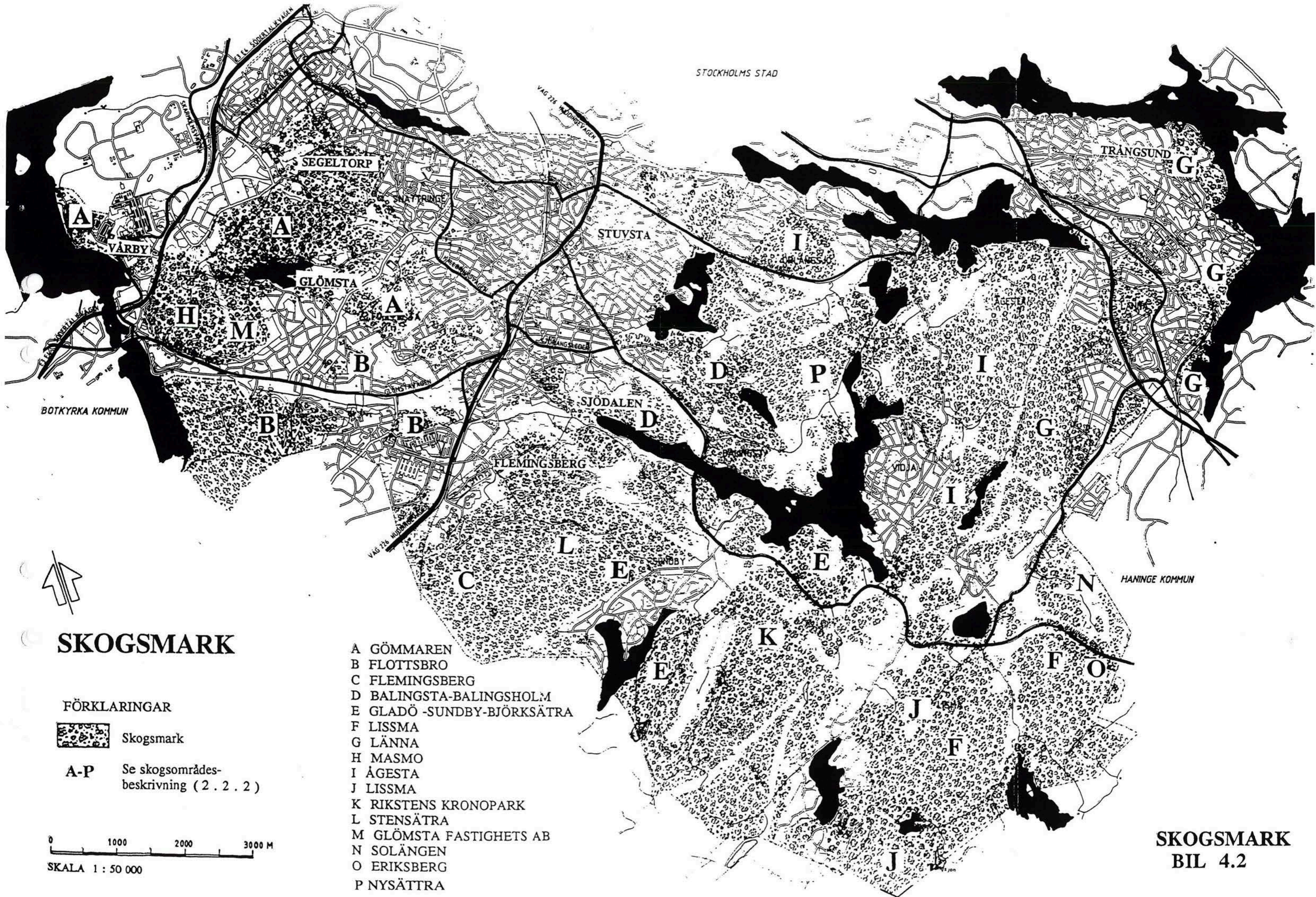
Ridanläggning

SKALA 1 : 50 000

- 1 BALINGSHOLM
- 2 BALINGSTA
- 3 BJÖRSÄTRA
- 4 ELISEBERG
- 5 ERIKSBERG
- 6 ● GLADÖ RIDSTALL
- 7 GRÄSVRETENS GÅRD
- 8 GULLARÄNGEN
- 9 ● JURINGE GÅRD
- 10 KASTELLET
- 11 LISSMA GÅRD
- 12 LÖVSTA GÅRD
- 13 MELLAN BERG
- 14 NYSÄTTRA
- 15 SKROVENSBERG
- 16 SOLÄNGEN
- 17 STENSÄTTRA GÅRD
- 18 STORA KISALA
- 19 STRÖMDALEN
- 20 ● SUNDBY GÅRD
- 21 VÄSTERÄNG
- 22 ● ÅGESTA GÅRD

JORDBRUKSMARK,
RIDANLÄGGNINGAR
BIL 4.1

STOCKHOLMS STAD

BOTKYRKA KOMMUN

HANINGE KOMMUN

SKOGSMARK

FÖRKLARINGAR

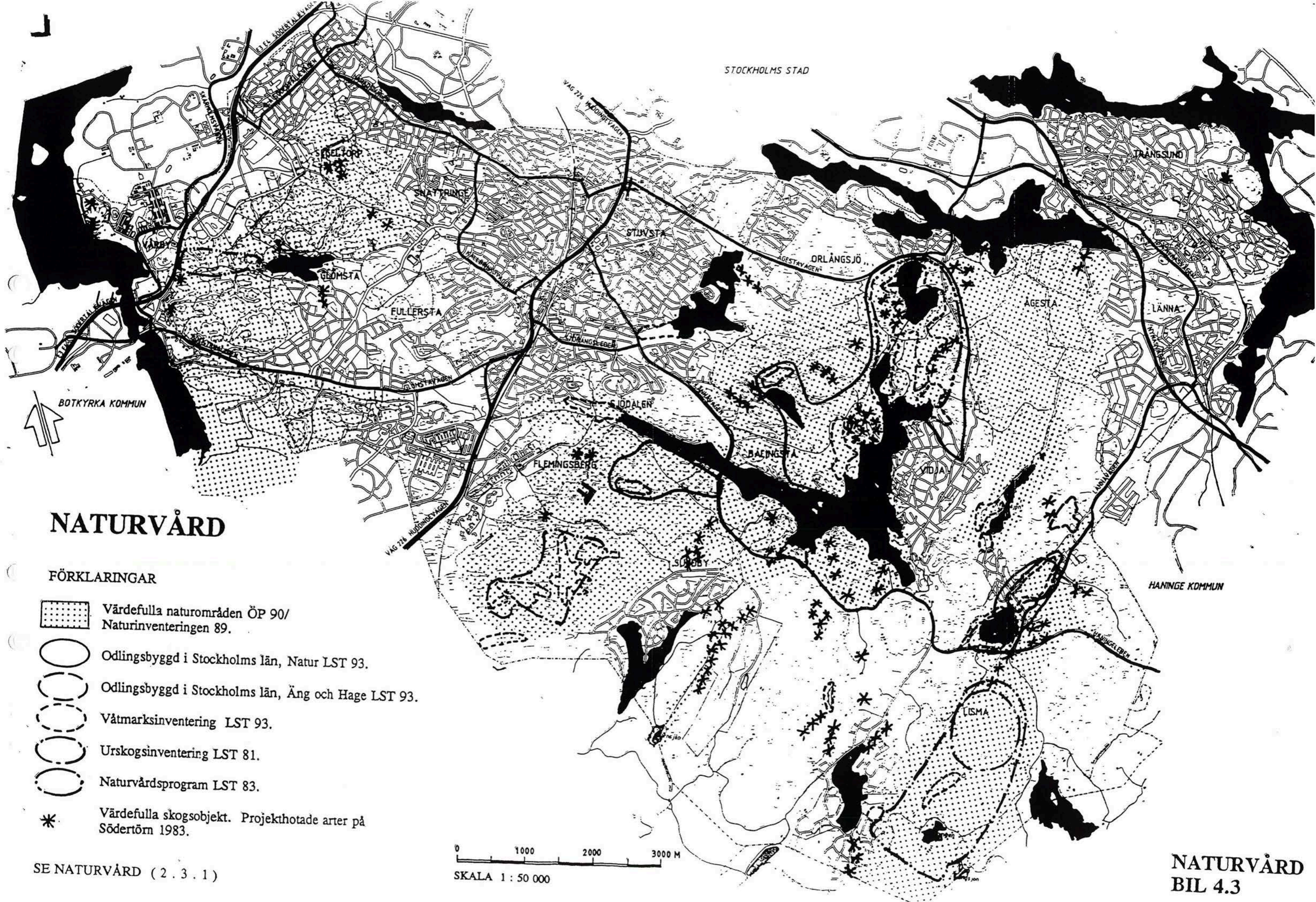
 Skogsmark

A-P Se skogsområdesbeskrivning (2.2.2)

SKALA 1 : 50 000

- A GÖMMAREN
- B FLOTTSBRO
- C FLEMINGSBERG
- D BALINGSTA-BALINGSHOLM
- E GLADÖ - SUNDBY-BJÖRSÄTRA
- F LISSMA
- G LÄNNA
- H MASMO
- I ÄGESTA
- J LISSMA
- K RIKSTENS KRONOPARK
- L STENSÄTRA
- M GLÖMSTA FASTIGHETS AB
- N SOLÄNGEN
- O ERIKSBERG
- P NYSÄTTRA

STOCKHOLMS STAD

TRÄNGSUND

ORLÅNGSJÖ

ÅGESTA

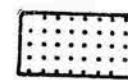
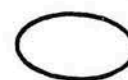

LÄNNA

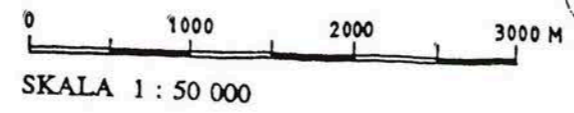
BOTKYRKA KOMMUN

HANINGE KOMMUN

NATURVÅRD

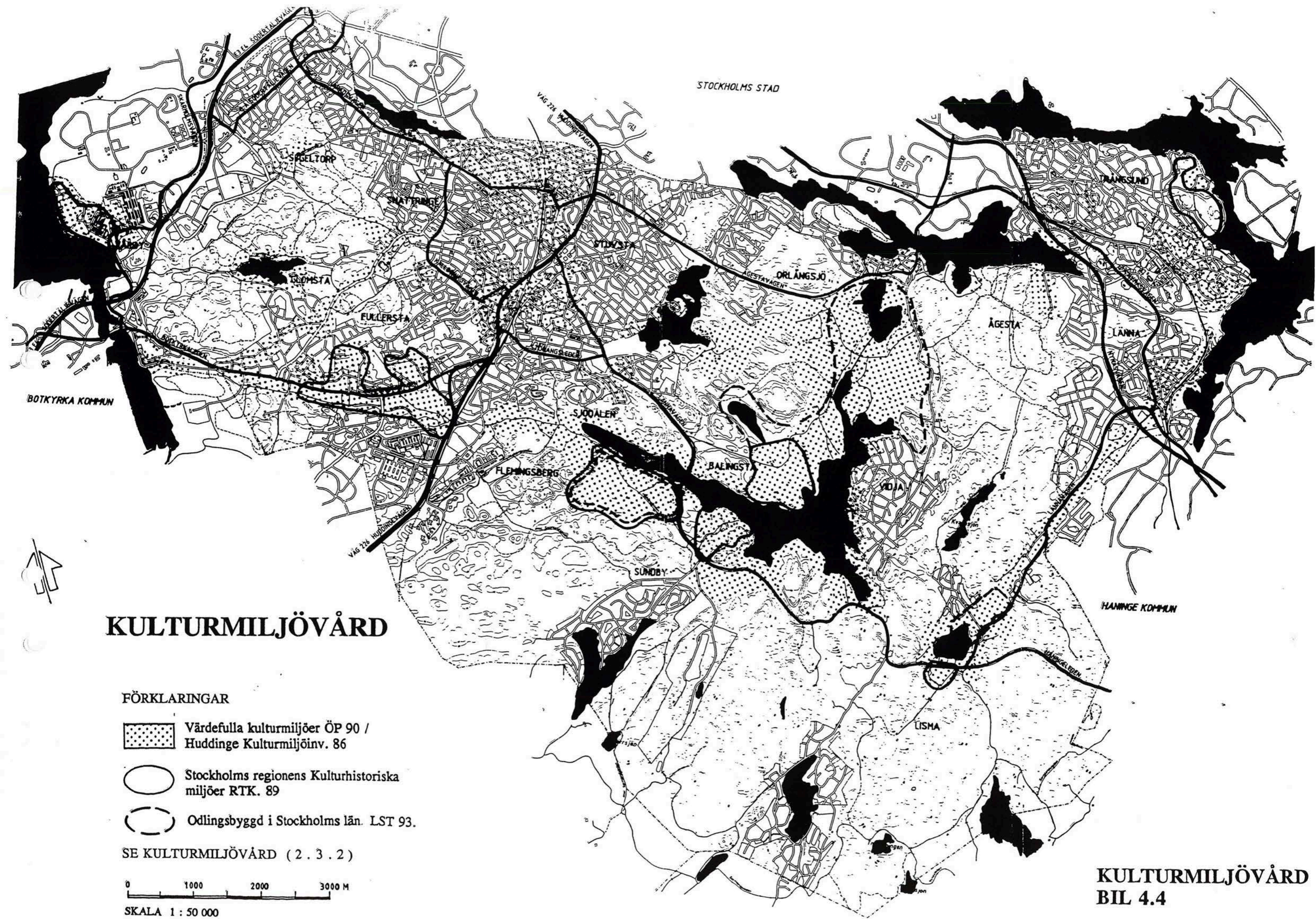
FÖRKLARINGAR

- Värdefulla naturområden ÖP 90/
Naturinventeringen 89.
- Odlingsbyggd i Stockholms län, Natur LST 93.
- Odlingsbyggd i Stockholms län, Äng och Hage LST 93.
- Våtmarksinventering LST 93.
- Urskogsinventering LST 81.
- Naturvårdsprogram LST 83.
- Värdefulla skogsobjekt. Projekthotade arter på
Södertörn 1983.

SE NATURVÅRD (2 . 3 . 1)

NATURVÅRD
BIL 4.3

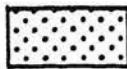

STOCKHOLMS STAD

BOTKYRKA KOMMUN

HANINGE KOMMUN

KULTURMILJÖVÅRD

FÖRKLARINGAR

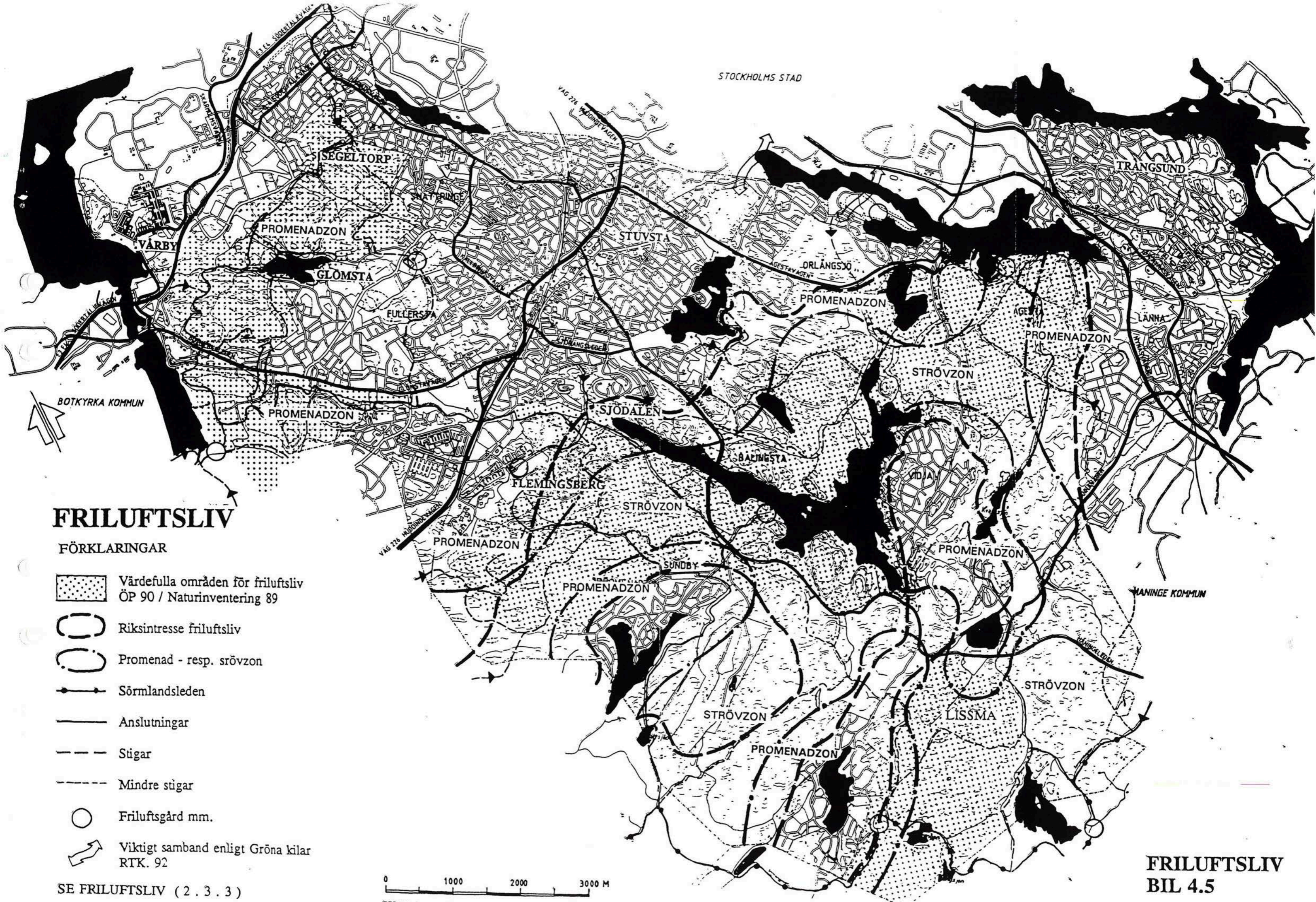
- Värdefulla kulturmiljöer ÖP 90 / Huddinge Kulturmiljöinv. 86
- Stockholms regionens Kulturhistoriska miljöer RTK. 89
- Odlingsbyggd i Stockholms län. LST 93.

SE KULTURMILJÖVÅRD (2 . 3 . 2)

0 1000 2000 3000 M

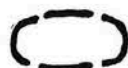

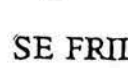
SKALA 1 : 50 000

KULTURMILJÖVÅRD
BIL 4.4

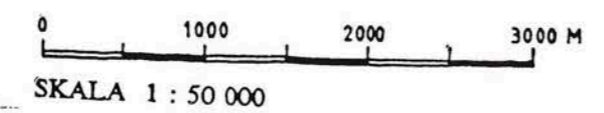

FRILUFTSLIV

FÖRKLARINGAR

- Värdefulla områden för friluftsliv
ÖP 90 / Naturinventering 89
- Riksställe friluftsliv
- Promenad - resp. strövzon
- Sörmlandsleden
- Anslutningar
- Stigar
- Mindre stigar
- Friluftsgård mm.
- Viktigt samband enligt Gröna kilar
RTK. 92

SE FRILUFTSLIV (2 . 3 . 3)

**FRILUFTSLIV
BIL 4.5**

Lag (1979:425) om skötsel av jordbruksmark

Inledande bestämmelser

1 § Med jordbruksmark avses i denna lag sådan åkermark och betesmark som ingår i fastighet, som är taxerad som lantbruksenhet. Lag 1990:1392.

2 § Lagen är inte tillämplig på jordbruksmark

1. som ingår i fastighet, som har bildats för annat ändamål än jordbruk och som därefter inte har taxerats.

2. som enligt detaljplan eller områdesbestämmelser är avsedd för annat ändamål än jordbruk. Lag 1987:138.

Jfr betr. p. 2 PBL 17:3 och 4.

Brukning m.m.

3 § Upphävd g. Lag 1990:617.

4 § Jordbruksmark får tas ur jordbruksproduktion tidigast åtta månader efter det att anmälan om åtgärden har gjorts till länsstyrelsen, om inte länsstyrelsen medger något annat. Anmälan behövs dock inte när åtgärden är av ringa betydelse för jordbruket på brukningsenheten eller när marken tas i anspråk för företag vars tillåtlighet prövats i särskild ordning. Lag 1991:643.

Se F 1979:426 3 § efter denna lag.

5 § På jordbruksmark som är lämplig för jordbruksproduktion får täkt av matjord för annat ändamål än markinnehavarens hushåll inte ske utan tillstånd. Frågor om tillstånd prövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillstånd får förenas med villkor. Lag 1990:617.

Se F 1979:426 1 § efter denna lag.

6 § Upphävd g. Lag 1990:617.

6 a § Vid skötsel av jordbruksmark och vid annan markanvändning i jordbruket skall hänsyn tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas enligt första stycket, såsom i fråga om skyddet av odlings- och kulturlandskapet samt växt- och djurlivet. Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Lag 1988:637.

Se F 1979:426 5 § efter denna lag.

6 b § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter som skäligen kan fordras från miljöskyddssynpunkt i fråga om

1. begränsningar av antalet djur i ett jordbruk,
2. försiktighetsmått för gödselhanteringen, samt
3. växtodlingen.

Föreskrifter enligt första stycket innebär inte ändring i tidigare meddelade tillståndsbeslut enligt miljöskyddslagen (1969:387). (Införd g. Lag 1988:637.)

Se F 1979:426 6 § ff efter denna lag.

Tillsyn

7 § Tillsyn över efterlevnaden av denna lag utövas av länsstyrelsen. Lag 1990:1493.

8 § Ägare eller brukare av jordbruksmark är skyldig att på begäran tillhandahålla länsstyrelsen de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen enligt denna lag. Den som inte efterkommer sådan begäran kan av länsstyrelsen föreläggas vid vite att fullgöra sin skyldighet. Lag 1990:1493.

9 § Upphävd g. Lag 1990:617.

9 a § Länsstyrelsen får meddela föreläggande eller förbud som behövs för att villkor som avses i 5 § andra stycket eller föreskrifter som meddelats med stöd av 6 a § och 6 b § skall efterlevas.

Föreläggande eller förbud får meddelas först sedan det har visat sig att länsstyrelsens råd och anvisningar inte har följts. I brådskande fall eller när det annars finns särskilda skäl, får dock föreläggande eller förbud meddelas omedelbart.

I beslut om föreläggande eller förbud får länsstyrelsen sätta ut vite.

Länsstyrelsen får förordna att dess beslut skall gälla omedelbart. Lag 1990:1493.

10 och 11 §§ samt rubriken närmast före 10 § upphävda g. Lag 1990:617.

Ansvar m.m.

12 § Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1. tar jordbruksmark ur produktion i strid mot 4 § första stycket,

2. utfört täkt i strid mot 5 § första stycket,

3. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 6 b §, eller

4. underlåter att följa ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats med stöd av 9 a §.

Utbyte av brott som avses i första stycket 2 skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt första stycket för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Lag 1991:643.

13 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos statens jordbruksverk.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall enligt lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos kammarrätten. Lag 1990:1493, ändr. g. Lag 1991:393.

1. Denna lag träder i kraft d. 1 juli 1979, då jordhävdslagen (1969:698) skall upphöra att gälla.
2. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

3. Har jordbruket på jordbruksmark, som är lämplig för jordbruksproduktion, lagts ned före nya lagens ikraftträdande, får lantbruksnämnden förelägga ägaren att åter ta marken i bruk, om det finns särskilda skäl till det och marken inte används för annat godtagbart ändamål. Har förklaring som avses i 7 § jordhävdslagen meddelats, får sådant föreläggande inte meddelas beträffande marken.

När lantbruksnämnden meddelar föreläggande, skall nämnden ange de åtgärder som behövs för ändamålet. Nämnden kan sätta ut vite. Bestämmelserna i 10 och 11 §§ samt 5 övergångsbestämmelserna gäller i tillämpliga delar i fråga om föreläggande som nu har sagts.

4. Förelägganden om återställande av hävd som har meddelats enligt 3 § jordhävdslagen skall anses meddelade med stöd av 9 § nya lagen.

5. Bestämmelsen i 11 § andra stycket om tillämpning av 4 kap. 3 § expropriationslagen (1972:719) gäller inte i fråga om värdeökning som har ägt rum före utgången av juni 1971.

Förordning (1979:426) om skötsel av jordbruksmark

(Omtryckt i SFS 1991:1295.)

1 § Frågor om tillstånd enligt 5 § första stycket lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark prövas av länsstyrelsen i det län där egendomen helt eller delvis är belägen.

Avser en ansökan om tillstånd egendom inom flera län skall den länsstyrelse hos vilken ansökan gjorts pröva frågan om tillstånd efter samråd med länsstyrelserna i de övriga länen. F 1991:1295.

2 § Upphävd g. F 1991:1295.

3 § Statens naturvårdsverk får meddela närmare föreskrifter om innehållet i en anmälan enligt 4 § första stycket lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark om att ta jordbruksmark ur produktion. F 1990:624.

4 § Upphävd g. F 1990:624.

5 § Föreskrifter som avses i 6 a § lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av jordbruksmark och vid annan markanvändning i jordbruket meddelas av statens jordbruksverk efter samråd med naturvårdsverket samt riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. F 1991:1295.

6 § Jordbruksverket får meddela sådana föreskrifter om begränsning av antalet djur i ett jordbruk som avses i 6 b § första stycket 1 lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark för jordbruksföretag med fler än tio djurenheter.

Jordbruksverket skall samråda med naturvårdsverket innan föreskrifterna meddelas. F 1991:1295.

7 § Stallgödsel och andra organiska gödselmedel får inte spridas

1. under tiden d. 1 dec. – d. 28 febr. annat än om nedbrukning sker samma dag, samt
2. under tiden d. 1 aug. – d. 30 nov. annat än i växande gröda eller före höstsädd.

Första stycket 2 gäller enbart Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Gotlands län, kustområdena i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Göteborgs och Bohus län samt Öland.

Vilka områden som är att anse som kustområden enligt andra stycket anges i föreskrifter av jordbruksverket. Far 1988:640 och 1991:1295.

F 1988:640 innehåller tillika:

Är ett jordbruksföretag i drift d. 1 juli 1988 gäller inte 7 § första stycket 2 och 8 § för då befintlig djurhållning förrän d. 1 jan. 1995.

8 § Inom de områden som anges i 7 § andra stycket skall jordbruksföretag med fler än tio djurenheter ha utrymme för lagring av stallgödsel som motsvarar en gödselproduktion under

1. åtta månader vid djurhållning som omfattar nötkreatur, hästar, får eller getter, samt
2. tio månader vid annan djurhållning.

I övriga delar av landet gäller första stycket 1 och 2 enbart jordbruksföretag med mer än 100 djurenheter. (Införd g. F 1988:640; se vid 7 §.)

9 § Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge undantag från 7 och 8 §§. F 1991:1295.

10 § Begreppet djurenhet i 6 och 8 §§ har samma betydelse som i miljöskyddsförordningen (1989:364). F 1989:369.

11 § Jordbruksföretag med mer än 5 ha åkermark skall ha viss del av marken höst- eller vinterbevuxen enligt följande.

Län	1992/93	1993/94	1994/95
Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län	40%	50%	60%
Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län	40%	45%	50%

Jordbruksverket får meddela närmare föreskrifter om odlingen.

Länsstyrelsen får medge undantag från första stycket om det finns särskilda skäl. F 1991:1295.

SJVFS 1991:97

Saknr S 47

Utkom från trycket
den 5 december 1991

**Statens jordbruksverks föreskrifter
om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens
intressen vid skötsel av jordbruksmark och vid annan
markanvändning i jordbruket;**

beslutade den 14 november 1991

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 5 § förordningen
(1979:426) om skötsel av jordbruksmark, följande.

Inledning och begränsningar

1 § Denna författning innehåller bestämmelser som anger att vissa
objekt på jordbruksmark eller i anslutning till sådan mark inte får tas
bort eller skadas m m. Därutöver finns bestämmelser om åtgärder
som inte får vidtagas eller som skall vidtagas på visst sätt.

Vad som sägs i 2 - 12 §§ gäller dock inte om en annars otillåten
åtgärd är nödvändig för att pågående markanvändning i jordbruket
inte avsevärt skall försvåras.

Borttagande av brukningshinder

2 § Åkerholmar, odlingsrösen och stenmurar får inte skadas eller tas
bort.

3 § Brukningsvägar som har kulturhistoriskt värde eller som har
stort värde för odlingslandskapets flora och fauna får inte skadas
eller tas bort.

4 § Alléer och anlagda ridåer av träd och buskar som har kultur-
historiskt värde eller som har stort värde för odlingslandskapets flora
och fauna får inte skadas eller tas bort.

Enstaka äldre träd eller mindre grupper av äldre träd på åkermark
får inte skadas eller tas bort.

Åtgärder som sägs i första och andra stycket är dock tillåtna om
de utgör en naturlig del i vården och underhållet av den berörda
växtligheten.

5 § Våtmarker och ytvattensamlingar får inte fyllas igen eller på
annat sätt skadas eller tas bort.

Röjning av vegetation

6 § Vid röjning av vegetation på åkerholmar och i skogsbyn får
inte samtliga exemplar av äldre träd, bärande träd eller bärande buskar
tas bort.

Dikesrensning

7 § Rensning av diken får inte utföras under årstid då åtgärden kan
medföra stor skada på flora och fauna.

Placering av massor och avfall mm

8 § Sprängsten samt andra massor och avfall från stenröjning eller jordbruksproduktion får inte placeras på stenmurar eller odlingsrösen. Sådant material får inte heller placeras på åkerholmar, längs dikeskanter, i skogsbyn eller på betesmarker om områdets värde från naturvårds- eller kulturmiljösynpunkt därigenom skadas.

Massor från dikesrensning eller överskott av schaktmassor som uppkommer då vattenmagasin anläggs får inte placeras så att områdets värde från naturvårds- eller kulturmiljösynpunkt skadas.

Gödsling

9 § Handelsgödsel, stallgödsel samt slam eller annat organiskt avfall får inte spridas så att det hamnar utanför åkern.

10 § Gödsling får inte ske på ängs- eller betesmark om markens flora och fauna är av sådan beskaffenhet att det är sannolikt att marken inte tidigare har gödslats.

Bevattning

11 § Uttag av vatten får inte ske på sådan plats, på sådant sätt eller i sådan omfattning att områdets flora och fauna skadas.

Vid tömning av vattenmagasin skall alltid tillräcklig restvolym lämnas kvar för att flora och fauna skall kunna överleva.

Nyodling

12 § Omvandling av ängs- eller betesmark till åkermark får inte ske om markens flora och fauna är av sådan beskaffenhet att det är sannolikt att marken inte tidigare har gödslats.

Särskilda skäl

13 § Om särskilda skäl föreligger får jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i denna författning.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 1992, då lantbruksstyrelsens kungörelse (LSFS 1984:37) med föreskrifter och allmänna råd om hänsyn till naturvårdens intressen i jordbruket skall upphöra att gälla.

SVANTE ENGLUND

Gunnar Rosqvist
(Miljöenheten)

Svensk författningssamling

SFS 1993:1

Utkom från tryck
den 16 juni 1993
Omtryck

Lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429);

utfärdad den 3 juni 1993.

Enligt riksdagens beslut föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429):

dels att 9, 13 och 21 b §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 21 b § skall utgå,

dels att nuvarande 7, 8 och 10–12 §§ skall betecknas 6–10 §§, nuvarande 14–19 a §§ skall betecknas 11–21 §§, nuvarande 20–21 a §§ skall betecknas 29–31 §§ och nuvarande 22–30 §§ skall betecknas 33–41 §§,

dels att 1, 2 och 5 §§, de nya 9–11, 13, 14, 16, 18, 19, 21, 30, 35–38 §§ och 40 § skall ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före nuvarande 12, 18, 20, 21, 22 och 27 §§ skall sättas närmast före nya 10, 15, 29, 30, 33 respektive 38 §§,

dels att del 1 lagen skall införas åtta nya paragrafer, 22–28 och 32 §§, samt närmast före 22 respektive 32 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Lagen kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna lag träder i kraft.

Allmänna bestämmelser

1 §. Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden beaktas.

Vid skötsel skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Lag (1993:553).

2 §. Med skogsmark avses i denna lag

1. mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål,

2. mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av uträkilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

Mark skall anses tillämplig för virkesproduktion, om den enligt vederfagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Med skogliga inspellement avses i denna lag mark som inte är tillämplig för virkesproduktion utan produktionsbärande åtgärder, men som blir skog eller har förutsättningar att bli skog. Lag (1993: 553).

3 § Denna lag hindrar inte att skogsmark (ns i anspråk för annat ändamål än virkesproduktion).

4 § Denna lag skall inte tillämpas i den mån den strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av naturvårdslagen (1964: 822) eller annan lag.

Anläggning av skog på skogsmark

5 § Ny skog skall anläggas på skogsmark

1. om markens virkesproducerande förmåga eller avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas till vara på ett godtagbart sätt,
 2. om marken ligger outnyttjad,
 3. om skogens tillstånd är uppenbart olämpligt tillstånd.
- Åtgärd enligt första stycket skall vidtas i fall som anges i 1 och 2 utan dröjsmål och i fall som anges i 3 inom skälig tid. Lag (1993: 553).

6 § Vid anläggning av ny skog skall de förnyingsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande tillhet och boskallenheter i övrigt. Föreskrifter om förnyingsamplod, markberedning, skid, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder i nämnda syfte meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1993: 553).

7 § Om det är påkallat från skogsvårdsmyndighet, får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som förbjuder eller ställer upp villkor för

1. användning av vlad sing av skogsodlingsmaterial av inhemskt eller utländskt ursprung vid anläggning av skog,
2. handel med sådant material.

Med skogsodlingsmaterial avses frön, planter, sticklingar och andra former av förökningsmaterial, avsedda för anläggning av skog. Lag (1993: 553).

8 § Skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog. Lag (1993: 553).

9 § Skogsvårdsstyrelsen får i auktoritetsfull medge undantag från 5 och 6. §. Lag (1993: 553).

Avverkning av skog på skogsmark

10 § Avverkning på skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att tillbestånd under en viss ålder inte får avverkas.

För att möjliggöra försöksverksamhet får Skogsvårdsstyrelsen i auktoritetsfull medge undantag från första stycket. Lag (1993: 553).

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i fråga om storrskogsmark, för att främja en jämn åldersfördelning av skogen föreskriva att högst en viss andel av en brukningsenhetens skogsmarkshall får avverkas under en viss period.

I fråga om övriga skogsmarkshall får föreskrifter enligt första stycket innebära att avverkning inte får äga stället utsträckning ut mer än hälften av brukningsenhetens produktiva skogsmarkshall kommer att bestå av kalmark och yngre skog. Lag (1993: 553).

12 § Som brukningsenhet skall räknas den skogsmark inom en kommun som tillhör samma ägare, om ej annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1993: 553).

13 § Skogsvårdsstyrelsen skall på begäran meddela beslut på förhållande huruvida viss avverkning är förenlig med föreskrifter meddelade med stöd av 11 §. Lag (1993: 553).

14 § Skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underätta Skogsvårdsstyrelsen om

1. avverkning som skall äga rum på hans mark,
2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt naturvårdslagen (1964: 822),
3. vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kultur- miljövårdens intressen i samband med avverkning på hans mark. Lag (1993: 553).

Krav på tillstånd till avverkning m.m.

15 § Regeringen meddelar föreskrifter om att skog som är svar att förnyas på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned skall avskäras som svarförnyad skog eller skydds-skog. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar också föreskrifter om vilka delar av den svarförnyade skogen som skall anses utgöra fjällgräns skog. Lag (1993: 553).

16 § I avföringsgrund skog eller skyddsskog får räkning inte göras utom Skogsårdsstyrelsens tillstånd.

I ansökan om tillstånd skall sökanden redovisa vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövärdens intressen.

I samband med att tillstånd ges kan Skogsårdsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka oönsket och trygga återväxt.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling. Lag (1993:553).

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för visst eller viss område föreskriva att tillstånd till avverkning av svårföringsgrund skog inte får ges

1. I fråga om skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar, om det inte finns särskilda skäl,

2. För byggande av skogsbyggnader om nyttan av vägen för skogsbruket inte motvägrar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätplan. Lag (1993:553).

18 § Tillstånd till avverkning i fjällräns skog får inte ges om avverkningen är olämplig med hänsyn till naturvårdens betydelse för naturvården eller kulturmiljövärdet.

När tillstånd ges skall Skogsårdsstyrelsen besluta om vilka åtgärder som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövärdens intressen, såsom i fråga om byggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform. Lag (1993:553).

19 § I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt

18 § första eller andra stycket gäller bestämmelserna i 25 §, 26 § första stycket första meningen, 27 § första meningen, 27 a §, 31 § andra stycket, 32 §, 33 § första stycket, 34 §, 35 § första stycket första meningen och andra stycket samt 36 § naturvårdslagen (1964:822). Lag (1993:553).

20 § Innan avverkning sker inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt renvårdslagen (1971:437) under hela året (renskötselens året-runt-markor) skall berörd samby beredas tillfälle till enråd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1993:553).

21 § I ansökan om tillstånd enligt 16 § till avverkning skall sökanden redovisa vad han avser att göra för att tillgodose renvårdens intressen.

Inom renskötselens året-runt-markor får tillstånd inte meddelas om avverkningen

1. medför sådant väsentligt bortfall av renboer att möjligheterna att hålla tillräckligt renantal påverkas, eller

2. omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

I senaste lydelse av förutvarande 19 b § 1990:1379. Ändringen innebär bl. a. att första, fjärde och femte styckena ströks.

När tillstånd ges skall Skogsårdsstyrelsen besluta om vilka åtgärder som skall tas till renvårdens intressen, såsom i fråga om byggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform.

Sådana villkor får dock inte avse annat än vad som uppenbart påkänns med hänsyn till renskötselrätten. Lag (1993:553).

I Ådellövskog

22 § Med ädla lövträd avses i denna lag de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbjör, lind och lönn. Lag (1993:553).

23 § Med Ådellövskog avses i denna lag:

1. Skogsbestånd som utgörs av lövträd (till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

2. Trädbestånd på botesmarker, om beståndet utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent. Av de ädla lövträden skall minst tio träd per hektar in en diameter av minst 30 centimeter på en höjd av 1,3 meter över marken. Markens areal skall uppgå till minst ett hektar.

I en Skogsårdsstyrelsen enligt 27 § tredje stycket bestämt viss trädslags-sammansättning vid förnyring av Ådellövskog, skall skogen betraktas som Ådellövskog även om andelen lövträd under en tid är lägre än som anges i första stycket. Lag (1993:553).

24 § Skogsårdsstyrelsen skall på begäran meddela beslut på förhand om ett visst skogsbestånd eller trädbestånd på botesmark är att anses som Ådellövskog. Lag (1993:553).

25 § I ett bestånd som avses i 23 § får det inte vidtas åtgärder som leder till att beståndet upphör att vara Ådellövskog. Efter annan avverkning än röjning eller gallring skall ny Ådellövskog anläggas på området.

Om det finns särskilda skäl, får Skogsårdsstyrelsen medge undantag från första stycket. I samband därmed får Skogsårdsstyrelsen besluta att ny Ådellövskog skall anläggas på ett annat ställe inom en brukningsenhet. För anläggning av ny Ådellövskog gäller 27 § tredje stycket. Lag (1993:553).

26 § Vad som föreskrivs i 25 § första stycket ändras inte att märk används i enlighet med en detaljplan eller i enlighet med beslut som gäller för förslag vars tillfällighet har prövats enligt någon annan lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av någon annan lag. Lag (1993:553).

27 § Annan avverkning än röjning eller gallring i ett bestånd som avses i 23 § får inte påbörjas innan Skogsårdsstyrelsen lämnat tillstånd till detta. I ansökan om tillstånd skall sökanden redovisa vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövärdens intressen. I samband med att tillstånd meddelas får Skogsårdsstyrelsen besluta

